

Betænkning og indstilling afgivet af Udvalget til Valgs Prøvelse den 21. juni 2024

Betænkning og indstilling

fra

Udvalget til Valgs Prøvelse vedrørende valgene til Europa-Parlamentet den 9. juni 2024

Indledning

Søndag den 9. juni 2024 afholdtes der valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet. Ifølge § 1 i bekendtgørelse nr. 37 af 10. januar 2024 vælges 15 danske medlemmer. Bekendtgørelsen er udstedt i medfør af § 1 i lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lov-bekendtgørelse nr. 5 af 8. januar 2024, (europaparlaments-valgloven).

Bestemmelserne om valgproceduren fremgår af samme lov, og de nærmere bestemmelser om Folketingets godkendelse af valget indeholdes i lovens kapitel 11.

Valget i Danmark den 9. juni 2024

Ifølge Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse af 24. april 2024 om godkendte kandidatlistor og valgforbund var følgende partier godkendt til deltagelse i europaparlamentsvalget den 9. juni 2024:

- A. Socialdemokratiet
- B. Radikale Venstre
- C. Det Konservative Folkeparti
- F. SF – Socialistisk Folkeparti
- I. Liberal Alliance
- M. Moderaterne
- O. Dansk Folkeparti
- V. Venstre, Danmarks Liberale Parti
- Æ. Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg
- Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne
- Å. Alternativet.

Der var anmeldt valgforbund mellem kandidatlistor for følgende partier:

- I. Socialdemokratiet, SF – Socialistisk Folkeparti og Alternativet.

II. Radikale Venstre, Moderaterne og Venstre, Danmarks Liberale Parti.

III. Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance.

I henhold til § 36 i europaparlamentsvalgloven har indenrigs- og sundhedsministeren den 20. juni 2024 fremsendt:

1. Valgbogskopierne.
2. Beregningerne af mandaternes fordeling.
3. Opgørelsen af, hvilke kandidater der har opnået valg.
4. Fortegnelserne over de kandidater, der ikke er valgt.

Endvidere medfulgte en redegørelse for gennemgangen af stemmesedlerne og valgbøgerne.

Ministeren har under henvisning til lovens § 36, stk. 2, oplyst, at der til valget ikke var opstillet nogen kandidater, som er statsborgere i et af de øvrige medlemslande i Den Europæiske Union. Endelig har ministeren oplyst, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har modtaget nogen underretning om, at nogen af kandidaterne også har været opstillet til valget i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, jf. lovens § 36, stk. 3.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i overensstemmelse med lovens § 38 fremsendt 22 klager.

Udvalgsarbejdet

Udvalgets arbejde med det fremsendte materiale vedrører tre spørgsmål. For det første spørgsmålet om gyldigheden af valgbehandlingen, herunder valgets forberedelse, stemmeafgivningen, optællingen af stemmesedlerne og vurderingen af disse samt valgbøgerne og disses førelse m.v. For det andet spørgsmålet om godkendelse af de af ministeren fremsendte opgørelser og beregninger. For det tredje spørgsmålet om godkendelse af de kandidater, der har opnået valg.

Udvalget har i et møde gennemgået det modtagne materiale. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har afgivet nedenstående redegørelse vedrørende stemmesedlerne, valgbøgerne og de ugyldige stemmer:

Den gennemgang af stemmesedlerne og valgbøgerne, der er foretaget i forbindelse med den endelige opgørelse af valget, har givet Danmarks Statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til nedenstående bemærkninger om stemmesedlerne (1), valgbøgerne (2), de ugyldige stemmer (3) og brevstemmer, der ikke er taget i betragtning m.v. (4). Endvidere har ministeriet fundet det relevant at oplyse Folketinget om brevstemmer afgivet på brevstemmemateriale til andre valgtyper (5), optagelse af herboende EU-borgere på valglisten (6), cykelløb i flere fynske kommuner på valgdagen (7), kandidater, der har trukket sig fra valget (8), flagning med EU-flaget og det ukrainske flag (9), fejl på valgkort (10), anvendelse af solsikkesnoren og demenssymbolet (11), kommunernes beredskaber i forbindelse med europaparlamentsvalget (12), overbelastningsangreb på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside (13) og klager over Folketingets oplysningsindsats (14).

Et bilag med en opgørelse af brevstemmer og ugyldige stemmer, jf. afsnit 3 og 4, og to bilag med eksempler på Indenrigs- og Sundhedsministeriets underretningsbreve til herboende EU-borgere er omdelt til udvalget.

1. Stemmesedlerne

1.1. Regler om stemmesedlers indhold og udformning

De nærmere regler om stemmesedlernes indhold og udformning er i henhold til § 24, stk. 4, i europaparlamentsvalgloven fastsat i Indenrigs- og Sundhedsministeriets bekendtgørelse nr. 24 af 10. januar 2024 om stemmesedler til brug ved Europa-Parlamentsvalg.

Reglerne om stemmesedlerne er ændret en smule i forhold til de regler, der fandt anvendelse ved europaparlamentsvalget den 26. maj 2019. Ændringen består navnlig i, at vejledningsteksten øverst på stemmesedlen er blevet forenklet, og at mindstemålene for afkrydsningsrubrikkerne er blevet fastsat med bindende virkning. Tilsvarende bestemmelser er indført for stemmesedlerne til kommunale og regionale valg samt til folketingsvalg. Ministeriet orienterede Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse herom den 11. december 2023 forud for udstedelse af bekendtgørelserne for de nævnte valg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ligesom ved de tidligere europaparlamentsvalg ladet fremstille et forlæg til stemmesedlen til brug for valgbestyrelserne ved trykning af stemmesedlerne. Ministeriet fremsendte den 3. maj 2024 stemmeseddelforlægget i pdf- og InDesign-format til valgbestyrelserne. Ministeriet fremkom samtidig med nogle praktiske bemærkninger om udformningen af stemmesedlerne.

Stemmesedlerne er derfor af helt ensartet udformning, bortset fra anførelsen af navnet på opstillingskredsen i øverste højre hjørne.

Alle stemmesedler var udformet korrekt.

2. Valgbøgerne

Alle valgbestyrelser fører en valgbog med alle væsentlige oplysninger om afstemningen i opstillingskredsen samt resultatet heraf. Valgbøgerne er gennemgået af Danmarks Statistik for Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Ved gennem-

gangen af valgbøgerne er der i nogle få tilfælde konstateret forskellige sammentællingsfejl m.v., der alle har kunnet berigtiges efter telefonisk henvendelse til de pågældende valgbestyrelser.

2.1. Indhold, udformning og indsendelse

Alle valgbestyrelser benytter KMD A/S' valgopgørelses-system, hvorfra valgbestyrelsen kan udskrive sin valgbog med bilag.

Alle valgbestyrelser har således via KMD A/S' valgopgørelsessystem elektronisk overført de dele af selve valgbogen, der kan overføres elektronisk, til Danmarks Statistik, sammen med bilaget med opgørelsen pr. afstemningsområde af personlige stemmer og partistemmer. Valgbestyrelserne har endvidere indsendt en papirudgave af selve valgbogen via sikker e-post til både Danmarks Statistik og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Det nævnte bilag til valgbogen er alene indsendt elektronisk.

Ved kontrollen af, at indholdet af den elektroniske valgbog er identisk med indholdet af papirvalgbogen, er det i alle tilfælde konstateret, at dette var tilfældet.

Det kan endelig tilføjes, at det af valgbøgerne fremgår, at antallet af afstemningsområder/afstemningssteder siden folketingsvalget i 2022 er reduceret fra 1.347 til 1.298.

2.2. Fejl og mangler bortset fra fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved gennemgangen af valgbøgerne blev der i 12 valgbøger konstateret fejl på side 9 vedrørende ikke rettidigt modtagne brevstemmer. Tallene angivet i valgbøgerne så meget høje ud, og de ansvarlige valgbestyrelser meddelte efter telefonisk henvendelse, at der var tale om fejl. Der blev i alle tilfælde indsendt en ny, korrekt udgave af side 9.

Der var færre rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke kunne komme i betragtning, i forhold til europaparlamentsvalget i 2019. Der var i alt 1.322 brevstemmer, der ikke kom i betragtning, mod 1.981 ved europaparlamentsvalget i 2019. De mest hyppige tilfælde er, at afsenderen ikke var opført på valglisten, at den foreskrevne fremgangsmåde ved stemmeafgivning ikke var fulgt, og at vælgeren havde afgivet mere end én stemme. Ved opkald til kredsene vedrørende et højt antal brevstemmer, der ikke kunne komme i betragtning, fordi den foreskrevne fremgangsmåde ved stemmeafgivning ikke har været fulgt, har Danmarks Statistik fået forklaring om, at der har manglet underskrift fra henholdsvis vælger eller myndighed eller stempel fra myndighed.

I fem tilfælde har der været fejl i stemmeseddelregnskabet (antallet af udleverede og afleverede stemmesedler). I Københavns Storkreds 2. kreds, Sundbyvester, Nordsjællands Storkreds 4. kreds, Frederikssund, og Sydjyllands Storkreds 6. kreds, Varde, manglede tal for »udleverede stemmesedler ifølge valglisten« fra et eller flere afstemningssteder. Fejlen blev rettet i den elektroniske valgbog, og ny valgbog med rettelse på side 26 blev indsendt. I Københavns Omegns Storkreds 2. kreds, Lyngby, og Sjællands Storkreds 4. kreds, Næstved, var der fejl i stemmeseddelregnskabet på side 28, hvor der manglede tal for »optalte ikke udleverede stemme-

sedler« for et afstemningssted. Fejlen blev rettet i den elektroniske valgbog, og ny valgbog med rettelse på side 28 blev indsendt.

2.3. Fejl vedrørende kandidaternes stemmetal

Ved den talmæssige revision af valgbogen kan det ikke kontrolleres, hvorvidt de personlige stemmetal, der er anført for de enkelte kandidater, er korrekte, herunder at der ikke er sket ombytning af personlige stemmetal el.lign. Som et supplement til den talmæssige revision foretager Danmarks Statistik derfor i et vist omfang en kritisk revision bestående i, at man sideløbende med den talmæssige revision gennemgår tallene for de personlige stemmer for at vurdere, om de forekommer rigtige ud fra kandidaternes placering på stemmesedlen i den pågældende opstillingskreds, kandidaternes bopæl m.v. En sådan vurdering er i sagens natur af overordnet karakter og skal foretages inden for de snævre tidsrammer, der gælder for valgopgørelsen.

Siden folketingsvalget i 2001 har der ved gennemgangen af valgbøgerne været anvendt et analyseværktøj, som kan afdække, om der er variationer i personlige stemmetal, der er atypiske, og som derfor eventuelt kan være udtryk for, at der er fejl vedrørende de personlige stemmer.

Danmarks Statistik kontaktede 29 kredse vedrørende mulig stemmeombytning. Der var et enkelt tilfælde, hvor de nærmere undersøgelser medførte, at opstillingskredsen erkendte, at der var sket ombytning af stemmetal. Det drejer sig om Københavns Omegns Storkreds 7. kreds, Taastrup, Springcenter Nærheden, hvor der var anledning til at undersøge stemmetal for kandidater for Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne, idet Christian Schmidt Jacobsen havde fået 7 stemmer her, men kun 13 i hele kredsen, mens Ibrahim Benli ikke havde fået nogen stemmer her, men 276 i hele opstillingskredsen. De personlige stemmetal blev rettet, således at de korrekte tal indgår i valgopgørelsen. Der er indsendt ny side 47, og rettelsen er blevet gennemført i de elektroniske valgbøger.

Den fundne fejl har ikke haft betydning for hverken kandidatudvælgelsen eller den rækkefølge, hvori kandidaterne er valgt. Heller ikke stedfortræderrækkefølgen er blevet påvirket for nogen af de involverede partier.

2.4. Lodtrækninger

Der har ikke været nogen lodtrækninger i forbindelse med dette valg, da ingen kandidater for et parti med valgte kandidater har opnået helt samme stemmetal som en anden kandidat for samme parti.

2.5. Bemærkninger i valgbøgerne

2.5.1. Indledning

I 73 valgbøger er der gjort bemærkninger om valgets forberedelse, afstemningens gennemførelse på valgdagen, om mere væsentlige stemmeforskydninger ved fintællingen i forhold til optællingen på valgaftenen og om mulige forklaringer på uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet m.v. 19 valgbøger har ikke bemærkninger.

Blandt de tilførte bemærkninger til valgbøgerne skal Indenrigs- og Sundhedsministeriet særlig bemærke følgende:

2.5.2. Oplysning om fødselsdato

I fem kredse (Taastrup, Helsingør, Varde, Skanderborg og Holstebro) har vælgere kommenteret eller protesteret over at skulle oplyse deres fødselsdato til valglisterføreren. I tre af kredsene (Taastrup, Helsingør og Skanderborg) har vælgere af denne grund forladt afstemningsstedet uden at stemme.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at det siden 2013 ved lov nr. 1252 af 18. december 2012 har været et krav, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato. Kravet indførtes for at højne sikkerheden af identifikationen af vælgeren. Efter folketingsvalglovens § 47, 4. pkt., der også gælder ved europaparlamentsvalg, jf. europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, skal valglisterføreren således forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato.

Det bemærkes desuden, at antallet af kredse, hvor disse episoder har fundet sted (5), baseret på oplysningerne i valgbøgerne er lidt lavere end niveauet ved europaparlamentsvalget i 2014 (10), folketingsvalget i 2015 (9), europaparlamentsvalget i 2019 (6) og folketingsvalget i 2019 (9), men på samme niveau som ved folketingsvalget i 2022 (5).

Ligesom ved folketingsvalget i 2022 havde KMD, der trykker valgkortene for kommunerne, ved dette valg på Indenrigs- og Sundhedsministeriets foranledning påtrykt information om, at vælgeren skal oplyse sin fødselsdato i forbindelse med afleveringen af valgkortet for at få udleveret en stemmeseddel. Hensigten hermed er at sikre, at vælgerne på forhånd er informeret om dette krav, således at der opstår færre episoder herom på valgstederne. Baseret på ovenstående tal er det for usikkert at konkludere, om det virkede efter hensigten, men ministeriet bemærker, at antallet af episoder er faldet.

2.5.3. Optagelse af EU-borgere på valglisten

I en række valgbøger er der bemærkninger om EU-borgere, som ønskede at stemme, men som ikke var optaget på valglisten. Herom henvises til afsnit 6.

2.5.4. Øvrige væsentlige bemærkninger

Valgbogen for Københavns Storkreds, 1. kreds, Østerbro, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger medbringer partnerens valgkort. Det sandsynliggøres ved fremmøde af partneren, at der er sket en ombytning af valgkort, og vælgeren får lov til at stemme. På et valgsted var en række EU-borgere ikke optaget på valglisten. Der var dialog med folkeregisteret om, hvorvidt borgerne skulle optages på valglisten. En svagsynet vælger fik hjælp til stemmeafgivning af valgstyrer og datter. Telefonen blev brugt som lup. Der blev taget billede af stemmesedlen med afkrydsning. Det blev påtalt, at dette ikke er lovligt. På et valgsted blev en tysk statsborger optaget på valglisten efter aftale med folkeregisteret. På et valgsted blev der ved en fejl udleveret to stemmesedler til samme vælger, sandsynligvis fordi stemmesedlerne var klistret sammen. En vælger fik udleveret stemmeseddel, men vil ikke lægge den i urnen. Poli og Indenrigs- og Sundhedsministeriet blev kontaktet. Vælgeren beholdt stemmesedlen. Det medfører, at valget først blev lukket kl. 20.26. En vælger har fået oplyst i e-Boks, at flytning er registreret. Folkeregisteret har registreret flytning

gen den 31. maj 2024. Vælgeren kan derfor ikke afgive stemme. Der var kryds på opslag i stemmeboksen. Opslaget blev fjernet. Kandidater blev filmet i valglokalet af pressen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker i relation til bemærkningen i valgbogen om vælgeren, der var flyttet den 31. maj 2024, at skæringsdatoen for optagelse på valglisten var den 24. maj 2024. Det vil sige, at vælgere, der er flyttet, skal stemme dér, hvor de havde adresse den 24. maj 2024. Vælgeren kunne derfor have stemt på det valgsted, der hørte til vælgerens tidligere bopæl, og som har været angivet på vælgerens valgkort. Det var derfor korrekt at afvise vælgeren fra det valgsted, der hørte til vælgerens nye adresse. I forbindelse med anmeldelse af flytning op til et valg giver kommunerne vælgerne besked om disse frister m.v.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 2. kreds, Sundbyvester, indeholder på side 5 bemærkninger om, at flere vælgere, som ikke fremgik af valglisten, mødte op og blev henvist til det rigtige valgsted. En østrigsk statsborger havde ikke modtaget valgkort, men var ifølge Indenrigs- og Sundhedsministeriet stemmeberettiget og blev oprettet på valglisten. På et valgsted havde en gangbesværet vælger problemer med rampen ved indgangen. En udenlandsk statsborger blev optaget på valglisten. Vedkommende havde søgt om optagelse. De digitale valglisten blev stoppet i 2 min, da en pc låste. På et valgsted tog en valgtilforordnet billeder under optællingen. Det blev påtalt, og billederne blev slettet. En underskrift på et følgebrev til en brevstemme var ikke vælgerens. Markeringen på valglisten af, at vælgeren havde brevstemt, blev slettet, og vælgeren fik lov til at stemme. Mange vælgere gik forkert, da et valgsted var flyttet tilbage til den oprindelige lokation efter renovering. Der blev opsat skilte, og tilforordnede informerede på den tidligere valglokation.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 3. kreds, Indre By, indeholder på side 5 bemærkninger om, at to vælgere klagede over manglende skiltning til et valgsted. Der blev opsat vejviserskilte. En vælger ønskede at afgive stemme på trods af at have brevstemt og blev afvist. En svensk statsborger ønskede at afgive stemme til det svenske europaparlamentsvalg og blev oplyst om, at det ikke var muligt. En vælger mødte op uden valgkort og identifikation. Folkeregisteret verificerede identitet ved kontrolspørgsmål, og vælgeren fik lov til at stemme. En filtpen manglede ved inspektion af en handicapstemmeboks kl. 17, og en ny blev sat op.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 4. kreds, Sundbyøster, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger ikke var optaget på valglisten, men havde en kvittering på optagelsen. Efter kontakt med folkeregisteret blev fejlen rettet ved manuel optagelse på valglisten. Der var desuden to andre borgere, som ikke var optaget på valglisten og ønskede at stemme, men de havde ikke søgt om optagelse. Et opslag i et stemmerum blev udskiftet efter påskrift.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 5. kreds, Nørrebro, indeholder på side 5 bemærkninger om, at to borgere blev afvist, da de ikke var optaget på valglisten. En blev oplyst om muligheden for at indgive valgklage. Der blev ved en

fejl udleveret to stemmesedler til en vælger, da stemmesedlerne var klistret sammen. Der blev fjernet valgagitation fra en stemmeboks. En stemmeseddel blev udleveret til en vælger, der havde brevstemt. Markeringen i valglisten af, at vælgeren havde brevstemt, blev fjernet, og brevstemmen blev fjernet fra bunken. Vælgeren blev registreret som havende stemt ved fremmøde. På et valgsted var der en afmærkning for meget i valglisten på grund af fejl ved scanning af valgkort. En vælger blev tilføjet valglisten af folkeregisteret, da vælgeren fejlagtigt var registreret som udrejst. En vælger var registreret som havende brevstemt. Brevstemmen kunne ikke findes. Registreringen blev ændret, og vælgeren fik lov at stemme.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 6. kreds, Bispebjerg, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en spansk statsborger bosat i Danmark ikke fremgik af valglisten. Borgeren oplyste at have søgt om optagelse på valglisten ved seneste europaparlamentsvalg, men det var ikke registreret af folkeregisteret. Det blev konstateret, at der ved en fejl er udleveret to stemmesedler til en vælger, formentlig fordi stemmesedlerne var klistret sammen.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 7. kreds, Brønshøj, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en valgtilforordnet havde regnbueflag og palæstinensisk flag på. Det blev fjernet. En valgtilforordnet havde tørklæde med ukrainske farver. Det blev også fjernet. En EU-statsborger blev manuelt tilføjet til valglisten efter aftale med folkeregisteret. En vælger mødte op med forkert valgkort, som ved en fejl blev tjekket ind. Fejlen blev opdaget, inden vælgeren fik udleveret stemmesedlen, og valgkortet blev tjekket ud. På et valgsted var der udfordringer med en døralarm, da valget åbnede. Det blev løst, men en vælger klagede til en valgtilforordnet over det. En vælger mødte op for at stemme på vegne af sin hustru. Anmodningen blev afvist.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 8. kreds, Valby, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger, der ønskede at afgive stemme, havde brevstemt og derfor blev afvist. På et valgsted blev valget ringet af kl. 20. En vælger mødte frem kl. 20.07 og blev afvist. På et valgsted blev valgplakater nedtaget af valgstyrelsen, da det blev vurderet, at der var tale om valgagitation i umiddelbar nærhed af valgstedet. Enkelte vælgere bemærkede udfordringer med skiltning grundet vejarbejde i umiddelbar nærhed af et valgsted og nyt afstemningslokale.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 9. kreds, Vesterbro, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger fejlagtigt blev henvist til et andet valgsted. De kom tilbage til afstemningsstedet og afgav deres stemme. Et folketingsmedlem oplyste i forbindelse med nedlæggelse af stemme i urnen, hvem hun havde stemt på. Hun blev oplyst om, at dette ikke er tilladt. En udenlandsk statsborger fremgik ikke af valglisten. Folkeregisteret oplyste, at vælgeren var optaget på listen, og vælgeren blev derfor tilføjet. Valghandlingen blev afbrudt i 30 sekunder, da systemet skulle genstartes på grund af fejl. En vælger fremgik som havende brevstemt. Underskriften på følgebrevet til brevstemmen var ikke vælgers. Valglisten blev rettet, vælgeren fik lov

at stemme, og brevstemmen blev sorteret fra. Flere vælgere gik forkeret og oplyste, at de havde fået information om at skulle stemme på andet valgsted. Vælgerne havde misforstået information om ændret valgsted.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 10. kreds, Falkoner, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger, der kom for at afgive sin stemme, var registreret som »brevstemt«. Hun oplyste, at hun ikke havde brevstemt. Man gennemgik de indkomne brevstemmer, der var lagt i nummerorden, og fandt ingen brevstemme under vælgernummeret. Herefter gennemgik man samtlige brevstemmer og fandt ingen brevstemme fra den pågældende vælger. Efter aftale med valgkontoret på rådhuset blev det herefter besluttet – da vælgeren virkede troværdig – at registreringen af brevstemmen blev annulleret, og pågældende vælger fik herefter lov til at afgive sin stemme på afstemningsstedet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at det fremgår af ministeriets valgvejledning, at valglisteføreren, inden stemmesedlen udleveres, må sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens valgkort eller brevstemme er afleveret til afstemningsstedet.

Hvis vælgerens brevstemme ikke kan findes frem, må det efter ministeriets opfattelse kunne lægges til grund, at registreringen af vælgeren som havende brevstemt er en fejl, og vælgeren skal have adgang til at stemme. Dette beror ikke på en vurdering af vælgerens troværdighed.

Valgbogen for Københavns Storkreds, 12. kreds, Tårnby, indeholder på side 5 bemærkninger om, at det på et valgsted kl. 9.28 ikke var muligt at udprinte (erstatnings)valgkort samt scanne valgkort ved bordene. Valget blev sat på pause og kørte igen kl. 9.35. En vælger, som ikke kunne få sit valgkort printet, forlod valgstedet og ville stemme senere. På et valgsted oplyste en vælger ved udgangen til stemmelokalet, at hun havde fået to stemmesedler, undladt at gøre opmærksom på det og lagt begge stemmesedler i stemmekassen.

På side 27 i valgbogen er der en bemærkning om, at der på et andet valgsted er afgivet en stemme mere, end der er krydser i valglisten. Man formoder, at en vælger ved en fejl har fået udleveret to stemmesedler og lagt begge sedler i stemmekassen.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 1. kreds, Gentofte, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en ældre vælger faldt på trappen på et valgsted og blev kørt til tjeke på hospitalet. På et valgsted mente en vælger, at der var afkrydset på en stemmeseddel. Vælgeren fik ombyttet sin stemmeseddel.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 2. kreds, Lyngby, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en vælger på valgstedet Engelsborg blev afvist i systemet Digital Valgliste, da vælgeren allerede var registreret som havende stemt kl. 12.47. En anden havde tilsyneladende vist legiti-

mation og fået udleveret erstatningsvalgkort. Derved kan en person have stemt uretmæssigt.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 4. kreds, Rødovre, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en stedfortræder, der var indkaldt til valgbestyrelsesmødet den 10. juni 2024, grundet akut indkaldt møde i Børne- og Ungedvalget ikke kunne deltage. Da stedfortræder er personlig, blev anden suppleant ikke indkaldt.

På side 5 i valgbogen er der bemærkninger om en hændelse på de tre valgsteder i Herlev Kommune. Mellem kl. 9 og 10 var fremmødere registrering fra et tidligere valg ved en fejl ikke fjernet fra PC-B og PC-C [Betegnelsen for de pc'er med den digitale valgliste, der anvendes ved de valgborde, hvor vælgerne henvender sig og får skannet valgkortet, ministeriets tilføjelse]. KMD instruerede kommunen i at rette fejlen. Dette medførte kortvarig overgang til manuel valgliste. Fejlen bevirkede desuden, at brevstemmerne skulle registreres på ny. Dette forhold var kommunen ikke blevet vejledt om af KMD. Kommunen blev opmærksom på dette, da en vælger, der havde brevstemt, mødte op og forsøgte at afgive stemme på ny, hvilket var muligt, da brevstemmerne ikke var blevet registreret på ny. Vælgeren oplyste dog selv at have brevstemt, hvorfor der ikke blev udleveret stemmeseddel. Man havde dialog med vælgeren, som efterfølgende forlod stedet. På baggrund af dette kontaktede kommunen KMD, som oplyste, at de fejlagtigt ikke havde instrueret i særskilt genregistrering af brevstemmerne. Efter udbedring af fejlen overgik valgbehandlingen på ny til Digital Valgliste.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 5. kreds, Hvidovre, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en valgtillforordnet forlod valgstedet kl. 9.10, da hun ikke måtte sidde ved valgbordet, som hendes partiformand havde lovet. Hun blev tilbudt plads ved bordet, men afslog og gik. En vælger påtalte, at den røde blyant havde samme farve som på vejledningen om, hvordan krydset sættes. Farverne kunne misforstås og kunne sende forkerede signaler.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at der er modtaget en valgklage fra en vælger i Hvidovre Kommune over anvendelsen af røde blyanter. Der henvises til ministeriets udtalelse vedrørende valgklage fra Jonas Hofland.

Valgbogen indeholder på side 5 endvidere en bemærkning om, at alt netværk gik ned på et valgsted kl. 13.55. Valgbord 2 bippede et valgkort lige inden nedbrud og var i tvivl, om afmærkningen var registreret. Vælgeren ventede ikke på, at netværket fungerede igen, og fik derfor ikke udleveret stemmesedlen. Derfor er der en difference på 1 i stemmeseddelregnskabet for dette valgbord.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 6. kreds, Brøndby, indeholder på side 5 og på et vedlagt tillæg bemærkninger om to forskellige episoder, hvor en vælger ved en fejl fik udleveret en stemmeseddel og stemte, selv om vælgeren hørte til et andet valgsted. I det ene tilfælde er det angivet, at det andet valgsted blev orienteret om hændelsen. En borger beklagede sig over manglende skiltning ved vejen ved et valgsted. En vælger mødte op på valgstedet Brønden, selv om vælgeren hørte til valgstedet

Søholthallen. Vælgeren ønskede at stemme på Brønden, da gangstier til Brønden med rollator var sikrere end til Søholthallen. Vælger blev vejledt om, at der ikke kunne ændres på valglisten, men blev tilbudt en taxabon til Søholthallen. Dette ønskede vælgeren ikke at modtage og angav ikke at ville stemme. Om forløbet af stemmeoptællingen på et valgsted er det oplyst, at flere stemmesedler havde røde blækpletter fra de røde kuglepenne. På et valgsted gik alarmer i gang på grund af en bagdør, der var blevet åbnet af en tilforordnet. Et par borgere fra en anden kommune ville gerne stemme. De blev afvist og fik forklaret reglerne. De mente, at de i 2019 havde stemt i Brøndby, så de var noget utilfredse. På et valgsted blev der kl. 19.53 ringet til politiet på grund af unge mennesker, der chikanerede foran valgstedet og sparkede på døren til aflåste arealer. På et valgsted ville en borger med østrigsk statsborgerskab gerne stemme. Vedkommende havde ikke søgt optagelse på valglisten og blev afvist.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 7. kreds, Taastrup, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger på et valgsted oplyste at være henvist fra rådhuset. Vælgeren skulle stemme på et andet valgsted. Vælgeren forlangte det noteret. En vælger ville ikke oplyse fødselsdato eller fremvise sundhedskort. Vælgeren forlod valgstedet uden at afgive stemme. Der opstod en misforståelse, da vælgeren skulle oplyse sin fødselsdato. Vælgeren følte sig krænket. Valgstyrerformanden blev orienteret. På et valgsted blev der udleveret to stemmesedler til en vælger. Der var fejlskannet et valgkort, som efterfølgende blev slettet i systemet.

Valgbogen for Københavns Omegns Storkreds, 8. kreds, Ballerup, indeholder på side 4 en bemærkning om, at yderdørene på et valgsted låste, så de måtte stå åbne. Lyset i stemmerummene blinkede, når printere blev brugt.

På side 5 indeholder valgbogen bemærkninger om, at en valgstyrer på et valgsted ser to personer komme ud af samme stemmerum. Man kender ikke årsagen. På et valgsted var der netværksfejl kl. 19.55. Manuel valgliste blev taget i brug. Seks vælgere stemte, og deres valgkort blev efterfølgende scannet ind, da netværket kom igen. Ved et valgsted blev der afbrændt papir foran bygningen, og en person blev sendt væk. På et valgsted gjorde en valgstyrer indsigelse mod valgplakater, der var synlige fra valgstedet. Han blev gjort opmærksom på, at de hang uden for matriklen. Valgstyrerformanden besluttede ikke at fjerne dem. En vælger kom med fuldmagt fra hustruen for at stemme for hende. Han fik afslag og fik valgkortet med retur. En vælger kom med en tidligere nabos valgkort, da vælgeren passede naboens postkasse. Valgkortet blev lagt til side. En vælger gjorde opmærksom på, at det ikke er juridisk bindende at underskrive med rødt, og ville klage over brug af røde kuglepenne. På et valgsted blev stemmestatus opdateret for to personer, da en brevstemme var registreret på den forkerte person. På et valgsted blev der fjernet en ulovligt opsat plakat. En vælger blev tilføjet på valglisten på valgdagen. En vælger var flyttet efter skæringsdatoen og blev afvist. En vælger blev afvist, da vælgeren skulle stemme på et andet valgsted. En vælger

blev afvist, da vælgeren havde brevstemt. På et valgsted blev nogle plakater vendt pga. placeringen. En borger blev afvist, da vedkommende ikke var på valglisten.

På side 27 indeholder valgbogen en bemærkning om, at en difference mellem antal angivne stemmer og antal fremmødte vælgere ifølge valglisten skyldtes, at brevstemmerne ikke var medregnet på valgaftenen. På et valgsted var der en brevstemme mere end antal konvolutter. Der må have været to brevstemmer i en konvolut.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 1. kreds, Helsingør, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger var utilfreds med ikke at være på valglisten, da han havde stemt til kommunalvalget. En vælger blev stoppet i at tage stemmesedlen med sig og rev den i stykker. En væрге mødte undrende op med et valgkort til en person med psykisk handicap. En vælger ønskede ikke at oplyse sin fødselsdato og fik derfor ikke udleveret en stemmeseddel. Vælgeren gik uden at stemme. En vælger mødte op kl. 20.03 og blev afvist, da valgstedet var lukket kl. 20.01.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 2. kreds, Fredensborg, indeholder i et tillæg til side 5 bemærkninger om, at en tysk vælger, som ikke var opført i CPR med valgret, blev oprettet i valglisten på valgstedet Niverød. Vælgerens ansøgning om optagelse på valglisten var modtaget rettidigt og bekræftet. Valgkort blev herefter udskrevet. På valgstedet var to pc'er til den digitale valgliste låst kl. 9.45. It blev tilkaldt og løste problemet. Der blev udleveret en stemmeseddel for meget, da den sad fast på en udleveret stemmeseddel. Den blev dog fundet i forbindelse med optællingen, da den fortsat var klistret sammen med den udleverede stemmeseddel.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 3. kreds, Hillerød, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en vælger blev vred over, at han ikke kunne finde den, han ønskede at stemme på, på listen. Han krøllede stemmesedlen sammen og smed den i skraldespanden. Stemmesedlen blev samlet op og lagt i urnen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at det ikke er i overensstemmelse med valglovgivningen at lægge en stemmeseddel i stemmekassen imod vælgerens ønske. Det korrekte i den konkrete situation havde efter ministeriets opfattelse været at betragte stemmesedlen som tilbageleveret af vælgeren.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 4. kreds, Frederikssund, indeholder på side 83 en bemærkning om, at et valgsted havde problemer med valgsystemet lige efter åbning af valget. Kl. 10 blev afstemningen sat på pause, mens systemudfordringer blev afhjulpet. Kl. 10.30 blev afstemningen genoptaget.

Valgbogen for Nordsjællands Storkreds, 6. kreds, Rudersdal, indeholder på side 4 en bemærkning om, at en kvinde stemte med ægtefællens valgkort. Det blev opdaget, da han ville stemme. Manden virkede troværdig og stemte. På et valgsted erfarede man, at en stemmeseddel blev udleveret uden modtagelse af valgkort. En vælger blev henvist til at stemme i København. Vælgeren kom retur fra København,

da København mente, at han skulle stemme her. Den pågældende er optaget på valglisten i København, da flyttedato hertil er den 31.05.2024. Et kærestepar blev afvist i at kunne stemme i samme rum. Et valgsted blev rømmet kl. 15 på grund af en brandalarm. Seks vælgere forlod stedet uden at stemme inden genåbning kl. 15.10.

Rudersdalkredsen har efterfølgende over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst telefonisk, at man har positivt kendskab til, at én vælger vendte tilbage og stemte senere, mens man ikke har oplysning om de øvrige fem.

Valgbogen for Bornholms Storkreds, 1. kreds, Rønne, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en valgtilforordnet aldrig mødte frem.

Valgbogen for Bornholms Storkreds, 2. kreds, Aakirkeby, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en tysk mand henvendte sig og sagde, at han havde ansøgt om at stemme, men ikke fået svar. Folkeregisteret blev kontaktet med oplysninger om navn og cpr-nummer. Folkeregisteret oplyste, at de havde ansøgningen, og at han var stemmeberettiget. Vælgeren blev optaget på valglisten, fik udskrevet valgkort, stemte og forlod afstemningsstedet. Folkeregisteret henvendte sig efterfølgende om, at der var taget fejl af navnet, idet en anden vælger havde samme fornavn. Valgsekretariatet er underrettet om hændelsen. Det vil fremadrettet blive tillagt større opmærksomhed, at både navn og cpr-nummer er korrekt, så lignende hændelser ikke gentages.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 2. kreds, Guldborgsund, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en EU-borger med bopæl i Guldborgsund Kommune havde søgt om optagelse på valglisten med digital post den 5. april 2024. Vælgeren havde ikke modtaget valgkort, men fremviste dokumentation for fremsendelse af ansøgning. Folkeregisteret blev kontaktet. De havde ikke modtaget ansøgningen, og der blev ikke udleveret stemmeseddel. Folkeregisteret undersøger sagen nærmere.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 3. kreds, Vordingborg, indeholder på side 4 bemærkninger om, at valgbestyrelsen havde besluttet, at vælgere mellem 18 og 29 år fik en opfordring om at gøre brug af deres stemmeret. Valgbestyrelsen havde også besluttet, at to fra valgbestyrelsen deltog ved gennemgangen af brevstemmer forud for valgdagen.

På side 5 indeholder valgbogen bemærkninger om, at en borger henvendte sig for at stemme sammen med sin ægtefælle. Borgerens mand var uden tale og sprog. Borgeren ville »stemme« for ham uden andres tilstedeværelse. Det blev i første omgang afvist, at manden kunne stemme, da han ikke kunne udtrykke sig ifølge hustruen. Efter afvisning kom hustruen ind igen og bad om klagevejledning. Efter nærmere overvejelser blev det godkendt, hvis manden var i stand til at nikke »ja« til, at hustruen måtte sætte kryds. To personer fra valgstedet gik ud til bilen, og hustruen hjalp manden med at stemme. Forinden havde han nikked ja til spørgsmålet. Hustruen fik klagevejledning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet henviser til ministeriets udtalelse vedrørende valgklage fra Albert og Nana Iversen.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 4. kreds, Næstved, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger var fremmødt, før valgstedet åbnede. Vælgeren smed valgkortet ud og gik i vrede. En vælger var ikke på valglisten og blev henvist til sin hjemkommune. På et valgsted afgav en vælger sin stemme i en bil (vognstemme). En borger uden valgkort blev sendt til et andet valgsted, hvor det viste sig, at han var tysk statsborger og ikke havde ansøgt om at kunne stemme. En vælger var flyttet fra Grønland til Danmark den 1. juni 2024, men var ikke på valglisten. Folkeregisteret registrerede vælgeren. En vælger mere blev oprettet manuelt på valglisten. En vælger mødte uden valgkort, men med sundhedskort med bopæl i kommunen. Han var ikke på valglisten. Folkeregisteret oplyste, at han skulle stemme på et andet valgsted, hvortil han blev henvist. En vælger var udrejst, og valglisten blev rettet. På et valgsted blev et valgbord lukket midlertidigt, indtil en difference blev fundet. Efter formanden havde spurgt, om flere ønskede at afgive stemme kl. 20, og valget blev erklæret lukket, kom en vælger kl. 20.04. Han blev afvist og reagerede med fagter uden for valgstedet.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 5. kreds, Faxe, indeholder på side 4 bemærkninger om, at brevstemmegennemgang forud for valgdagen varetages af mindst to medlemmer fra valgbestyrelsen. En medarbejder i kommunens forvaltning blev bemyndiget til at attestere valgbogen og foretage eventuelle midlertidige lodtrækninger, således at Danmarks Statistik foretager de endelige. I Faxe Kommune havde hjemmeplejens omdeling af ansøgningsskemaer til borgere om muligheden for at stemme i eget hjem været mangelfuld. Identificerede berørte borgere blev kontaktet og fik tilbud om kørsel til valgstedet. Det samme gælder en beboergruppe, som ikke havde fået tilbud om at stemme på plejehjemmet.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 6. kreds, Køge, indeholder i et bilag til side 5 bemærkninger om, at ingen pc'er virkede ved afstemningens åbning kl. 9 på et valgsted. Det blev forsøgt løst uden held. Valget startede derfor først kl. 9.10, hvor der blev brugt manuelle valglisten. Alle pc'er virkede igen kl. 10.15. Alle valgkort blev scannet, og det hele stemte. På et andet valgsted var der også it-problemer ved opstart af afstemningen. Der blev anvendt manuelle valglisten i tidsrummet kl. 9.00-9.22. Valgkortene blev indscannet efterfølgende. Kl. 11.30 blev en vælger afhentet med ambulance, efter vedkommende faldt om. Flere valgtilforordnede forlod valgstedet i løbet af dagen på grund af reduktion i antal valgborde. Dette blev afstemt med valgsekretariatet og valgstyrrerformanden. En valgstyrrer forlod valgstedet, da optællingen startede. Vedkommende blev ringet tilbage til valgstedet. En valgstyrrer meddelte ved valgets start, at han ikke kunne blive hele dagen. En politisk valgtilforordnet blev valgstyrrer i stedet. Ved modtagelse af brevstemmer på et valgsted manglede en blå kuvert med brevstemmeseddel.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 7. kreds, Greve, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted i Solrød blev fundet et valgkort i en stemmeurne.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 8. kreds, Roskilde, indeholder på side 5 en bemærkning om, at tre ikkedanske statsborgere mødte op for at stemme, men ikke var registreret på valglisten. En vælger, der havde brevstemt, blev flyttet fra valglisten i Roskilde Bymidte til valglisten i Trekroner, idet brevstemmen på grund af en administrativ fejl befandt sig der [Brevstemmen talte således med, ministeriets bemærkning]. En vælger mødte op med to identiske valgkort. Vælgeren stemte, og det ekstra valgkort blev destrueret.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sammen med Roskilde Kommune og KMD undersøgt, hvordan en vælger kan have været i besiddelse af to identiske valgkort. Efter at have undersøgt de to valgkort har KMD oplyst, at det ene valgkort er udskrevet af kommunens borgerservice, formentlig fordi vælgeren har henvendt sig om ikke at have modtaget valgkort. Borgerservice kan i sådan et tilfælde udskrive et erstatningsvalgkort fra valgsystemet. Hvis begge valgkort var blevet skannet på valgstedet, ville der være kommet en besked på skærmen til valglisteføreren om, at der ikke måtte udleveres en stemmeseddel, fordi vælgeren allerede havde stemt. Vælgeren har derfor ikke haft mulighed for at stemme to gange.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 9. kreds, Holbæk, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted var et teknisk problem i opstarten med den digitale valgliste. Manuel valgliste blev anvendt frem til kl. 10.07. Herefter blev den digitale valgliste taget i brug igen og blev ajourført i forhold til en manuel valgliste. På et valgsted blev der indgivet en klage i forbindelse med hjælp fra ægtefælle til stemmeafgivning. Valgstedet oplyste reglerne for hjælp til stemmeafgivning og bistod med stemmeafgivningen. Klage er indsendt til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet henviser til ministeriets udtalelse vedrørende valgklage fra Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 10. kreds, Kalundborg, indeholder på side 83 en bemærkning om, at alt forløb godt og uproblematisk.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 11. kreds, Ringsted, indeholder på side 4 bemærkninger om, at der på flere valgsteder var en til tre vælgere, der var gået fra valgstedet med deres stemmeseddel. På et valgsted må to vælgere have fået udleveret hver to stemmesedler.

På side 27 i valgbogen er der en bemærkning om, at der på et valgsted er ændret i antal fremmødte efter optælling af valgkort. Det konkluderes, at man har glemt at scanne flere valgkort.

Valgbogen for Sjællands Storkreds, 12. kreds, Slagelse, indeholder på side 4 bemærkninger om, at der er truffet afgørelse om optagelse af en EU-borger på valglisten med virkning for valget i 2029, da ansøgningen først blev indgivet den 30. maj 2024 [Fristen var den 6. maj 2024, ministeriets bemærkning]. Afgørelsen registreres i CPR i den tro, at systemet selv beregner, at afgørelsen først skal have

virkning for valget i 2029. Den 6. juni 2024 konstateres det i forbindelse med andre manuelle rettelser af valglisten, at EU-borgeren er blevet optaget på valglisten for det aktuelle valg. Folkeregisteret ringede til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, som oplyste, at vælgeren skulle forblive på valglisten og kunne stemme ved valget.

En ægtefælle ønskede at stemme for hustruen, der var indlagt. Han havde fuldmagt med, men blev afvist og accepterede dette.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker i relation til sagen om optagelse af EU-borgeren på valglisten, at ministeriet ved brev af 9. februar 2024 instruerede kommunerne i behandling af ansøgninger om optagelse på valglisten fra herboende EU-borgere. Ministeriet oplyste bl.a. følgende i brevet, som havde et antal standardafgørelser som bilag:

»Brev B skal anvendes fra og med lørdag den 25. maj 2024, og indtil valgdatoen for Europa-Parlamentsvalget i 2029 er fastsat. Brevet skal således sendes til de EU-borgere, der optages på valglisten med virkning for valget i 2029. Kommunen skal dog først begynde at optage de pågældende personer på valglisten efter den 9. juni 2024. Kommunen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten til CPR.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere bekræfte, at ministeriet vejledte som beskrevet i valgbogen, da ministeriet blev kontaktet telefonisk af Slagelse Kommune. Når borgeren således faktisk var blevet optaget på valglisten og (antagelig) havde modtaget valgkort, kunne kommunen efter ministeriets opfattelse ikke slette vælgeren fra valglisten igen.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 4. kreds, Assens, indeholder på side 5 bemærkninger om, at flere vælgere udtrykte utilfredshed med manglende parkeringsmuligheder ved et valgsted. Der blev i tilknytning til idrætscenteret, hvor valgstedet lå, afholdt et stort hundestævne, som optog p-pladserne indtil ca. kl. 12.00. En vælger smed sin stemmeseddel, da hans ægtefælle ikke var registreret på valglisten. Stemmesedlen blev registreret som en blank stemme, da det ikke var muligt at genfinde vælgeren.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at det ikke er i overensstemmelse med valglovgivningen at lægge en stemmeseddel i stemmekassen imod vælgerens ønske. Det korrekte i den konkrete situation havde efter ministeriets opfattelse været at betragte og registrere stemmesedlen som tilbageleveret af vælgeren.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 5. kreds, Middelfart, indeholder på side 5 bemærkninger om, at TV 2 havde fået accept til at filme på et valgsted i salen og udenfor på betingelse af samtykke. Valgstyrerformanden orienterede alle vælgere i salen om, at der blev filmet, og at det var muligt at forlade salen inden, ligesom alle vælgere var orienteret om optagelser inden indgang til salen. Varighed ca. 5 minutter. TV 2 har optaget interviews med vælgere efter samtykke uden andre i baggrunden. En vælger nåede ikke ud, inden optagelsen startede, og blev vred herover, da han ikke havde givet samtykke. TV 2 har lovet at klippe pågældende

ud efter aftale med valgstyrelserne og flere tilforordnede. Optagelserne foregik kl. ca. 13.05.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 7. kreds, Svendborg, indeholder på side 5 bemærkninger om, at nogle propalæstinensiske aktivister uden for et valgsted blev bedt om at forlade området. De gik uden nogen problemer. En vælger henvendte sig for at stemme. Vedkommende havde modtaget bekræftelse, men var ikke på valglisten. Vælgeren blev optaget på listen. En tysk statsborger blev afvist, da han ikke havde ansøgt og derfor ikke var optaget på valglisten. På et andet valgsted var en tysk statsborger ikke på valglisten. Borger-service oprettede vælgeren, men alligevel skulle det også gøres på valgstedet.

Valgbogen for Fyns Storkreds, 8. kreds, Faaborg, indeholder på side 4 en bemærkning om, at der på et af Faaborg-Midtfyn Kommunes borgerservicecentre ved en fejl var blevet udleveret brevstemmemateriale til brug ved folketingsvalg. Det forkerte brevstemmemateriale er blevet benyttet i mindst 29 og højst 100 tilfælde. Kommunen har været i dialog med ministeriet om, hvordan situationen skal håndteres. Ministeriet har meddelt, at eventuelle brevstemmesedler i Faaborgkredsen, som måtte blive opdaget i forbindelse med optællingen og bedømmelse af stemmesedlerne, er gyldige, medmindre de måtte være ugyldige af andre årsager.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet henviser til afsnit 5, hvor spørgsmålet er nærmere behandlet.

På side 5 indeholder valgbogen en bemærkning om, at fire vælgere var registreret som havende brevstemt. Ingen brevstemme kunne fremfindes på disse vælgere. De fik derfor lov til at stemme.

Valgbogen for Sydjylland Storkreds, 1. kreds, Sønderborg, indeholder på side 27 en bemærkning om, at der er uoverensstemmelser i stemmeseddelregnskabet (+/- 2) på otte valgsteder, og at der er uoverensstemmelser mellem antal afgivne stemmer og antal vælgere afmærket i valglisten (+/- 2) på seks valgsteder.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at der ifølge kredsens valgprotokollens samlet set ikke er nogen difference for kredsen, idet antal afgivne stemmer og antal vælgere afmærket i valglisten er identisk.

Valgbogen for Sydjylland Storkreds, 2. kreds, Aabenraa, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en hoveddør på et valgsted var lukket automatisk, hvilket betød, at det ikke var muligt at overvære optællingen. En vælger fik udleveret stemmeseddel, men valgkortet blev ikke scannet. Vælgeren tog valgkortet med hjem. To vælgere fik lov til at stemme ved fremmøde, selv om de havde brevstemt. Brevstemmemarkeringen blev fjernet i valglisten. Brevstemmerne blev taget fra, og antal brevstemmer på valgstedet blev nedjusteret. En vælger præsenterede sig som valgobservatør fra Udenrigsministeriet. Han stillede en række spørgsmål til valget, og politiet er efterfølgende gået ind i sagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået oplyst fra Aabenraa Kommune, at sagen fortsat er under behandling hos politiet.

Valgbogen for Sydjylland Storkreds, 3. kreds, Tønder, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en tysk statsborger på et valgsted blev afvist fra at stemme, da han ikke var optaget på valglisten. Der blev truffet skriftlig afgørelse med begrundelse og givet mundtlig klagevejledning. På et andet valgsted blev to tyske statsborgere afvist fra at stemme, da de ikke var optaget på valglisten. På et tredje valgsted blev en EU-borger afvist fra at stemme, da vedkommende ikke stod på valglisten og havde indsendt ansøgning herom efter fristudløb. På et valgsted fik en vælger ved en fejl udleveret to stemmesedler, som blev lagt i stemmeurnen.

På side 27 indeholder valgbogen en bemærkning om, at der ved en fejl under den foreløbige optælling blev angivet antallet af stemmeberettigede i stedet for antallet af fremmødte vælgere ifølge valglisten. Tallet er korrigeret i forbindelse med fintællingen, så antallet af vælgere, der ifølge valglisten har afgivet stemme, udgør 205, i stedet for 414.

Valgbogen for Sydjylland Storkreds, 4. kreds, Esbjerg By, indeholder på side 5 en bemærkning om, at da valgbehandlingen skulle starte, virkede valgboardspec'erne ikke. Den manuelle valgliste blev taget i brug. Pc'erne blev genstartet, og så virkede de igen. Alle valgkort blev scannet ind, så statistikken passer.

Valgbogen for Sydjylland Storkreds, 5. kreds, Esbjerg Omegn, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en valgstyrelse forlod valgstedet, inden afstemningsbogen var underskrevet, selv om hun fik besked på, at hun skulle være til stede. En vælger afleverede sit valgkort og blev registreret i valglisten. Derefter scannede valglisteføreren valgkortet på ny, hvorefter systemet meddelte, at der ikke kunne udleveres stemmeseddel. Vælgeren forlod valgstedet uden at få udleveret stemmeseddel og uden at få tilbageleveret valgkortet.

Valgbogen for Sydjylland Storkreds, 6. kreds, Varde, indeholder på side 5 bemærkninger om, at to borgere var udsendt og havde fået oplyst fra ambassaden, at de kunne stemme, når de var i Danmark. De havde ikke søgt om at blive optaget på valglisten. En vælger havde ophængt læserbreve, som blev fjernet kort tid efter. En tysk statsborger bosiddende i Danmark i 24 år mente ikke at have fået besked om at blive optaget på valglisten. De var fem personer, der var berørt af samme problem. En vælger var utilfreds med at oplyse sin fødselsdato. En mor ønskede at gå med sin myndige søn ind i stemmerummet. Han valgte at udpege sin mor til at være hjælper samt en myndighedsperson. En vælger har afgivet stemme for sin bror på fuldmagt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har anmodet Varde Kommune om at redegøre for episoden, hvor en vælger afgav stemme for en anden vælger ved fuldmagt. Ministeriet har i den forbindelse henvist til, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 47, 1. pkt., at valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet.

Varde Kommune har oplyst, at en vælger mødte frem med fuldmagt til at stemme for sin bror. En valgstyrelse på valgstedet kendte personligt begge personer og kunne fastslå identi-

teten. Fuldmagten blev fremvist til valgstyrrerformanden og valgstyrreren.

Varde Kommune har videre oplyst, at valgstyrrerformanden for det pågældende valgsted er blevet orienteret om, at ingen vælgere må stemme på vegne af andre, selv med en fuldmagt, og at afstemningen med fuldmagt dermed ikke var lovlig i henhold til folketingsvalglovens § 47, 1. pkt. Til fremtidige valghandlinger vil alle formænd inden valget få en endnu grundigere introduktion i, at afgivelse af stemme kun kan ske ved personligt fremmøde.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse er episoden udtryk for en klar og grov overtrædelse af valglovgivningen. Det er efter ministeriets opfattelse af central betydning for valgets integritet og for stemmehemmeligheden, at ingen afgiver stemme på vegne af andre. Ministeriet har noteret sig Varde Kommunes oplysning om, at der ved fremtidige valg vil blive givet endnu grundigere instruktion om reglerne.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 8. kreds, Vejle Nord, indeholder på side 4 og 5 bemærkninger om, at en ældre vælger klagede over adgang via trappen. Elevatoren var ude af drift i en periode. På et valgsted gik en brevstemme itu ved åbning. Den blev sat sammen med tape. På et valgsted gik brandalarmen i valglokalet kl. 15.09. En person blev tilbage. Valgstyrrerformanden afbrød afstemningen og genoptog den kl. 15.11.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 9. kreds, Vejle Syd, indeholder på side 5 og 6 bemærkninger om, at en stemmeseddel blev revet i stykker og efterfølgende tapet sammen. På et valgsted kunne en vælger ikke finde ind til valgstedet/stemmelokalet.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 10. kreds, Fredericia, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger tog sin søn på 18-19 år med ind i stemmerummet, hvilket han blev nægtet på en pæn måde. Vælgeren blev meget ophidset over dette og fremsagde truende sætninger og nedværdigende sprogbrug over for de tilstedeværende. Da valgstedet sagde, de ville kontakte politiet, valgte vælgeren at forlade valgstedet. En vælger havde brevstemt og blev meget vred over, at han ikke efterfølgende kunne trække brevstemmen tilbage. På et valgsted virkede den digitale valgliste ikke fra kl. 9. Valget blev igangsat med manuel kontrol af, om vælgere måtte stemme, via valglisten og folkeregisteret. Kl. ca. 10.45 virkede valglisten. Alle vælgere, der havde stemt, blev scannet ind i den digitale valgliste, og køen på valgstedet var afviklet. Resten af dagen forløb uden problemer.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 11. kreds, Kolding Nord, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en hollandsk statsborger ønskede at stemme, men ikke havde ansøgt om at blive optaget på valglisten. Borgeren blev vejledt om klagemulighed. På et andet valgsted blev der ved et af bordene udleveret dobbelt stemmeseddel til en vælger. Derfor er der en difference på én stemmeseddel.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 12. kreds, Kolding Syd, indeholder på side 5 bemærkninger om, at to udenlandske statsborgere mødte op uden at have søgt om at

være stemmeberettiget. Ved det ene valgbord på et valgsted manglede et valgkort i valgkortkassen. En vælger havde været til stede kl. 15.23-15.36. Det vides ikke, om vælgeren har fået valgkortet med hjem. Affald er rodet igennem, uden at det er fundet. Ved valgbord 2 på et valgsted manglede der et valgkort, som ikke er sat i kassen. Måske er det udleveret til vælger igen. Antal afmærkede vælgere i valglisten og antal stemmesedler stemmer.

Valgbogen for Sydjyllands Storkreds, 13. kreds, Haderslev, indeholder på side 4 bemærkninger om, at flere EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten, mødte op. De blev vejledt om at søge i Borgerservice til næste valg. Det var et generelt problem, at der ikke var det antal stemmesedler i pakkerne, som var angivet af trykkeriet. Der var desværre konstateret fejl i valgsted på valgkortet til distrikt Fjelstrup. Vælgerne er oplyst om fejlen via brev sendt med digital post og via kommunens hjemmeside. Derudover er der lavet opslag på flere lokationer lokalt, opslag på lokal hjemmeside og på facebookside samt annonce i den lokale avis.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at kommunens fejl på valgkortene er nærmere omtalt i afsnit 10.

På side 5 i valgbogen er der bemærkninger om, at der var udfordringer med den digitale valgliste på et valgsted, hvor pc'erne kom op at køre kl. 9.30. Papirvalglisten var i brug. Et andet valgsted havde kortvarigt strømsvigt, og papirvalglisten var kort i brug. Adgangsforholdene for gangbesværede og handicappede på to valgsteder var ikke optimale. En medarbejder på et valgsted glemte at tage stemmesedlerne med ind til afleveringsstedet på valgaftenen. Det blev hurtigt opdaget, og stemmesedlerne blev straks hentet. De var pakket forsvarligt, og der var ikke tegn på, at poserne var blevet åbnet. På et valgsted havde en vælger sin ægtefælles valgkort med, som ved en fejl blev scannet og godkendt. Det blev opdaget, inden stemmesedlen blev udleveret. Vælgeren havde sit eget valgkort med og fik herefter udleveret en stemmeseddel. På samme valgsted stod en vælger fejlagtigt registreret som havende brevstemt. Fejlen blev fundet, og vælgeren fik udleveret stemmeseddel.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 1. kreds, Aarhus Syd, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger indgav en valgklage til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedrørende en indsamling ved valgstedet Mårslet Skole. Indsamleren havde ikke fået tilladelse til indsamlingen, og den blev omgående bragt til ophør. På et valgsted havde valglisteføreren ved en fejl nummereret ca. 20 stemmesedler. Efter kontakt til Indenrigs- og Sundhedsministeriet blev det konkluderet, at stemmesedlerne skulle anses for gyldige.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet henviser, for så vidt angår den omtalte valgklage, til ministeriets udtalelse vedrørende valgklage fra Anna Madsen.

Om nummerering af stemmesedler kan det oplyses, at følgende fremgår af Indenrigs- og Sundhedsministeriets valgvejledning:

»Der er [...] ikke noget i vejen for, at der i valglisten af praktiske årsager sættes et nummer ud for vælgerne, efter-

hånden som de møder op for at stemme på valgdagen, og at samme nummer påføres den pågældende vælgers valgkort.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal dog indskærpe, at de stemmesedler, der udleveres til vælgerne, ikke må påføres et nummer eller nogen anden form for påskrift før udleveringen til vælgeren.

Valgstyrerne og de tilforordnede vælgere skal gives klare instrukser herom.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan bekræfte, at ministeriet på valgdagen telefonisk vejledte Aarhus Kommune som beskrevet i valgbogen. Ministeriet henviste til, at ministeriet i forbindelse med en valgklage, som er gengivet i beretning nr. 4 om klager i forbindelse med folkeafstemningen den 25. maj 2014 om en fælles patentdomstol afgivet af Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse den 4. juni 2014, har udtalt, at reglerne om en stemmeseddels ugyldighed på grund af påskrift eller andet særpræg er rettet mod den situation, hvor vælgeren påfører stemmesedlen særpræg i form af påskrift el.lign., og at ministeriet ikke finder, at en tilforordnet vælgers påføring af nummerering, som sker uden vælgerens medvirken, indebærer, at den pågældende stemmeseddel af den grund vil være ugyldig som følge af dette særpræg.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 7. kreds, Randers Syd, indeholder på side 5 bemærkninger om, at der på et valgsted var tekniske problemer ved opstarten. Man startede derfor op med papirvalglisten. En vælger i kørestol var utilfreds med håndtering af »vognstemme« på grund af manglende afskærmning fra andre vælgere.

For så vidt angår vælgeren i kørestol, henviser Indenrigs- og Sundhedsministeriet til ministeriets udtalelse vedrørende valgklage fra Camilla-Kenya Julendal.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 8. kreds, Favrskov, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en britisk statsborger blev afvist, da han ikke er stemmeberettiget. På et valgsted blev tre vælgere henvist til at stemme på tidligere valgsted, da de var flyttet efter skæringsdatoen den 24. maj 2024. En borger, der ikke havde meldt adresseflytning til Danmark og derfor ikke var på valglisten, blev afvist og var indforstået hermed.

Valgbogen for Østjyllands Storkreds, 9. kreds, Skanderborg, indeholder på side 5 en bemærkning om, at det på valgkortet er angivet, at »fødselsdato« skal oplyses ved registrering i valglisten. En vælger nægtede at angive andet end datoen, og da der blev krævet fødselsmåned og -år, forlod han stedet i vrede uden at afgive stemme. Der var sket registrering i valglisten, og der var dermed en tilbageleveret stemmeseddel på valgstedet, hvilket giver en difference mellem kryds i valglisten og antal afgivne stemmer.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 1. kreds, Struer, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en brevstemme, der ikke var taget i betragtning, fejlagtigt blev åbnet ved optællingen og medtaget i opgørelsen, hvorfor der er én afgiven stemme mere end antallet af registrerede brevstemmer og fremmødte vælgere. Ved opstart af valget var der på et valgsted problemer med, at usb-nøglen [der løbende

tager backup af valglisten, ministeriets tilføjelse] ikke kunne indlæses. Det havde ingen betydning for indscanning af valgkort, så valget kunne startes uden problemer. Der blev leveret ny usb-nøgle kl. 10.05, og problemet var løst.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 2. kreds, Skive, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger blev afvist på grund af forkert valgsted. Vælgerens far var utilfreds med afvisningen og blev efterfølgende vist ud af valglokalet på grund af upassende opførsel. En vælger ønskede at tage foto af stemmesedlen. Dette blev påtalt af en valgtilforordnet. Vælgeren var utilfreds med dette.

På side 27 i valgbogen er der bemærkninger om, at en uoverensstemmelse ved optællingen fra valgaftenen på et valgsted blev fundet ved fintællingen. På et andet valgsted stemte optællingen på valgaftenen, men ved fintællingen manglede en stemmeseddel. Årsagen er ukendt.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 3. kreds, Viborg Vest, indeholder på side 4 en bemærkning om, at Viborg Kommune har været i dialog med Indenrigs- og Sundhedsministeriet efter en hændelse, hvor kommunen opdagede brevstemmemateriale til brug for folketingsvalg i kommunens »valgbar« på rådhuset. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har den 31. maj 2024 meddelt, at brevstemmer afgivet i kommunen til valget den 9. juni 2024 kan tages i betragtning, til trods for at brevstemmerne måtte være afgivet på brevstemmemateriale til folketingsvalg, medmindre brevstemmerne af andre grunde måtte være ugyldige. Ved gennemgang og optælling af brevstemmerne blev der konstateret 0 stk. brevstemmer afgivet på brevstemmemateriale til folketingsvalg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet henviser til afsnit 5, hvor spørgsmålet er nærmere behandlet.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 4. kreds, Viborg Øst, indeholder på side 4 den samme bemærkning som valgbogen for den ovennævnte Viborg Vest-kreds om anvendelse af forkert brevstemmemateriale.

På side 5 i valgbogen er der bemærkninger om, at enkelte vælgere mødte op mellem kl. 8 og 9 for at stemme. En vælger med både dansk og svensk statsborgerskab fremmødte med gyldigt valgkort og stod opført på valglisten. Vælgeren havde brevstemt til det svenske valg og ville vide, om han også kunne stemme i Danmark. Valgsekretariatet var i dialog med Indenrigs- og Sundhedsministeriet og fik oplyst, at Danmark og Sverige ikke udveksler oplysninger i situationen. Vælgeren havde ikke grund til at tro, at hans brevstemme ikke kunne tages i betragtning og ville ikke overtræde europaparlamentsvalglovens § 47. Vælgeren undlod derfor at stemme på valgdagen i Danmark.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at ministeriet på valgdagen blev kontaktet telefonisk af Viborg Kommune vedrørende vælgeren med dobbelt statsborgerskab og vejledte om, at det er strafbart at afgive stemme både ved valget i Danmark og i en af de øvrige EU-medlemsstater, jf. europaparlamentsvalglovens § 47.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i øvrigt oplyse, at Danmark (i form af ministeriet) udveksler oplysninger

med de andre medlemsstater om herboende EU-borgere, der efter ansøgning er optaget på valglisten. Dette sker efter en procedure, der er fastlagt i henhold til Rådets direktiv 93/109/EF af 6. december 1993 som ændret ved Rådets direktiv 2013/1/EU om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere. Proceduren skal sikre, at EU-borgere, der bor i et andet land end det, de er statsborgere i, kun optages på valglisten i enten deres bopælsland eller deres hjemland. Danske statsborgere med bopæl i Danmark optages automatisk – uden ansøgning – på valglisten i Danmark. Sådanne borgere er i Det Centrale Personregister (CPR) registreret som danske statsborgere, uanset om de også er statsborgere i andre lande, da dette giver dem den bedste retsstilling i en række henseender (f.eks. opholdsret og valgret til Folketinget). Der findes ikke i Danmark noget register over danske statsborgere med dobbelt statsborgerskab. Derfor kan Danmark ikke udveksle oplysninger med de andre EU-lande om personer med både dansk og andet EU-statsborgerskab. Af den grund kan den situation, som er beskrevet i valgbogen for Viborg Øst-kredsen, opstå, hvor en person med dobbelt statsborgerskab er optaget på valglisten og modtager valgkort i begge lande. Som anført er det imidlertid strafbart at afgive stemme ved valgene i begge lande.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 5. kreds, Silkeborg Nord, indeholder på side 4 og 5 bemærkninger om, at der i to tilfælde er blevet udpeget et nyt medlem af valgbestyrelsen, da både det ordinære medlem og stedfortræderen havde meldt afbud. På et valgsted blev der fjernet graffiti fra en stemmeboks (et partibogstav skrevet med blyant på boksen). Ved udskrivning af erstatningsvalgkort identificerede en vælger sig som mand, men dokumenterne viste kvinde. Et rejsekort dokumenterede det mandlige navn. På et valgsted ønskede en ikke-EU-borger at stemme. Der blev fjernet fem valgplakater på to valgsteder. På et valgsted var der blevet byttet om på valgkort for to ægtefæller. På et valgsted blev det konstateret, at en vælger havde fået udleveret to stemmesedler (fundet som dobbelt ved optællingen). På et valgsted tog en vælger billede af sin partner på vej ind i stemmeboksen. På et valgsted var stemmeboksene forsynet med forkerte opslag. Korrekt opslag kom op kl. 10.50.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har telefonisk fået oplyst af Silkeborg Kommune, at der var tale om et opslag med vejledning om, hvordan vælgeren skal sætte krydset. Opslaget var fra folketingsvalget og gav derfor korrekt vejledning til vælgerne. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udsendt et forlæg til dette opslag, som er udformet mere pædagogisk end tidligere opslag, men dels er forlægget frivilligt at benytte for kommunerne, dels er indholdet af vejledningen den samme. Der er derfor ikke tale om, at vælgerne er blevet forkert vejledt af det »forkerte« opslag.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 6. kreds, Silkeborg Syd, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en østrigsk kvinde afleverede sit danske valgkort og oplyste, at hun

havde brevstemt i Østrig. En mulepose med partilogo og kandidatnavn blev pakket væk på et valgsted. På tre valgsteder blev der fjernet i alt 35 valgplakater. På et valgsted blev en borger, der ville brevstemme, afvist (den pågældende boede i Randers). På et valgsted blev der fjernet graffiti fra en stemmeboks. Teksten var »Stem på Jens!«.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 7. kreds, Ikast, indeholder på side 5 en bemærkning om, at en kvindelig vælger ville stemme med sin mands valgkort, da han – ifølge hende – havde stemt med hendes valgkort. Efter kontakt til Indenrigs- og Sundhedsministeriet ringede valgstedet til manden og fik bekræftet, at dette var korrekt. Kvinden fik derefter lov til at stemme.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at følgende fremgår af ministeriets vejledning om europaparlamentsvalget:

»Vælgere, der har afgivet en brevstemme, som er taget i betragtning, kan ikke stemme ved afstemningen på valgdagen, se folketingsvalglovens § 67.

Valglisteføreren må, inden stemmesedlen udleveres, sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens valgkort eller brevstemme er afleveret til afstemningsstedet.

I særlige tilfælde, hvor en vælger på valgdagen møder op for at stemme og nægter at have stemt tidligere på dagen, kan det vise sig nødvendigt at undersøge, om en anden vælger ved en fejl har afleveret den pågældende vælgers valgkort. Kan det ved nærmere undersøgelse sandsynliggøres, at en vælger ved en fejl har fået adgang til at stemme med en anden vælgers valgkort med det resultat, at den retmæssige ejer af valgkortet dermed i princippet uretmæssigt afskæres fra at stemme, kan valgstyreformanden – når omstændighederne taler for det – give den pågældende vælger uden valgkort adgang til at stemme alligevel. I givet fald skal der gøres en bemærkning herom i afstemningsbogen.«

På side 27 indeholder valgbogen en bemærkning om, at der fra den foreløbige optælling for et valgsted til fintællingen blev flyttet 14 stemmer fra Venstre til Liberal Alliance.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 9. kreds, Herning Nord, indeholder på side 27 en bemærkning om, at der ved fintællingen var få større korrektioner, som skyldtes kommunikationsfejl i forbindelse med indtelefonering af resultaterne.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 10. kreds, Holstebro, indeholder på side 4 og 5 bemærkninger om, at valglokalet på et valgsted var flyttet til hal 2 på grund af byfest. Samtidig med byfesten var der fodboldarrangement bag ved hallen, hvorfor der var meget pres på parkeringspladsen. Der blev opstillet skilte til parkering forbeholdt vælgere. En ældre herre påkørte bommen ind til et valgsted, hvilket blev set af personale på stedet. Politiet blev kontaktet og tog over. En vælger var utilfreds med at skulle oplyse

fødselsdato og ville ikke oplyse måned og år. Der blev nedtaget to valgplakater fra adgangsvejen til et valgsted på grund af synlighed fra valgstedet. Det ene parti udtrykte utilfredshed hermed.

Valgbogen for Vestjyllands Storkreds, 11. kreds, Ringkøbing, indeholder på side 4 bemærkninger om, at en person blev bedt om at forlade matriklen. Den pågældende lavede en underskriftsindsamling vedrørende »Nej tak til VE-anlæg«. En borger med svensk statsborgerskab fik lov til at afgive stemme ved en fejl. Vedkommende var ikke opført på valglisten, men var i besiddelse af et dansk sundhedskort. På et valgsted nægtede en valgstyrelse en borger adgang til optællingen.

Ringkøbing-Skjern Kommune har oplyst følgende til Indenrigs- og Sundhedsministeriet om den sidstnævnte episode:

»En borger kommer til afstemningsstedet Velling med ønske om at overvære optællingen. Vedkommende bortvises uretmæssigt af en valgstyrelse med den fra valgstyrelsens side fejlagtige begrundelse, at der ikke må være andre i optællingslokalet end valgtillforordnede. De øvrige valgstyrelser får ikke korrigeret situationen, førend borgeren havde forladt afstemningsstedet igen. I efterfølgende dialog på afstemningsstedet fastholdte den pågældende valgstyrelse sin fejlagtige opfattelse af regelgrundlaget. Det bemærkes, at reglerne omkring offentlighed i optællingen er indeholdt i såvel den mundtlige som skriftlige vejledning af valgstyrelserformanden. Dette indgår naturligvis i kommunens egen evaluering af Europa-Parlamentsvalget med hensyn til fremtidig valgfafvikling.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at det fremgår af folketingsvalglovens § 68, stk. 1, 2. pkt., at stemmeoptællingen er offentlig. Bestemmelsen gælder også ved europaparlamentsvalg, jf. europaparlamentsvalglovens § 28, stk. 2. Offentlighed om stemmeoptællingen er efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse et centralt element i at sikre åbenhed og transparens og dermed tillid til valgbehandlingen. Det er således en klar og alvorlig fejl, at en borger er blevet nægtet adgang til at overvære optællingen.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 1. kreds, Frederikshavn, indeholder på side 83 en bemærkning om, at en udlandsdanske ikke var optaget på valglisten, men at hun blev tilføjet. Det gav en difference på 1 til optællingen på valgaftenen, men det blev rettet til fintællingen.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 2. kreds, Hjørring, indeholder på side 4 bemærkninger om, at en valglistefører har sat kryds midt på siden i valglisten. Krydset blev flyttet til højre side. Dermed er der to kryds i valglisten. I øvrigt mangler et kryds i valglisten. På et andet valgsted blev der talt 19 stemmesedler i et bundt, som burde være på 25 styk. Man har ikke formået at finde de manglende 6 styk., da resten stemte.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 3. kreds, Brønderslev, indeholder på side 5 bemærkninger om, at to vælgere mødte op for at stemme i Aabybro. De fremgik ikke af valglisten. De var flyttet til en adresse i kommunen,

men fremgik stadig af deres adresse i Brovst i Jammerbugt Kommune, selv om der ifølge vælgerne var registreret flytning. De var meget utilfredse. To optællere mødte ikke op til optællingen kl. 20.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 4. kreds, Thisted, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på to valgsteder var en vælger, som havde brevstemt, og som var afgået ved døden. Valglisten blev tilrettet, og brevstemmen blev ikke taget i betragtning. Der blev i den forbindelse konstateret en fejl i KMD's valgsystem, idet antal vælgere blev nedjusteret, mens antallet af brevstemmer ikke blev nedjusteret tilsvarende. KMD har anerkendt fejlen og vil tilrette systemet, hvis der skal afholdes flere valg med KMD's valgsystem.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 5. kreds, Himmerland, indeholder på side 5 en bemærkning om, at der på et valgsted kom en vælger i EU-trøje med kandidatnavn på ryggen. Valgstyrelserformanden bad vælgeren om at forlade valgstedet. Vælgeren blev vejledt i, at han kunne gå ud og skifte trøje og komme igen, hvis han ønskede at stemme. Det accepterede vælgeren.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærker, at valgstyrelserne skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Det følger af folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., der også gælder ved europaparlamentsvalg, jf. europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1.

Det fremgår af Indenrigs- og Sundhedsministeriets valgvejledning (afsnit 7.6), at holdningsmæssig påvirkning fra andre vælgere er omfattet af forbuddet. Det er dog forudsat i loven, at valgstyrelserne alene skal skride ind, når manifestationerne er af en vis påtrængende karakter. At vælgere, der møder op for at stemme, bærer emblemer, mærkater el.lign. med opfordringer til at stemme på et bestemt parti eller en bestemt kandidat eller har deres mobiltelefoner, smartphones, tabletter m.v. tændte, er normalt ikke i sig selv nok til, at valgstyrelserne skal skride ind.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse er det normalt heller ikke i sig selv nok til, at valgstyrelserne skal skride ind, at vælgere, der møder op for at stemme, bærer en trøje påført et kandidatnavn.

På baggrund af beskrivelsen i valgbogen af den konkrete episode er det Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at valgstyrelserne ikke var berettiget til at bede vælgeren forlade stedet, fordi vælgeren var iført tøj med reklame for en kandidat, navnlig ikke før vælgeren havde haft mulighed for at afgive sin stemme.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 6. kreds, Mariagerfjord, indeholder på side 5 bemærkninger om, at det ved optællingen på et valgsted blev konkluderet, at to stemmesedler havde været klæbet sammen. Der var markering på den første, men den bagerste var blank. Antal afmærkede vælgere i valglisten stemmer derfor ikke med antal afgivne stemmesedler. Der er en difference på den ene stemme. På et valgsted kom den digitale valgliste ikke op at køre fra

start, og der blev brugt manuel valgliste. Da det digitale system kom op at køre omkring kl. 10.30, scannede man alle valgkort ind. I stemmeoptællingen opdagede man, at 25 af valgkortene manglede at blive scannet ind og derfor ikke indgik i antal vælgere, der ifølge valglisten havde afgivet stemme på valgdagen. De 25 stemmer er talt med i afstemningsbogen og optællingen, men er ikke scannet ind, da det først blev opdaget, efter at valget var afsluttet i systemet.

På side 27 indeholder valgbogen en bemærkning om, at der ved fintællingen for fire valgsteder blev fundet 2-5 stemmer, som havde manglet i den foreløbige optælling.

Valgbogen for Nordjyllands Storkreds, 8. kreds, Aalborg Vest, indeholder på side 5 bemærkninger om, at en vælger, der mødte frem, var registreret som havende brevstemt. Brevstemme og følgebrev blev fundet, og det blev konstateret, at følgebrevet var brugt til naboens brevstemme. Fejlen blev rettet efter kontakt med borgerservice, og vælgeren fik lov at stemme.

3. De ugyldige stemmer

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 57.598 ugyldige stemmesedler, heraf 51.315 blanke stemmesedler og 6.283 andre ugyldige stemmesedler.

Ugyldighedsprocenten – ugyldige stemmesedler i procent af i alt afgivne stemmesedler (2.505.381) – blev 2,30. Ved europaparlamentsvalget i 2019 var ugyldighedsprocenten 1,47.

Ugyldighedsprocenten for blanke stemmesedler (51.315) blev 2,05 mod 1,16 ved valget i 2019. Ugyldighedsprocenten for andre ugyldige stemmesedler (6.283) blev 0,25 mod 0,31 ved valget i 2019. Stigningen i andelen af ugyldige stemmesedler skyldes således udelukkende en stigning i antallet af blanke stemmesedler.

Af de i alt 57.598 ugyldige stemmesedler var 53.077 afgivet på afstemningsstedet (48.498 blanke, 4.579 andre ugyldige), mens 4.521 var ugyldige brevstemmesedler (2.817 blanke, 1.704 andre ugyldige). Målt i forhold til antal gyldige stemmesedler afgivet på afstemningsstedet (2.277.765) var ugyldighedsprocenten for stemmesedler afgivet på afstemningsstedet 2,33. Målt i forhold til antal brevstemmer taget i betragtning (227.616) var ugyldighedsprocenten for brevstemmesedler 1,99.

Som det fremgår, er antallet af andre ugyldige stemmer (ikkeblanke) faldet fra 0,31 pct. i 2019 til 0,25 pct. i 2024. I 2019 var der 8.658 andre ugyldige stemmer, mens tallet ved valget i 2024 var 6.283. Set over en længere periode har andelen af andre ugyldige stemmer ligget mellem 0,20 pct. (2009) og 0,34 pct. (1999 og 2014).

Selv om der tages højde for den lavere valgdeltagelse ved valget i 2024 end ved valget i 2019, er der dog visse fald i antallet af ugyldige stemmer, der skiller sig ud. Antallet af stemmesedler, der blev bedømt som ugyldige, fordi de var afmærket med andet end et kryds, er således faldet fra 1.231 i 2019 til 194 i 2024. Antallet af stemmesedler, der blev bedømt som ugyldige, fordi de var afmærket med et overstreget, udvisket eller halvt kryds, er faldet fra 358 i 2019 til 143 i 2024. Antallet af stemmesedler, der blev berømt som

ugyldige, fordi de var afmærket med andet mærke end kryds foruden kryds, er faldet fra 463 i 2019 til 196 i 2024.

Reglerne om bedømmelse af stemmesedler blev ændret med virkning fra den 1. januar 2024. Europaparlamentsvalget den 9. juni 2024 er således det første valg, hvor de nye, lempede regler har været gældende.

Bogstavet X og tegnet for plus (+) er som hidtil gyldige afmærkninger på stemmesedlen. Lempelsen af reglerne indebærer, at det som udgangspunkt også er en gyldig stemmeseddel, hvis vælgeren i stedet har afmærket sin stemme på stemmesedlen med en tilsvarende afmærkning som en asterisk/stjerne (*), en helt udfyldt/helt skraveret afkrydsningsrubrik eller en cirkel om afkrydsningsrubrikken.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det lavere antal ugyldige stemmer, der ikke var blanke, i hvert fald delvis kan tilskrives de nye, lempede regler. Ministeriet hæfter sig navnlig ved det store fald i antallet af stemmer, der var ugyldige, fordi de var afmærket med andet end et kryds.

4. Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning

Ved gennemgangen af valgbøgerne er optalt i alt 1.322 rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke er taget i betragtning. Ved 2019-valget var antallet 1.981. Særlig kan nævnes, at der er et fald i antallet af brevstemmer, der ikke kom i betragtning, som følge af at den foreskrevne fremgangsmåde ikke var fulgt (udfyldning, attestation, underskrift m.v.), dvs. typisk fejl, der ikke kan tilskrives den pågældende vælger, men må tilskrives stemmemodtageren. Dem var der denne gang 492 af mod 712 ved valget i 2019. Der er også færre brevstemmer, der ikke kom i betragtning ved dette valg, som følge af at vælgeren har afgivet mere end én brevstemme. Antallet er faldet fra 377 i 2019 til 237 i 2024.

Brevstemmer, der ikke er taget i betragtning, indgår ikke i opgørelsen af antal afgivne stemmer og dermed heller ikke i opgørelsen af stemmeprocenten.

Ud over de rettidigt modtagne brevstemmer, der ikke blev taget i betragtning, var der ifølge valgbøgerne i alt 15 brevstemmer, der blev modtaget på afstemningsstederne fra afstemningens begyndelse og indtil dens slutning. Disse brevstemmer blev uåbnede henlagt som ikke rettidigt modtagne og kom ikke i betragtning. Ved sidste europaparlamentsvalg var dette tal 38.

5. Brevstemmer afgivet på brevstemmemateriale til andre valgtyper

Indenrigs- og Sundhedsministeriet blev den 24. maj 2024 og 6. juni 2024 kontaktet af Viborg Kommune henholdsvis Faaborg-Midtfyn Kommune, i anledning af at de to kommuner var kommet til at lade nogle vælgere brevstemme på brevstemmemateriale til folketingsvalg. Brevstemmemateriale til folketingsvalg har på nuværende tidspunkt samme blå farve som brevstemmemateriale til europaparlamentsvalg.

Det bemærkes, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fået fremstillet nyt orange brevstemmemateriale til folketingsvalg for at undgå risikoen for forveksling med brevstemmemateriale til europaparlamentsvalg. Lageret af blåt

brevstemmemateriale til folketingsvalg bruges dog op, før der sælges af det orange. Der er fortsat en betragtelig mængde af blåt brevstemmemateriale til folketingsvalg på lager.

I Viborg Kommune var der mistanke, men ikke positiv viden om, at op til 517 vælgere kunne have brevstemt på brevstemmemateriale til folketingsvalg. Heraf var 38 brevstemmer blevet sendt til andre kommuner.

I Faaborg Midtfn Kommune var der tale om, at op til 100 brevstemmer var afgivet på forkert brevstemmemateriale, heraf et ukendt antal, som skulle sendes til andre kommuner.

5.1.1. Retsgrundlag

Det følger af folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 4, der også gælder ved europaparlamentsvalg, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1 og 7, at en brevstemme ikke kan komme i betragtning, hvis der ikke er anvendt det brevstemmemateriale, som indenrigs- og sundhedsministeren har tilvejebragt.

Dette antages i hvert fald som udgangspunkt også at indebære, at en brevstemme, der er afgivet på *brevstemmemateriale* til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg, ikke kan komme i betragtning, jf. således Nicoline Nyholm Miller og Jørgen Elklit, »Folketingsvalgloven med kommentarer«, 2019, side 432.

En brevstemme kan dog tages i betragtning, selv om der ved brevstemmeafgivningen er anvendt *følgebreve* til en anden type valg end europaparlamentsvalg. Det skal således ikke komme vælgeren til skade, at administrationen har begået en fejl. Det er dog en forudsætning, at der ikke er anledning til tvivl om, at der er tale om en administrativ fejl. Dette fremgår af europaparlamentsvalgvejledningens afsnit 8.7.4.3.

Det følger af europaparlamentsvalglovens § 29, stk. 2, nr. 4, at en brevstemmeseddel er ugyldig, hvis det må antages, at stemmesedlen ikke er tilvejebragt af indenrigs- og sundhedsministeren. Det samme følger af § 28 i bekendtgørelse nr. 29 af 10. januar 2024 om bedømmelse af stemmesedler afgivet til europaparlamentsvalg.

Brevstemmer til europaparlamentsvalg, der er afgivet på brevstemmesedler til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg, antages i hvert fald som udgangspunkt at være ugyldige i medfør af bekendtgørelsens § 28. Dette fremgår af europaparlamentsvalgvejledningens punkt 9.4.2.6.

5.1.2. Gennemgang af brevstemmer forud for valgdagen

Uanset udgangspunktet om, at brevstemmer afgivet på forkert *brevstemmemateriale* ikke kan tages i betragtning, fandt Indenrigs- og Sundhedsministeriet i de aktuelle situationer, at eventuelle brevstemmer afgivet i Viborg Kommune eller Faaborg-Midtfn Kommune på brevstemmemateriale til folketingsvalg, som valgbestyrelsen eller valgstyrene måtte opdage i forbindelse med gennemgangen af brevstemmer forud for valgdagen, godt kunne tages i betragtning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet lagde i den forbindelse vægt på, at det ikke følger udtrykkeligt af folketingsvalglovens § 65, stk. 2, nr. 4, at de pågældende brevstemmer ikke

kan tages i betragtning, idet der rent faktisk er anvendt brevstemmemateriale, som indenrigs- og sundhedsministeren har tilvejebragt, sammenholdt med at det hensyn, der ligger bag anerkendelsen af, at en brevstemme godt kan tages i betragtning, selv om der ved brevstemmeafgivningen er anvendt følgebreve til en anden type valg end europaparlamentsvalg, også gør sig gældende i den aktuelle situation. Ministeriet lagde i den forbindelse vægt på, at der er tale om en administrativ fejl, der ikke skal komme vælgeren til skade. Der er således i denne situation tale om, at kommunerne har positivt kendskab til, at der kan være begået en fejl med materialet. Ministeriet lagde videre vægt på, at der ikke samtidig afholdes folketingsvalg, og at eventuelle berørte vælgere således ikke reelt kan have troet, at de afgav brevstemme til folketingsvalg. Ministeriet lagde desuden vægt på det relativt store antal vælgere, der potentielt kan være berørt af fejlen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kunne ikke pege på andre egnede foranstaltninger i den aktuelle situation. I lyset af det store antal potentielt berørte vælgere fandt ministeriet det ikke forsvarligt f.eks. at lade Viborg Kommune og Faaborg-Midtfn Kommune åbne yderkuverterne til brevstemmerne for at konstatere, om der er anvendt det korrekte brevstemmemateriale, med henblik på at bede eventuelt berørte vælgere om at brevstemme på ny eller stemme på valgdagen.

Det bemærkes, at det efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse fortsat er udgangspunktet, at en brevstemme til europaparlamentsvalg, der er afgivet på brevstemmemateriale til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg, ikke kan komme i betragtning. En brevstemme afgivet på forkert materiale, hvor der ikke er positivt kendskab til baggrunden herfor, kan således ikke tages i betragtning.

5.1.3. Bedømmelse af brevstemmer på valgdagen

Konsekvensen af, at Viborg Kommune og Faaborg-Midtfn Kommune godt kan tage eventuelle brevstemmer afgivet på brevstemmemateriale til folketingsvalg i betragtning ved gennemgangen af brevstemmer forud for valgdagen, er, at der ved åbningen af de blå konvolutter med stemmesedler på valgdagen, efter at afstemningen er slut, kan findes brevstemmesedler til folketingsvalg blandt de brevstemmesedler, der skal optælles og bedømmes.

Uanset udgangspunktet om, at brevstemmesedler til folketingsvalg er ugyldige ved et europaparlamentsvalg, fandt Indenrigs- og Sundhedsministeriet i den aktuelle situation, at eventuelle brevstemmesedler i de to Viborgkredse og Faaborgkredsen, som måtte blive opdaget i forbindelse med optællingen og bedømmelsen af stemmesedlerne på valgdagen, efter at afstemningen er slut, er gyldige, medmindre de måtte være ugyldige af andre årsager.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet lagde i den forbindelse vægt på, at det ikke følger udtrykkeligt af europaparlamentsvalglovens § 29, stk. 2, nr. 4, at de pågældende brevstemmer er ugyldige, idet de rent faktisk er afgivet på stemmesedler, som indenrigs- og sundhedsministeren har tilvejebragt, sam-

menholdt med at det hensyn, der ligger bag anerkendelsen af, at en brevstemme godt kan tages i betragtning, selv om der ved brevstemmeafgivningen er anvendt følgebrev til en anden type valg end europaparlamentsvalg, også gør sig gældende i relation til bedømmelsen af brevstemmerne. Ministeriet lagde i den forbindelse vægt på, at der er tale om en administrativ fejl, der ikke skal komme vælgeren til skade. Der er således i denne situation tale om, at kommunerne har positivt kendskab til, at der kan være begået en fejl med materialet. Ministeriet lagde videre vægt på, at der ikke samtidig afholdes folketingsvalg, og at eventuelle berørte vælgere således ikke reelt kan have troet, at de afgav brevstemme til folketingsvalg. Ministeriet lagde desuden vægt på det relativt store antal vælgere, der potentielt kan være berørt af fejlen.

Det bemærkes, at det efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse fortsat er udgangspunktet, at en brevstemme til europaparlamentsvalg, der er afgivet på en brevstemmeseddel til folketingsvalg, folkeafstemninger eller kommunale og regionale valg, er ugyldig.

5.1.4. Brevstemmer sendt til andre kommuner

På grund af det lille antal potentielt berørte brevstemmer, der er sendt til andre kommuner, fandt Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke anledning til at instruere samtlige kommuner i landet om håndteringen af eventuelle brevstemmer afgivet på forkert brevstemmemateriale i Viborg Kommune og Faaborg-Midtfyn Kommune. Hvis ministeriet i forbindelse med brevstemmegennemgangen forud for valgdagen blev kontaktet af andre kommuner, der havde fundet brevstemmer afgivet på forkert brevstemmemateriale med følgebrev fra Viborg Kommune eller Faaborg-Midtfyn Kommune, ville ministeriet give kommunerne besked på at håndtere brevstemmerne på samme måde som Viborg Kommune og Faaborg-Midtfyn Kommune.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet blev ikke kontaktet af andre kommuner, som fandt brevstemmer afgivet på forkert brevstemmemateriale.

6. Optagelse af herboende EU-borgere på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark

Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtog på valgdagen den 9. juni 2024 enkelte henvendelser fra herboende EU-borgere, der var utilfredse med at være blevet afvist fra valgsteder, som følge af at de ikke var på valglisten, og fra kommuner, som var i tvivl om, hvordan sådanne situationer skulle håndteres på valgstederne. De pågældende EU-borgere var uforstående overfor, at de ikke var optaget på valglisten, idet en række af dem mente, at de havde stemt til europaparlamentsvalget i Danmark i 2019.

6.1. Retsgrundlaget for optagelse på valglisten af herboende EU-borgere

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse følgende om proceduren for optagelse på valglisten af EU-borgere bosat i Danmark:

Følgende fremgår af § 3, stk. 1, nr. 3, § 4, § 14 a, stk. 1, 1. pkt., § 14 a, stk. 2, § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1,

1. pkt., i europaparlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 5 af 8. januar 2024):

»§ 3. Valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen

[...]

3) er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, har opnået alderen for valgret til Folkettinget og har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol, jf. dog stk. 3 og 4, [...]«

»§ 4. Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten.«

»§ 14 a. Personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, jf. dog § 3, stk. 3 og 4, optages efter anmodning, jf. dog stk. 2, på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). [...]«

Stk. 2. Personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, jf. dog § 3, stk. 3 og 4, optages på valglisten efter tilsvarende regler som dem, der gælder for personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1, og som er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), såfremt de pågældende var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark eller siden da uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.

[...]

Stk. 4. Indenrigs- og Sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, jf. dog § 3, stk. 3 og 4, [...]«

»§ 15. Kommunalbestyrelsen udsender forud for afstemningen valgkort til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.«

Følgende fremgår af § 1, stk. 1, § 15, § 20, stk. 1 og 2, og § 21, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 127 af 1. februar 2019 om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, der er udstedt med hjemmel i § 14 a, stk. 4, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven:

»§ 1. Statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har valgret til Europa-Parlamentsvalg i Danmark efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som ikke optages automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, optages efter ansøgning på valglisten til det førstkomende valg til Europa-Parlamentet, hvis de senest 5 uger før valgdagen opfylder valgets betingelser efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen, de indgiver ansøgning om optagelse på valglisten efter reglerne i §§ 2-8, og afgørelse om optagelse på valglisten er truffet senest 15.-dagen før valgdagen.«

»§ 15. Kommunalbestyrelsen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter

lovens § 3, stk. 1, nr. 3, til CPR i overensstemmelse med de nærmere fastsatte regler herfor.«

»§ 20. Forud for hvert valg til Europa-Parlamentet sender Indenrigs- og Sundhedsministeriet 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter underretning, jf. stk. 2, til statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som

3 måneder før valgdagen er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark, vil være fyldt 18 år senest på valgdagen, ikke opfylder betingelserne for at blive optaget automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, og ikke efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten.

Stk. 2. Underretningen oplyser om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af retten til at stemme og opstille til valg i Danmark, samt henviser til nærmere information på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside, hvor også det relevante ansøgningsskema, jf. § 6, stk. 1, samt en vejledning hertil vil være til rådighed i forskellige sprogversioner. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.«

»§ 21. Indenrigs- og Sundhedsministeriet sender til de personer, der 3 måneder før valgdagen opfylder betingelserne for at blive optaget på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, eller som efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten, underretning om, at de automatisk vil blive optaget på valglisten i Danmark, medmindre de anmoder om at blive slettet af valglisten, jf. § 19, stk. 2. Derudover henviser underretningen til ministeriets valghjemmeside for nærmere oplysning om betingelserne for at opstille til valg i Danmark. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Underretning sendes til de pågældende personer 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter.«

6.2. Underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet til de herboende EU-borgere

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, udsendte Indenrigs- og Sundhedsministeriet i begyndelsen af marts 2024 underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var registreret i CPR med valgret til europaparlamentsvalget i 2019, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2024).

I overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 2, oplyste Indenrigs- og Sundhedsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på dansk og engelsk og indeholdt derudover kortere tekster på fransk, tysk, polsk og rumænsk. Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgere med digital post eller – hvis de pågældende var fritaget for digital post – med almindeligt brev.

Dette brev blev sendt til 219.509 EU-borgere, som pr. 11. marts 2024 havde bopæl i Danmark (og var bopælsregistreret i CPR), og som ikke allerede var optaget på valglisten.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved et tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten på baggrund af registreringen i CPR, og fordi registreringen i CPR ikke efterfølgende var blevet slettet, modtog en anden underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 9. juni 2024, medmindre de anmodede om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Dette brev blev sendt til 10.924 EU-borgere, som pr. 11. marts 2024 allerede var optaget på valglisten.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet sendte således forskellige og individuelt målrettede underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget på valglisten ved det aktuelle valg, eller om den herboende EU-borger først skulle søge om optagelse på valglisten.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ved udformningen af brevene lagt vægt på at anvende et så enkelt og klart sprog som muligt, så det ville stå klart for modtageren, hvad det væsentligste budskab i brevet var.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden tilpasset indholdet af adviseringsmail og adviserings-sms'er til modtagere af digital post, der er tilmeldt adviseringer. Modtagere af brevet har fået tilsendt en e-mail med følgende indhold: »Du kan stemme til EU-valget i Danmark søndag den 9. juni 2024, hvis du ansøger om det.« og en sms med følgende indhold: »Hvis du vil stemme til EU-valget den 9. juni 2024, skal du ansøge. Log ind og læs brevet på borger.dk, Digital Post-appen, e-Boks.dk eller mit.dk.«. Modtagere af brevet har fået tilsendt en e-mail med følgende indhold: »Du kan stemme til EU-valget i Danmark søndag den 9. juni 2024.«, og en sms med følgende indhold: »Du kan stemme til EU-valget søndag den 9. juni 2024. Log ind og læs brevet på borger.dk, Digital Post-appen, e-Boks.dk eller mit.dk.«. De fremsendte e-mail indeholder derudover henvisninger til, hvor brevet kan læses.

PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) har på vegne af Indenrigs- og Sundhedsministeriet stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valgret og valgbarhed til de 230.433 herboende EU-borgere i begyndelsen af marts 2024.

225.244 breve blev sendt via digital post, mens 5.189 blev sendt som almindelige breve.

I alt 119 breve kunne ikke afsendes, som følge af at modtageren ikke var tilmeldt digital post. Disse breve var alle til personer registreret uden adresse i CPR, og til hvem man derfor ikke i stedet kunne sende fysiske breve.

Det fremgår af forsendelsesloggen fra Strålfors, at Strålfors har leveret alle 225.244 afsendte digitale breve til digital post.

6.3. Indenrigs- og Sundhedsministeriets undersøgelse af konkrete henvendelser

Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtog som nævnt på valgdagen den 9. juni 2024 enkelte henvendelser fra både herboende EU-borgere, der var utilfredse med at være blevet afvist fra valgsteder, som følge af at de ikke var på valglisten, og kommuner, som var i tvivl om, hvordan sådanne situationer skulle håndteres på valgstederne.

På baggrund af de henvendelser, Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtog på valgdagen, undersøgte ministeriet, om de pågældende personer i CPR var registreret med oplysninger om valgret, og om de pågældende havde fået brevet fra ministeriet om, hvorvidt de skulle søge om at komme på valglisten, eller brevet om, at de allerede var optaget på valglisten.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet undersøgte således for det første ved opslag i CPR, om der aktuelt var registreret oplysninger om valgret for den pågældende EU-borger. Ministeriet undersøgte desuden, om der i hændeskataloget i CPR var oplysninger om tidligere registreringer om valgret.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet undersøgte for det andet, om de pågældende personers cpr-numre indgik i udsendelsesloggen for de breve, som ministeriet udsendte til alle herboende EU-borgere i marts 2024, og hvilket brev de pågældende personer i givet fald havde modtaget. I alle tilfælde viste undersøgelsen, at de pågældende personer havde modtaget det brev fra ministeriet, som vedrørte herboende EU-borgere, der ikke allerede var på valglisten, og som instruerede de pågældende om at søge om optagelse på valglisten, hvis de ønskede at stemme i Danmark.

De undersøgelser, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretog, viste således ikke i nogen tilfælde, at den pågældende person burde have været optaget på valglisten.

Der henvises i øvrigt til Indenrigs- og Sundhedsministeriets udtalelser vedrørende valgklager fra Bernd Wisskirchen, Mario Nils Rottländer og Georg Karl Steigleder.

6.4. De EU-retlige regler

Flere personer har over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet udtrykt undren over, hvorfor de som EU-borgere skal søge om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg, mens personer med dansk indfødsret (og bopæl i Danmark) automatisk optages på valglisten. Begge persongrupper optages desuden automatisk på valglisten til kommunale og regionale valg i Danmark.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan oplyse, at herboende EU-borgere, der var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, som siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark, og som ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten, automatisk optages på valglisten til Europa-Parlamentet, jf. europaparlamentsvalglovens § 14 a, stk. 2. Den gruppe af EU-borgere, der kun efter anmodning optages på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark, omfatter EU-borgere, der ikke var optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 26. maj 2019, som siden da har været registreret som udrejst

til udlandet og siden på ny indrejst, eller som siden da har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan endvidere oplyse, at de særlige regler om ansøgning om optagelse på valglisten, for så vidt angår europaparlamentsvalg, skyldes det forhold, at EU-borgere, der bor i en anden medlemsstat end der, hvor de er statsborgere, selv kan vælge, om de vil stemme til europaparlamentsvalget i deres hjemland eller deres bopælsland. Formålet med reglerne er derfor på den ene side at give EU-borgere, der bor i en anden medlemsstat end der, hvor de er statsborgere, valgfrihed mellem, om de vil stemme til europaparlamentsvalget i deres hjemland eller deres bopælsland, og på den anden side at forhindre, at de afgiver mere end én stemme. Reglerne er fælles EU-regler, som følger af artikel 4, 8 og 9 i Rådets direktiv 93/109/EF af 6. december 1993 om fastsættelse af de nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere, som ændret ved Rådets direktiv 2013/1/EU af 20. december 2012 om ændring af direktiv 93/109/EF for så vidt angår nærmere regler for valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udveksler inden valget i henhold til artikel 13 i det nævnte direktiv oplysninger med de relevante myndigheder i vedkommende medlemsstat om, hvilke af medlemsstatens borgere der er optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark, således at de pågældende medlemsstater kan træffe de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at dets statsborgere afgiver stemme to gange.

Den gældende procedure i Danmark følger således af EU-retten.

7. Cykelløb i flere fynske kommuner på valgdagen

Forud for valget blev Indenrigs- og Sundhedsministeriet kontaktet af arrangøren bag cykelløbet Gran Fondo Svendborg, der bl.a. er kvalifikationsløb til amatør-VM i landevejscykling. Løbet skulle finde sted på valgdagen, og arrangøren ønskede lukning af udvalgte veje i nogle kommuner i nogle timer, hvilket ville afskære adgangen for biler til flere valgsteder i de pågældende kommuner, ligesom nogle borgere i de pågældende tidsrum ville være forhindret i at forlade deres hjem i bil.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste over for arrangøren bag cykelløbet, at det er kommunen, der er den lokale valgmyndighed og har ansvar for valgstedernes tilgængelighed, samt at det må bero på en konkret vurdering, hvorvidt der kan lukes udvalgte veje i de enkelte kommuner. Lovgivningen forhindrer ikke nødvendigvis, at der på valgdagen kan afholdes arrangementer på offentlig vej og plads med indvirkning på trafikken, men det bør eksempelvis tages i betragtning, hvordan de påvirker adgang til valgstederne og valgstedernes integritet. Ministeriet oplyste desuden, at valgstederne generelt skal være tilgængelige i åbningstiden, herunder for vælgere med handicap, og at det vil være et

problem, hvis et arrangement forstyrrer valgets afholdelse eller forhindrer adgang til valgstedet.

Efterfølgende blev Indenrigs- og Sundhedsministeriet kontaktet af tre berørte kommuner, der af arrangøren havde fået oplyst, at ministeriet havde godkendt forholdene i forbindelse med løbet. Kommunerne bad ministeriet om at forholde sig til, om det var foreneligt med valgbehandlingen, at der lukkes udvalgte veje, som vedrører flere valgsteder, i forbindelse med afholdelsen af cykelløbet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet svarede alle tre kommuner, at ministeriet ikke havde givet nogen konkret godkendelse af forholdene i forbindelse med cykelløbet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet bemærkede i den forbindelse, at kompetencen til at træffe beslutning om valgsteder tilkommer kommunalbestyrelsen, jf. folketingsvalglovens § 45, stk. 2, 1. pkt., jf. europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1. En sådan beslutning beror på en konkret vurdering af, hvorvidt lukning af veje vil forhindre adgang til valgstederne eller vælgeres mulighed for at forlade eget hjem i bil i en sådan grad, at det er i strid med valgloven. Ministeriet kunne ikke udtale sig om bestemmelser i vejlovgivningen, der ligeledes kunne være af betydning for sagens juridiske spørgsmål.

Det var Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering, at det i nogle tilfælde ville være vanskeligt at sikre den fornødne adgang til valgstederne på baggrund af materiale om cykelløbets rute, konsekvenserne heraf for specifikke valgsteder og varigheden af lukningen af udvalgte strækninger.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet lagde vægt på, at lukningen af adgangsveje til valgsteder for biler i op til flere timer vil være til stor gene for vælgerne og i praksis forhindre adgang til valgstederne i det pågældende tidsrum, særligt på valgsteder, hvor adgang primært foregår i bil. Dette gælder både i forhold til de almindelige adgangsforhold på valgstedet samt for vælgere med handicap, som bl.a. skal have adgang til at afgive stemme i deres bil umiddelbart uden for valglokalet. Det kunne ikke udelukkes, at nogle vælgere som resultat heraf ville afholde sig fra at deltage i europaparlamentsvalget, hvilket efter ministeriets opfattelse ville være uacceptabelt.

På den baggrund opfordrede Indenrigs- og Sundhedsministeriet til, at kommunalbestyrelserne i de berørte kommuner i samarbejde med arrangøren af cykelløbet forsøgte at tilrettelægge en alternativ rute, der med den fornødne sikkerhed sikrede tilstrækkelig adgang til kommunernes valgsteder samt vælgeres mulighed for at forlade eget hjem, selv om en alternativ rute i øvrigt kunne påvirke trafikken og forårsage behov for omkørsel. Alternativt opfordrede ministeriet til, at der aftaltes en anden dato for afholdelse af cykelløbet med den planlagte rute.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtog forud for valget en enkelt henvendelse fra en vælger, der var utilfreds med de gener, som cykelløbet ville medføre. Ministeriet vejledte vælgeren om reglerne og om muligheden for at klage. Ministeriet har ikke efterfølgende modtaget en klage fra den pågældende vælger.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har ikke oplysninger om, i hvilket omfang ruten for cykelløbet blev ændret som følge af ministeriets svar til kommunerne. Ministeriet modtog ikke nogen henvendelser på valgdagen om cykelløbet.

8. Kandidater, der har trukket sig fra valget

I løbet af de 2 sidste uger inden valgdagen meddelte to kandidater offentligt, at de ønskede at trække deres kandidatur tilbage. Det drejer sig om Irina Bjørnø fra Alternativet og Alexandra Sasha fra Venstre, Danmarks Liberale Parti.

Den offentlige omtale medførte et stort antal henvendelser til Indenrigs- og Sundhedsministeriet fra kommuner, der var i tvivl om, hvorvidt de skulle ændre i kandidatopslag, stemmesedler m.v., og om de skulle opsætte opslag på valgstederne om de to kandidater.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet meddelte derfor alle landets kommuner, at det følger af valglovgivningen, at en kandidat ikke kan trække sit tilsagn om at virke som kandidat tilbage, efter at kandidatlisten er indleveret til indenrigs- og sundhedsministeren, jf. europaparlamentsvalglovens § 20, stk. 2. Kommunerne skulle derfor ikke foretage sig noget i den anledning.

Stemmesedler og kandidatopslag skulle forblive uændrede, og kommunerne skulle ikke lave opslag om, at vælgerne ikke kan stemme på de to kandidater.

Optælling af stemmer på kandidaterne (både brevstemmer og stemmer afgivet på valgdagen) skulle foretages og registreres på sædvanlig vis.

9. Flagning med EU-flaget og det ukrainske flag

Indenrigs- og Sundhedsministeriet modtog op til valget flere henvendelser om muligheden for at flage med EU-flaget og det ukrainske flag på brevstemmesteder.

Navnlig det forhold, at brevstemmeafgivningen foregår over en længere periode og på fysiske lokaliteter som f.eks. kommunale borgerservicecentre, biblioteker, kulturhuse og danske ambassader i udlandet, hvor der også foregår mange andre aktiviteter, gav Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til at overveje den nærmere rækkevidde af forbuddet mod valgagitation i forhold til flagning med EU-flaget og/eller det ukrainske flag i brevstemmeperioden.

Vælgerne skal kunne afgive deres brevstemme uden at blive udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i umiddelbar tilknytning til brevstemmeafgivningen. Det følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 8, der også gælder i forbindelse med europaparlamentsvalg, jf. europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1.

EU-flaget repræsenterer en bestemt international organisation. Selv om flaget ikke i sig selv agiterer for et bestemt politisk synspunkt, udtrykker det efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse synspunkter af en sådan ikkeneutral karakter, at det er omfattet af forbuddet mod valgagitation.

Både borgerservicecentre og biblioteker har opgaver af oplysende karakter ud over opgaver med at modtage brevstemmer.

Danske ambassader og andre diplomatiske repræsentationer i udlandet repræsenterer til enhver tid Danmark som

stat, herunder i udenrigspolitiske sammenhænge, og flagning med det ukrainske flag som en udenrigspolitisk tilkendegivelse er derfor en naturlig opgave for ambassaderne.

Forbuddet mod valgagitation i forbindelse med brevstemmeafgivningen handler først og fremmest om, at der ikke må være fremlagt eller ophængt materiale i stemmelokalet, der kan tolkes som agiterende eller i øvrigt holdningspåvirkende. Om forbuddet kan udstrækkes til at omfatte hele bygningen (f.eks. hele borgerservicecentret, biblioteket eller ambassaden), beror på en konkret vurdering, som foretages af den ansvarlige myndighed for det pågældende brevstemmested. Heri indgår bl.a. de konkrete bygningsmæssige forhold, bygningens størrelse, afstanden mellem den påtænkte flagning og selve brevstemmelokalet samt brevstemmestedets øvrige opgavevaretagelse.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse gælder der således ikke et ubetinget forbud mod at flage med EU-flaget eller det ukrainske flag på steder, hvor der bl.a. modtages brevstemmer, så længe det ikke foregår i selve lokalet. Dette vil bero på en konkret vurdering.

Afslutningsvis bemærker Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at der ikke må flages med EU-flaget eller det ukrainske flag i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil på selve valgdagen, da princippet om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder i forbindelse med valgbehandlingen skal overholdes, og da valgstederne ikke varetager andre opgaver på valgdagen.

10. Fejl på valgkort

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har fra Haderslev Kommune fået oplyst, at kommunen ved en fejl ikke har fået opdateret en adresse i valgadministrationssystemet. Derfor har 915 vælgere i Fjelstrup fået et valgkort, hvor valgstedet er angivet til Fjelstrup Kro i stedet for Fjelstrup Forsamlingshus, som ligger 250 m væk. Der var tale om en menneskelig fejl i kommunen.

Kommunen sendte den 3. juni 2024 digital post ud til alle stemmeberettigede i Fjelstrup, hvor de gjorde opmærksom på fejlen og oplyste det rigtige valgsted. Der var blevet sat skilte op flere steder i byen – ved hallen, hos købmanden, på skolen samt kroen (det forkerte valgsted), hvor der henvises til det rigtige valgsted. Der var endvidere opslag på kommunens hjemmeside, på Fjelstrups egen hjemmeside og Facebookside, og der blev sat en notits i den lokale avis, Christiansfeld Avis.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet meddelte Haderslev Kommune, at ministeriet fandt kommunens tiltag fornuftige, og at ministeriet ikke kunne pege på andre nødvendige tiltag.

Det kan oplyses, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet ikke har modtaget henvendelser fra vælgere i anledning af fejlen.

11. Anvendelse af solsikkesnoren og demenssymbolet

Som noget nyt har Indenrigs- og Sundhedsministeriet indsat et afsnit i vejledningen om afholdelse af europaparla-

mentsvalget om usynlige handicaps, solsikkesnoren og demenssymbolet.

Bl.a. gennem Indenrigs- og Sundhedsministeriets løbende dialog med handicaporganisationerne er ministeriet blevet opmærksomt på, at en del vælgere med usynlige handicaps kan opleve det som overvældende at komme ind på et valgsted. Ministeriet ønsker at øge kommunernes fokus på disse vælgere, så flest mulige vælgere stemmer, og så alle får en god oplevelse med at stemme.

I både vejledningen og et særskilt brev af 26. april 2024 til kommunerne og Danske Handicaporganisationer har Indenrigs- og Sundhedsministeriet derfor bedt kommunerne være særligt opmærksomme på vælgere, der bærer solsikkesnoren eller demenssymbolet, og at instruere valgstyrere, tilforordnede vælgere og brevstemmemodtagere i, hvordan man bedst hjælper disse vælgere.

Sammen med brevet sendte Indenrigs- og Sundhedsministeriet en folder til både kommunerne og Danske Handicaporganisationer, hvor rettigheder for vælgere med handicap er beskrevet. Her er solsikkesnoren og demenssymbolet også omtalt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har opfordret kommunerne til at gøre informationsfolderen tilgængelig for vælgere, f.eks. i borgerservice, på bo- og opholdssteder og på kommunens hjemmeside, og for valgstyrerne og de valgtilforordnede. Ministeriet har også bedt om, at folderen er tilgængelig på valgstederne. Endelig er handicaporganisationerne blevet opfordret til at dele folderen med deres medlemmer.

Solsikkesnoren kan købes i supermarkeder m.v., og der sker ikke nogen visitation. Solsikkesnoren giver derfor ikke særlige rettigheder, men er et signal til medarbejderne på valgstederne om at tage særligt hensyn.

Demenssymbolet (en blå og en grøn hånd, der rækker ud mod hinanden) udleveres primært af demensfagligt personale og kan i sig selv bruges som dokumentation for et handicap, der giver særlige rettigheder i forhold til at få hjælp til stemmeafgivningen.

12. Kommunernes beredskaber i forbindelse med europaparlamentsvalget

I lyset af det aktuelle skærpede trusselsbillede sendte Indenrigs- og Sundhedsministeriet den 31. maj 2024 kommunerne et notat med nedenstående indhold:

»Baggrund

Trusselsvurderingen i forhold til Danmark er generelt skærpet, og selv om der lige nu ikke er grundlag for at antage, at der foreligger en konkret trussel mod Danmark, er det vigtigt, at kommunalbestyrelsen til enhver tid har det nødvendige fokus på og tager de nødvendige skridt til at sikre, at valgbehandlingen på valgdagen søndag den 9. juni 2024 kan afvikles forsvarligt og med højst mulig grad af sikkerhed.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udarbejdet nærværende notat, som kommunerne kan bruge – sammen med kommunens eksisterende beredskabsplan – til at gøre sig

overvejelser om beredskabet i tilfælde af, at valghandlingen enten ikke kan gennemføres på det pågældende afstemningssted, men skal flyttes til en anden lokation for at kunne fortsætte med sikker drift, eller at valghandlingen påvirkes af it-forstyrrelser eller strømsvigt m.v. på afstemningsstedet.

Løsning

Kommunerne kan forud for Europa-Parlamentsvalget orientere sig indgående i deres beredskabsplaner og dermed sikre, at det beredskab, der skal aktiveres, såfremt et afstemningssted bliver utilgængeligt på valgdagen og skal flyttes, er orienteret om deres rolle. Det bemærkes i den forbindelse, at Europa-Parlamentsvalget afholdes en søndag, hvor ikke alle kan forventes at stå til rådighed.

Det kan være forskelligt for de enkelte kommuner, hvem de samarbejder med i nødsituationer, og det vil derfor være en konkret vurdering, hvilke forberedelser der lokalt kræves for at kunne handle hurtigt på dagen. Hvis der opstår en nødsituation, kan kommunerne naturligvis også kontakte Indenrigs- og Sundhedsministeriet med henblik på i fællesskab at vurdere situationen og finde en løsning.

Hvis et afstemningssted bliver utilgængeligt på valgdagen

Bliver et afstemningssted utilgængeligt, og er der ikke udsigt til, at afstemningsstedet inden for kort tid kan genåbnes, må kommunen hurtigst muligt aktivere sit beredskab med henblik på at få flyttet afstemningsstedet til en anden lokation for at genoptage valghandlingen dér. Den anden lokation kan f.eks. være i et andet lokale, i et opsat telt uden for afstemningsstedet eller på et andet eksisterende afstemningssted.

Da etablering af et afstemningssted i et andet lokale eller i et opsat telt uden for afstemningsstedet vil frembyde både logistiske og tidsmæssige udfordringer, kan kommunen overveje, om det i en nødsituation vil være muligt at flytte afstemningsstedet til et andet afstemningssted inden for kommunen. Det kan på forhånd overvejes, hvilket afstemningssted der vil være bedst egnet til med kort varsel at rumme flere vælgere.

Brandstiftelse, bombetrusler eller fund af pulver m.v. på et afstemningssted

Ved brandstiftelse, bombetrusler eller fund af pulver m.v. på afstemningsstedet skal anvisninger fra politiet og andre myndigheder følges.

I en sådan ekstraordinær situation på afstemningsstedet, der frembyder akut fare for de tilstedeværende personer, er det hovedprioriteten at sikre disse personers sikkerhed og først i anden række at sikre valghandlingen.

Der kan opstå tilfælde, hvor det ikke er muligt at få alt materiale, udstyr m.v. med ud fra afstemningsstedet. Kommuner med digitale valglisten kan med fordel sikre hovedcomputeren fra det pågældende valgsted (PC A'en). Kommunerne kan f.eks. på forhånd udpege en ansvarlig til at sikre denne computer, således at valghandlingen kan genoptages med valglisten på et andet afstemningssted eller en anden lokation.

Derudover vil det af hensyn til den fortsatte drift af valghandlingen være hensigtsmæssigt, hvis kommunerne ligeledes har udpeget en eller flere ansvarlige for at sikre henholdsvis stemmekasser og valgkort, således at valgstyrere og tilforordnede vælgere m.fl. i en nødsituation har en fast opgave.

Disse tiltag med henblik på at sikre den fortsatte drift af valghandlingen gælder naturligvis kun, i det omfang de er sikkerhedsmæssigt forsvarlige at udføre.

Cyberangreb, systemnedbrud, strømsvigt m.v.

Ved brug af digitale valglisten skal der træffes foranstaltninger, der sikrer, at valghandlingen hurtigt kan genoptages, hvis systemet bliver utilgængeligt, eller hvis der sker strømsvigt eller lignende på valgdagen. Dette er beskrevet i afsnit 4.8 i Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning nr. 9106 af 28. februar 2024 om afholdelse af Europa-Parlamentsvalg søndag den 9. juni 2024.

Ved brug af digitale valglisten skal der som hidtil til enhver tid være en papirudgave af valglisten tilgængelig på det enkelte afstemningssted på valgdagen. Det er således ikke tilstrækkeligt, at der i tilfælde af systemnedbrud, strømsvigt eller lignende fremskaffes en papirudgave af valglisten ved at udskrive en sådan på afstemningsstedet eller et andet sted.

Kommunerne kan i øvrigt undersøge, om de har nødgeneratorer eller lignende, således at valghandlingen i tilfælde af strømsvigt umiddelbart kan genoptages.

Spredning af desinformation på sociale medier m.v.

De sociale medier m.v. giver aktører mulighed for at angribe valghandlingen via spredning af desinformation om hændelser på et afstemningssted. Kommunerne kan gøre sig overvejelser om et passende presseberedskab til hurtigst muligt at imødegå desinformation, således at vælgerne ikke afholder sig fra at tage til afstemningsstedet på et fejlagtigt grundlag.

Hvis kommunen vurderer, at desinformationen går bredere end den enkelte kommune og omfatter flere kommuner, kan Indenrigs- og Sundhedsministeriet ligesom i alle andre tilfælde kontaktes med henblik på at vurdere situationen.

Orientering til vælgerne

I tilfælde af flytning af et afstemningssted skal vælgerne straks orienteres herom. Orientering kan f.eks. ske direkte til vælgerne, via pressemeddelelse, sociale medier og kommunens hjemmeside.

Der bør så vidt muligt også opsættes en synlig meddelelse på det lukkede afstemningssted eller i umiddelbar tilknytning hertil med oplysning om det nye afstemningssted med angivelse af adresse og rutevejledning. Det bør overvejes, om der kan afsættes personale til at være fysisk til stede ved det lukkede afstemningssted til at orientere de vælgere, der måtte møde frem.«

13. Overbelastningsangreb på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside

Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside (valg.im.dk) blev på valgdagen søndag den 9. juni 2024 i tidsrummet mellem ca. kl. 11 og ca. kl. 12 ramt af et overbe-

lastningsangreb (et såkaldt DDoS-angreb). Overbelastningsangrebet indebar, at Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside – der indeholder generel information rettet mod borgere, vælgere og andre offentlige myndigheder om det danske valgsystem og de forskellige valgtyper – fremstod periodevis utilgængelig i det nævnte tidsrum. Indenrigs- og Sundhedsministeriet konstaterede selv nedbruddet ca. kl. 11 og kontaktede herefter hjemmesideleverandøren, der fastslog, at der var tale om et overbelastningsangreb på valghjemmesiden, og iværksatte foranstaltninger med henblik på at imødegå angrebet. Valghjemmesiden var på ny tilgængelig ca. kl. 12. Indenrigs- og Sundhedsministeriet orienterede sideløbende hermed Udenrigsministeriet, Justitsministeriet, Forsvarsministeriet, Forsvarets Efterretningstjenestes Center for Cybersikkerheds Situationscenter, Danmarks Statistik og KMD A/S.

Overbelastningsangrebet på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside havde ingen indflydelse på afholdelsen af valget. Ingen valgprocesser blev påvirket, og ingen data blev kompromitteret.

Der blev i løbet af valgdagen og valgaftenen ikke konstateret andre cyberangreb rettet mod danske valgmyndigheders it-systemer.

Til brug for Indenrigs- og Sundhedsministeriets redegørelse til Folketinget om europaparlamentsvalget den 9. juni 2024 har Forsvarsministeriet oplyst følgende:

»Flere europæiske lande oplevede i perioden 6.-9. juni 2024 overbelastningsangreb (Distributed Denial of Service (DDoS)) relateret til afvikling af Europa-parlamentsvalget 2024. Målene var hjemmesider i transportsektoren bredt set, politiske partier samt nationale og europæiske myndigheders hjemmesider.

I forbindelse med valgafviklingen i Danmark den 9. juni 2024 blev hjemmesiden valg.im.dk ramt og var kortvarigt utilgængelig.

CFCS [Forsvarets Efterretningstjenestes Center for Cybersikkerhed, Indenrigs- og Sundhedsministeriets bemærkning] vurderer, at pro-russiske cyberaktivister stod bag DDoS-angrebet.

Forud for Europa-parlamentsvalget varslede Center for Cybersikkerhed relevante danske modtagere om, at der kunne forekomme DDoS-angreb den 9. juni 2024.

DDoS-angreb er overbelastningsangreb, hvor kompromitterede enheder anvendes til at generere store mængder data-traffic mod eksempelvis en hjemmeside (webserver). Målet er at gøre hjemmesiden eller systemet utilgængelig for legitim trafik, mens angrebet står på.«

14. Klager over Folketingets oplysningsindsats

Som led i Folketingets oplysningsindsats i forbindelse med valget til Europa-Parlamentet den 9. juni 2024 udsendte Folketinget i dagene op til valget sms'er og digital post til 75 pct. af vælgerne. Disse vælgere var tilfældigt udvalgt. Udsendelsen havde til formål at bidrage til at løfte valgdeltagelsen ved valget og at bidrage til en valgforskningsundersøgelse, som gennemføres af professor Kasper

Møller Hansen fra Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet.

Folketingets Administration modtog efterfølgende en række henvendelser fra vælgere, herunder vælgere, der var utilfredse med at have modtaget en sms eller digital post.

Folketingets Administration har i et brev af 11. juni 2024 til Indenrigs- og Sundhedsministeriet (omdelt til Udvalget til Valgs Prøvelse som bilag 2 (alm. del)) oplyst, at det er Folketingets Administrations opfattelse, at spørgsmål om tilrettelæggelsen af Folketingets oplysningsindsats om valget til Europa-Parlamentet falder uden for området for klager over valghandlingen efter § 38 i europaparlamentsvalgloven. Det er i forlængelse heraf Folketingets Administrations opfattelse, at henvendelser, der indeholder klager over denne tilrettelæggelse, heller ikke bør forelægges Folketingets Udvalg til Valgs Prøvelse.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig det oplyste.

15. Underretning af valgbestyrelserne

Når valget er godkendt, får alle valgbestyrelser tilsendt et eksemplar af denne redegørelse tillige med oplysning om, at betænkning og indstilling fra Udvalget til Valgs Prøvelse kan ses på Folketingets hjemmeside.

Valgklager

1) *Dorthe Flarup, Kastrup*, har klaget over Tårnby Kommune i forbindelse med afholdelse af europaparlamentsvalget den 9. juni 2024, idet hun, selv om hun er stærkt synshæmmet, ikke fik lov til at få hjælp alene af sin ven ved brevstemmeafgivningen på Tårnby Rådhus. Dorthe Flarup har derudover klaget over, at der ikke var en stemmekasse på rådhuset, hvori hun selv kunne aflevere sin brevstemme.

Dorthe Flarup har oplyst, at hun er stærkt synshæmmet og medlem af Dansk Blindesamfund, og at hun klart og tydeligt meddelte de to stemmemodtagere på rådhuset, at hun ønskede hjælp til stemmeafgivningen af sin medbragte hjælper. Dorthe Flarup har desuden oplyst, at hun på forhånd havde studeret bestemmelserne herom på en anden kommunes hjemmeside, men at stemmemodtagerne oplyste, at bestemmelserne herom ikke var gældende i Tårnby Kommune, og at hun derfor skulle modtage hjælp af en af dem.

I den forbindelse har Dorthe Flarup oplyst, at stemmemodtagerne oplyste, at stemmekassen befandt sig i et andet lokale, og at de ville tage sig af det. Dorthe Flarup har til dette bemærket, at statsministeren lagde sin brevstemme i en stemmekasse, og at hun derfor finder det mærkeligt, at dette system ikke gælder i alle kommuner.

Dorthe Flarup har afsluttende bemærket, at hun er sikker på, at ovenstående ikke er i overensstemmelse med det af Indenrigs- og Sundhedsministeriet udstedte reglement, og at hun, for så vidt angår hjælp til stemmeafgivningen, havde samme debat med personalet til seneste folketingsvalg.

Tårnby Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet bl.a. oplyst, at borgerser-

vicechef Zacharias Richardy har fremlagt episoden for borgerserviceteamet, og at de to konkrete medarbejdere har tilkendegivet godt at kunne huske episoden, som klageren beskriver. Medarbejderne er gjort opmærksom på gældende lov og på, at der ikke har været handlet i overensstemmelse hermed. Kommunen vil sikre, at ovennævnte procedurer og forskrifter fremad overholdes, og at medarbejderne får undervisning forud for valgaktiviteter, så der vejledes og ageres i overensstemmelse med gældende lov.

I forhold til klagen over brevstemmemodtagerens håndtering af brevstemmen har kommunen bemærket, at det følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 7, at yderkuverten sendes til kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Kommunen har endvidere anført, at der derfor ikke foreligger nogen definerede regler for, at brevstemmeafgiver selv skal kunne lægge brevstemmen i en aflukket stemmeurne ligesom ved stemmeafgivning på selve valgdagen. De indleverede brevstemmer har dog været opbevaret i aflukket boks efter indlevering til kommunens medarbejder. Dette vurderes derfor at være i overensstemmelse med gældende lov.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forhold til klagen over ikke at få lov til at få hjælp alene af sin ven ved brevstemmeafgivningen på Tårnby Rådhus oplyst, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 61, stk. 4, at hvis vælgeren ikke er i stand til at udfylde stemmesedlen eller udfylde og underskrive følgebrevet, eller hvis vælgeren i øvrigt ønsker hjælp i forbindelse med brevstemmeafgivningen, skal den eller de stemmemodtagere, brevstemmen afgives til, yde den fornødne hjælp, jf. dog stk. 6. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved brevstemmeafgivningen, jf. § 63, 2. pkt. Ud over stemmemodtageren eller, hvis der medvirker flere stemmemodtagere, i stedet for den ene af disse kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for stemmemodtageren udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Er der ydet personlig bistand, skal dette fremgå af følgebrevet.

Det følger således af folketingsvalglovens § 61, stk. 4, 4. pkt., at en vælger, der har en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan få personlig bistand i forbindelse med brevstemmeafgivningen alene af en personlig hjælper, hvis vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt fremsætter et ønske herom over for en stemmemodtager.

Af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 fremgår det ligeledes, at vælgeren i visse tilfælde kan forlange, at personlig bistand ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, det vil sige, uden at der tillige skal medvirke en stemmemodtager. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. For det første skal vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. For det andet skal ønsket være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

I forhold til betingelsen om en udtrykkelig og utvetydig tilkendegivelse fremgår det af vejledningen, at for at personlig bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en stemmemodtager udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås. Det er vælgeren selv, der over for en stemmemodtager skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Stemmemodtageren har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper.

Det følger endvidere af vejledningen, at det er stemmemodtageren, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

I forhold til betingelsen om en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse fremgår det af vejledningen, at vælgerens ønske om at få hjælp alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. Det fremgår endvidere, at en »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som stemmemodtagerne kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok, førerhund og lign. Det omfatter også funktionsnedsættelser, som ikke umiddelbart er synlige, men som vælgeren kan dokumentere, f.eks. i form af ledsagekort eller parkeringskort for personer med handicap udstedt af Danske Handicaporganisationer eller en lægeerklæring eller en erklæring/attest udstedt af en offentlig myndighed.

Det følger endvidere af vejledningen, at det er stemmemodtageren, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper. Hvis det vurderes, at personlig bistand ikke kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en stemmemodtager, eller at personlig bistand ydes af en eller to stemmemodtagere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere oplyst, at ministeriet den 26. april 2024 sendte et brev med bilag til samtlige kommuner med henblik på at sætte særskilt fokus på de nævnte regler forud for valget. Af brevet fremgår bl.a. følgende:

»Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udfærdiget vedlagte informationsfolder om hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler til brug for Europa-Parlamentsvalget søndag den 9. juni 2024 (bilag 1). Informationsfolderen fremsendes i webtilgængeligt Word-format, således at udskriftskvaliteten kan ændres efter behov. Der må ikke foretages yderligere ændringer af informationsfolderen.

Informationsfolderen giver vælgere, der har brug for hjælp til stemmeafgivningen, deres pårørende og andre interesserede en kort orientering om mulighederne for at få hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2 og 4, og § 61, stk. 4 og 6.

[...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *opfordrer* kommunerne til at gøre informationsfolderen tilgængelig for vælgerne, f.eks. i borgerservice, på bo- og opholdssteder og på kommunens hjemmeside.

[...]

Ved hvert valg får Indenrigs- og Sundhedsministeriet henvendelser fra borgere og organisationer om episoder, hvor valgstyrelse, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere ikke har været tilstrækkeligt bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal derfor endnu engang *indskærpe*, at kommunerne skal sikre, at valgstyrelse, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere har modtaget tilstrækkelig instruktion, så de er bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning, herunder muligheden for at få hjælp alene af en person, som vælgeren selv har udpeget [...].

[...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* derfor til, at kommunerne udleverer informationsfolderen til valgstyrelse, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere, således at kommunerne sikrer, at valgstyrelse, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere er bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Derudover kan informationsfolderen med fordel være tilgængelig for såvel vælgere som valgstyrelse, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere på valgstederne og brevstemmestederne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden udfærdiget en »Tip en 13'er« (bilag 2) om hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler. Ministeriet opfordrer kommunerne til at udlevere vedlagte Tip en 13'er (spørgsmål og svar) til valgstyrelse,

tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere sammen med informationsfolderen.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det efter ministeriets opfattelse – som sagen foreligger oplyst – må lægges til grund, at Dorthe Flarup er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til brevstemmeafgivningen alene af en personlig hjælper.

Det er således Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Dorthe Flarup skulle have mulighed for at afgive sin stemme alene med hjælp af sin ven, såfremt hun udtrykkeligt og utvetydigt fremsatte ønske herom over for stemmemodtageren, hvilket hun – som sagen foreligger oplyst – gjorde.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har derfor fundet det beklageligt, at Dorthe Flarup ikke fik lov til at afgive sin stemme alene med hjælp af sin ven.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere bemærket, at konsekvensen af, at Dorthe Flarup – som anført uretmæssigt – blev nægtet ret til at få hjælp alene af en personligt udpeget hjælper, burde have været, at Dorthe Flarup var blevet tilbudt at få hjælp af en personligt udpeget hjælper sammen med én stemmemodtager og ikke – som i det konkrete tilfælde – alene af en stemmemodtager.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig, at Tårnby Kommune har oplyst, at de pågældende medarbejdere på Tårnby Rådhus er blevet gjort opmærksom på, at de ikke har handlet i overensstemmelse med gældende lovgivning, og at kommunen fremover vil sikre sig, at medarbejderne får undervisning, således at de er i stand til at vejlede og agere i overensstemmelse med loven.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden fundet det beklageligt, at Tårnby Kommune – på trods af Indenrigs- og Sundhedsministeriets indskærpelse omkring reglerne om hjælp til brevstemmeafgivning alene af en personlig hjælper – ikke har formået at instruere kommunens brevstemmemodtagere herom.

For så vidt angår denne del af klagen, har Tårnby Kommunes udtalelse herefter – henset til at Tårnby Kommune har erkendt ikke at have ageret i overensstemmelse med valglovgivningen vedrørende retten til hjælp til brevstemmeafgivning alene af en personlig hjælper, og at kommunen fremover vil sikre sig, at medarbejderne får undervisning, således at de er i stand til at vejlede og agere i overensstemmelse med loven – ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

I forhold til den del af klagen, der vedrører den manglende stemmekasse, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at det ikke er reguleret i valglovgivningen, hvordan en brevstemme afgives til kommunen, når vælgeren er færdig med at udfylde stemmesedlen. Ministeriet har endvidere oplyst, at det af vejledningen om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 om kommunens håndtering af afgivne brevstemmer bl.a. fremgår, at når den enkelte vælger er færdig med at stemme, vil det være hensigtsmæs-

sigt, at brevstemmen (yderkuvert med indhold) lægges ned i en særlig brevstemmekasse i vælgerens påsyn, sådan at én stemmekasse er beregnet til »indenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer fra vælgere, der hører til i den kommune, hvor brevstemmerne er afgivet og derfor ikke skal sendes videre, mens en anden stemmekasse er beregnet til »udenbys« brevstemmer, dvs. brevstemmer, der skal sendes videre til andre kommuner.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at der ikke er et lovkrav om brevstemmekasser på de steder, hvor vælgere kan brevstemme, hvorfor kommunerne selv fastlægger retningslinjerne herfor. Ministeriet har i den forbindelse bemærket, at det er afgørende for valgets integritet, at selve brevstemmeafgivningen opleves betryggende for den enkelte vælger. Ministeriet lægger her – ud over, at brevstemmeafgivningen foregår på betryggende vis og i overensstemmelse med valglovgivningen – vægt på, at brevstemmeafgivningen også opleves som betryggende for vælgeren. På denne baggrund fremgår det af ministeriets vejledning, at det vil være hensigtsmæssigt, at der er en særlig brevstemmekasse, og at brevstemmen lægges i denne i vælgerens påsyn.

Med hensyn til denne del af klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Tårnby Kommunes oplysning om, at de indleverede brevstemmer har været opbevaret i aflukket boks efter indlevering til kommunens medarbejdere.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse bør Tårnby Kommune sikre sig, at brevstemmeafgivningen opleves betryggende for vælgere, der brevstemmer i kommunen.

Udvalget tager det af Tårnby Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder det meget beklageligt, at Dorthe Flarup ikke fik mulighed for at få hjælp til stemmeafgivning alene af en personlig hjælper, som hun selv havde udpeget. Udvalget finder det i den forbindelse meget beklageligt, at Tårnby Kommune – på trods af Indenrigs- og Sundhedsministeriets indskærpelse omkring reglerne om hjælp til brevstemmeafgivning alene af en personlig hjælper – ikke har formået at instruere kommunens brevstemmemodtagere herom. Udvalget finder det endvidere beklageligt, at vælgeren i stedet fik hjælp af en brevstemmemodtager og ikke af en brevstemmemodtager og sin personlige hjælper.

Udvalget noterer sig i lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at Tårnby Kommune har oplyst, at de pågældende medarbejdere på Tårnby Rådhus er blevet gjort opmærksom på, at de ikke har handlet i overensstemmelse med gældende lovgivning, og at Tårnby Kommune fremover vil sikre sig, at medarbejderne får undervisning, således at de er i stand til at vejlede og agere i overensstemmelse med loven.

Udvalget finder det meget væsentligt, at der er stor opmærksomhed på reglerne om hjælp til stemmeafgivningen.

Udvalget tilslutter sig Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse af, at Tårnby Kommune bør sikre sig, at brevstemmeafgivningen opleves betryggende for vælgere, der brevstemmer i kommunen.

2) *Lene og Jørn Schriver, Aarhus, har klaget over, at valgstyrene og de tilfornedede vælgere på valgstedet Tranbjerg Skole ikke var tilstrækkeligt instrueret i reglerne om hjælp til stemmeafgivning alene af en personlig hjælper.*

Lene og Jørn Schriver har oplyst, at den valgtilfornedede forlangte at være til stede under Lene Schriveres valghandling, da Lene Schriver er kørestolsbruger og har behov for assistance. Lene og Jørn Schriver har oplyst, at Lene Schriver ved valgbordet gjorde opmærksom på, at hun alene ønskede sin ægtefælles tilstedeværelse i stemmeboksen, og at dette blev gentaget over for den valgtilfornedede, der herefter kontaktede en valgstyret. Mens dette foregik, gennemførte Lene Schriver og Jørn Schriver valgbehandlingen uden indblanding, hvorefter Jørn Schriver måtte fremvise reglerne om hjælp til stemmeafgivning over for valgstyret og tilfornedede, der først herefter godtog, at det var acceptabelt, at Jørn Schriver assisterede sin ægtefælle.

Lene og Jørn Schriver har endelig anmodet om at få oplyst, i hvilket omfang valgstyrene og de tilfornedede vælgere bliver oplyst om reglerne ved afholdelse af valg.

Aarhus Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet bl.a. oplyst, at valgsekretæren på valgstedet har udtalt, at et ægtepar ved valgbordet anmodede om hjælp til hustruens stemmeafgivelse, da hun er kørestolsbruger, og at de tilfornedede derfor henviste dem til informationsbordet. Ægteparret gik dog direkte ind i en stemmeboks sammen, hvilket en tilfornedet påtalte. Den tilfornedede informerede dem om, at der ifølge reglerne skal to hjælpere med ind i stemmeboksene. Mens de var ved at afgive deres stemme, kontaktede den tilfornedede derfor informationsbordet. Efter at de kom ud fra stemmeboksen, bekræftede hustruen, at hun havde bedt om hjælp til stemmeafgivelsen, og valgsekretæren vurderede derfor, at stemmeafgivelsen var sket korrekt i henhold til hendes ønske, og informerede dem om dette. Manden var dog utilfreds med den tilfornededes påtale og henviste til reglerne om hjælp til stemmeafgivning på valgdagen. Valgsekretæren beklagede situationen over for vælgerne og forklarede, at de tilfornedede er instrueret i at henvise vælgere, der ønsker hjælp, til valgsekretæren eller valgstyretformanden ved informationsbordet.

Aarhus Kommune har i forlængelse heraf oplyst, at de tilfornedede ved valgbordene er instrueret i at kontakte afstemningsstedets information, hvis en vælger ønsker hjælp til stemmeafgivningen. Informationen, der er bemandet af valgsekretær, administrative medarbejdere og valgstyret, vil så være behjælpelig med hjælp til stemmeafgivningen. Grunden til, at der altid skal henvises til informationen er, at de tilfornedede ikke forventes at kende reglerne for hjælp til stemmeafgivningen i detaljer. Aarhus Kommune har oplyst, at den tilfornedede har fulgt den anviste proce-

dure og kontaktet informationen på afstemningsstedet, da vælgeren udtrykte ønske om hjælp til stemmeafgivningen, og at ægteparret efter det oplyste ikke har ønsket at vente på, at informationen blev involveret.

Aarhus Kommune har desuden oplyst, at det er en fejl, hvis den tilfornede ved valgbordet har fastholdt, at der skal ydes bistand af to personer, efter at vælgeren har fremsat sit ønske om kun at have sin ægtemand med i stemmerummet. Vælgeren opfylder kriterierne for at få personlig bistand alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. Den tilfornede burde ikke have udtalt sig om, på hvilken måde vælgeren kan få hjælp til stemmeafgivningen, når vedkommende ikke fuldt ud kender reglerne om hjælp til stemmeafgivningen.

Aarhus Kommune har endvidere oplyst, at valgsekretærene og valgstyrelserformændene er undervist i reglerne for afholdelse af valg, herunder reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Aarhus Kommune har endelig oplyst, at kommunen ved kommende valg fortsat vil indskærpe over for de tilfornede, at proceduren omkring hjælp til stemmeafgivningen bliver fulgt, og at kommunen endvidere vil instruere de tilfornede ved valgbordene i at informere vælgerne om, at informationen på afstemningsstedet altid skal involveres ved en anmodning om hjælp til stemmeafgivningen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 2-4.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har henvist til folketingsvalglovens § 49, stk. 1 og 2. Det fremgår heraf bl.a., at vælgere, der på grund af manglende førlighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog folketingsvalglovens § 49, stk. 4. Personlig bistand til stemmeafgivning ydes af to valgstyrelser eller tilfornede vælgere. I stedet for den ene valgstyrelser eller tilfornede vælger kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrelser eller tilfornet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024, punkt 7.4.2, hvor reglerne om personlig bistand alene af en hjælper er beskrevet. Her fremgår bl.a., at vælgeren i visse tilfælde kan forlange, at personlig bistand ydes alene af en person, som

vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en valgstyrelser eller tilfornet vælger. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. For det første skal vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. For det andet skal ønsket være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Med hensyn til den første betingelse fremgår det bl.a., at for at personlig bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrelser eller tilfornet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Det er valgstyrelseren eller den tilfornede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Med hensyn til den anden betingelse fremgår det bl.a., at ønsket om at få hjælp alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrelserne eller de tilfornede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok, førerhund el.lign. Det er valgstyrelseren eller den tilfornede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper. Hvis det vurderes, at personlig bistand ikke kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en af eller begge ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrelser eller tilfornet vælger, eller at personlig bistand ydes af to valgstyrelser eller tilfornede vælgere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere oplyst, at ministeriet den 26. april 2024 sendte et brev til samtlige kommuner med henblik på at sætte særskilt fokus på de nævnte regler forud for valget. Af brevet fremgår bl.a. følgende:

»Indenrigs- og Sundhedsministeriet har udfærdiget vedlagte informationsfolder om hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler til brug for Europa-Parlamentsvalget søndag den 9. juni 2024 (bilag 1). Informationsfolderen fremsendes i webtilgængeligt Word-format, således at udskriftskvaliteten kan ændres efter behov. Der må ikke foretages yderligere ændringer af informationsfolderen.

Informationsfolderen giver vælgere, der har brug for hjælp til stemmeafgivningen, deres pårørende og andre interesserede en kort orientering om mulighederne for at få hjælp til stemmeafgivningen på valgdagen og ved brevstemmeafgivningen, jf. Europa-Parlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1, jf. folketingsvalglovens § 49, stk. 2 og 4, og § 61, stk. 4 og 6.

[...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *opfordrer* kommunerne til at gøre informationsfolderen tilgængelig for vælgerne, f.eks. i borgerservice, på bo- og opholdssteder og på kommunens hjemmeside.

[...]

Ved hvert valg får Indenrigs- og Sundhedsministeriet henvendelser fra borgere og organisationer om episoder, hvor valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere ikke har været tilstrækkeligt bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal derfor endnu engang indskærpe, at kommunerne skal sikre, at valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere har modtaget tilstrækkelig instruktion, så de er bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning, herunder muligheden for at få hjælp alene af en person, som vælgeren selv har udpeget [...].

[...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet *henstiller* derfor til, at kommunerne udleverer informationsfolderen til valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere, således at kommunerne sikrer, at valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere er bekendt med reglerne om hjælp til stemmeafgivning.

Derudover kan informationsfolderen med fordel være tilgængelig for såvel vælgere som valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere på valgstederne og brevstemmestederne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden udfærdiget en »Tip en 13'er« om hjælp til stemmeafgivning og hjælpemidler (bilag 2). Ministeriet *opfordrer* kommunerne til at udlevere vedlagte Tip en 13'er (spørgsmål og svar) til valgstyrelser, tilfornordnede vælgere og brevstemmemodtagere sammen med informationsfolderen.«

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at det efter ministeriets opfattelse – som sagen foreligger oplyst – må lægges til grund, at Lene Schriver er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af en personlig hjælper.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig, at Aarhus Kommune har oplyst, at det er en fejl, hvis den tilfornordnede vælger har fastholdt, at der skal ydes bistand af to personer, da klager opfylder betingelserne for at få hjælp alene af en person, som vælgeren har udpeget. Ministeriet har derudover noteret sig, at valgsekretæren på valgstedet beklagede situationen over for Lene og Jørn Schriver, og at Lene Schriver ved stemmeafgivningen fik hjælp alene af sin mand, Jørn Schriver.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere noteret sig Aarhus Kommunes oplysninger om, at valgsekretærene og valgstyrelserformændene er undervist i reglerne om hjælp til stemmeafgivning, og at de skal involveres af de tilfornordnede vælgere, hvis der er vælgere, der ønsker hjælp til stemmeafgivningen. Endelig har ministeriet noteret sig, at Aarhus Kommune ved fremtidige valg fortsat vil indskærpe og instruere de tilfornordnede vælgere i proceduren herom.

Henset til, at Lene Schriver fik hjælp til stemmeafgivningen alene af sin mand, at valgsekretæren på valgstedet beklagede situationen, og at Aarhus Kommune ved fremtidige valg fortsat vil indskærpe og instruere de tilfornordnede vælgere i proceduren for hjælp til stemmeafgivning, har kommunens udtalelse herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det oplyste til efterretning, herunder at der ikke er fuld klarhed om hændelsesforløbet i forbindelse med stemmeafgivelsen.

Udvalget noterer sig i lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet det af kommunen oplyste om, at kommunen ved fremtidige valg fortsat vil indskærpe over for de tilfornordnede og instruere de tilfornordnede i, at proceduren omkring hjælp til stemmeafgivningen bliver fulgt.

Udvalget finder det meget væsentligt, at der er stor opmærksomhed såvel på reglerne om hjælp til stemmeafgivningen som på, hvordan man bedst henvender sig til og vejleder vælgere, der har brug for hjælp.

3) Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen, Orø, har klaget over, at Hans Simonsen blev forhindret i at stemme anonymt på valgdagen i Holbæk Kommune, og over behandlingen på valgstedet.

Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen har bl.a. oplyst, at Hans Simonsen efter en blodprop i hjernen og højresidig lammelse i både ben og arm ikke havde mulighed for at stå med sin rollator, holde fast på den lange stemmeseddel og samtidig sætte sit kryds med den forkerte hånd. Hanne Duelund Larsen gik derfor med Hans Simonsen ind i stemmerummet for at holde fast på sedlen, mens han satte sit kryds. Hans Simonsen havde hjemmefra fortalt, hvor han ville sætte krydset, så Hanne Duelund Larsen kunne holde sedlen ud for det pågældende parti. Klagerne blev af en valgtilfornordnet nægtet at gå sammen ind i stemmerummet. De insisterede dog på at gøre dette, hvorefter den valgtilfornordnede på en meget aggressiv måde først nægtede, hvorefter han sagde, at han så ville gå med ind i stemmerummet og maste sig ind. Klagerne oplevede denne opførsel som meget ubehagelig og grænseoverskridende. Hans Simonsen blev ubehagelig til mode, og for at han kunne få afgivet sin stemme, lagde Hanne Duelund Larsen stemmesedlen, således at der var fast underlag under det pågældende parti. Hans Simonsen reagerede med ubehag over at være presset inde i stemmerummet med den valgtilfornordnede, og sagde derfor henvendt til Hanne Duelund Larsen: »Hvad hed han nu? (kandidaten)«. Den valgtilfornordnede snurrede: »I må ikke tale sammen.« Hanne Duelund Larsen sagde så til Hans Simonsen, at han bare kunne stemme på partiet, hvorefter den valgtilfornordnede bemærkede, at hun ikke måtte sige noget.

Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen har endvidere oplyst, at den valgtilforordnede stod og kiggede på, at Hans Simonsen satte sit kryds i partirubrikken. Hanne Duelund Larsen samlede derefter Hans Simonsens stemmeseddel sammen for ham, og han forlod stemmerummet. Hanne Duelund Larsen måtte derefter bede den valgtilforordnede om at forlade stemmerummet, mens hun skulle sætte sit kryds. Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen fandt denne opførsel fuldstændig utiladelig, ubehagelig og voldsomt grænseoverskridende.

Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen har yderligere oplyst, at så vidt de ved, så har personer med fysiske handicap mulighed for at få hjælp, f.eks. fra hjemmeplejepersonale.

Holbæk Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet bl.a. oplyst, at valgstyreformanden og valgsekretæren på valgstedet over for valgsekretariatet har oplyst, at ingen af klagerne henvendte sig til en valgstyrrer eller en valgtilforordnet på stedet og gjorde opmærksom på, at den ene af klagerne havde brug for bistand til stemmeafgivningen. Efter de begge havde modtaget deres stemmesedler, gik de blot sammen ind i et af stemmerummene. Da en af de meget erfarne valgstyrrere på valgstedet så, at klagerne var på vej ind i stemmerummet sammen, gjorde han dem pænt og høfligt opmærksom på, at der som hovedregel skal være mindst en valgstyrrer eller tilforordnet til stede, når en vælger får hjælp til stemmeafgivningen. Den klager, der havde brug for hjælp til stemmeafgivningen, gav på intet tidspunkt over for valgstyrreren udtryk for, at han ønskede personlig bistand af alene en person, han selv havde udpeget. Valgstyrreren valgte derfor at gå med ind i det stemmerum på valgstedet, der er særligt indrettet med ekstra plads og hjælpemidler til handicappede, hvor han ifølge valgstyrrerformanden og valgsekretærens oplysninger stillede sig diskret med blikket bortvendt fra stemmesedlen.

Kommunen har endvidere oplyst, at den klager, der havde brug for hjælp til stemmeafgivningen, inde i stemmerummet spurgte den anden klager, hvor han skulle stemme. Valgstyrreren gjorde i den forbindelse klagerne opmærksom på, at når man yder hjælp til stemmeafgivning, må man ikke inde i stemmerummet sige til vælgeren, hvem eller hvilket parti den pågældende skal stemme på. Den vælger, der havde brug for hjælp til stemmeafgivningen, stemte herefter, og begge klager forlod herefter stemmerummet. Den anden klager stemte derefter alene, og begge klager forlod valgstedet efter at have stemt.

Det fremgår af kommunens udtalelse, at Holbæk Kommunes valgsekretariat på det foreliggende grundlag har vurderet, at valgstyrreren har handlet korrekt.

Hans Simonsen har i anledning af Holbæk Kommunes udtalelse bl.a. oplyst, at det hændelsesforløb, som Holbæk Kommune beskriver, ikke er korrekt. Klagerne henvendte sig til den valgtilforordnede, og de gik derfor ikke blot sammen ind i stemmerummet, som kommunen skriver. Den valgtilforordnede stillede sig heller ikke diskret med blikket

bortvendt, han gloede derimod på stemmesedlen, mens Hans Simonsen satte sit kryds.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i sine bemærkninger til klagen henvist til europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, og folketingsvalglovens § 49, stk. 1 og 2, om hjælp til stemmeafgivning til personer, der på grund af manglende førighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde. Endvidere har ministeriet henvist til folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 1. pkt., om, at de personer, der forestår eller yder personlig bistand til afstemningen, ikke under afstemningen må give en vælger råd eller opfordring med hensyn til, hvilket parti eller hvilken kandidat vælgeren skal stemme på.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024, punkt 7.4.2, hvor reglerne om personlig bistand alene af en hjælper er beskrevet. Her fremgår bl.a., at vælgeren i visse tilfælde kan forlange, at personlig bistand ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, dvs. uden at der tillige skal medvirke en valgstyrrer eller tilforordnet vælger. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. For det første skal vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. For det andet skal ønsket være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Med hensyn til den første betingelse fremgår det bl.a., at for at personlig bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Det er valgstyrreren eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Med hensyn til den anden betingelse fremgår det bl.a., at ønsket om at få hjælp alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrrerne eller de tilforordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok, førerhund el.lign. Det er valgstyrreren eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed, om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper. Hvis det vurderes, at personlig bistand ikke kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en af eller begge ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrrer eller tilforordnet vælger, eller at personlig bistand ydes af to valgstyrrere eller tilforordnede vælgere.

Herudover har ministeriet henvist til, at det i punkt 7.4.3 i vejledningen om, hvem der kan yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, bl.a. fremgår, at den person, vælgeren udpeger til at yde personlig bistand ved stemmeafgivningen, er forpligtet til at hjælpe vælgeren i overensstemmelse med valglovgivningen. Den person, vælgeren udpeger, må ikke give vælgeren råd eller opfordring med hensyn til, hvad vælgeren skal stemme på, ligesom vedkommende ikke må udsætte vælgeren for anden form for holdningsmæssig påvirkning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at Hans Simonsen efter ministeriets opfattelse – som sagen foreligger oplyst – er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af en personlig hjælper. Hjælpen kan dog kun ydes alene af en personlig hjælper, hvis vælgeren selv udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger. Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom. Ministeriet har på baggrund af det oplyste lagt til grund, at Hans Simonsen ikke selv har tilkendegivet et ønske om alene at få hjælp af sin hustru. Ministeriet har i den forbindelse noteret sig, at konsekvensen af, at Hans Simonsen ikke selv har tilkendegivet et ønske om alene at få hjælp af en personlig hjælper, retteligt blev, at hjælpen blev ydet af hans hustru sammen med en tilforordnet vælger.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig, at der ikke er enighed mellem på den ene side Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen og på den anden side Holbæk Kommune om sagens faktiske omstændigheder. Hans Simonsen og Hanne Duelund Larsen har således bl.a. oplyst, at de henvendte sig til en tilforordnet vælger om hjælp til stemmeafgivningen. Heroverfor har Holbæk Kommune bl.a. oplyst, at ingen af klagerne henvendte sig til en valgstyrelse eller en tilforordnet vælger på stedet og gjorde opmærksom på, at den ene af klagerne havde brug for bistand til stemmeafgivningen. Der er desuden ikke enighed om den tilforordnede vælgers opførsel.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse oplyst, at der er bevismæssige spørgsmål i klagen, der ikke lader sig afklare inden for de rammer, der gælder for ministeriets oplysning af sagen. Ministeriet har således ikke mulighed for at gå nærmere ind i den bevismæssige vurdering af sagens faktiske omstændigheder.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har dog bemærket, at Holbæk Kommune fortsat bør være særligt opmærksom på reglerne om hjælp til stemmeafgivningen, og at kommunen fortsat bør instruere valgstyrelser og tilforordnede vælgere i, hvordan man bedst hjælper og henvender sig til vælgere, der har brug for hjælp. Holbæk Kommunes udtalelse giver herefter – som sagen foreligger oplyst – ikke Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det oplyste til efterretning, herunder at der ikke er fuld klarhed om hændelsesforløbet i forbindelse med stemmeafgivelsen.

Udvalget finder det meget væsentligt, at der er stor opmærksomhed såvel på reglerne om hjælp til stemmeafgivningen som på, hvordan man bedst henvender sig til og vejleder vælgere, der har brug for hjælp.

4) Camilla-Kenya Julendal, Randers, har klaget over, at hun som kørestolsbruger måtte afgive stemme på et gangareal uden for stemmeboksene på det pågældende valgsted i Randers Kommune. Camilla-Kenya Julendal har desuden fremsendt en video, hvoraf man kan se stedet, hvor hun har afgivet sin stemme.

Randers Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at der på det pågældende valgsted var mulighed for at komme ind med kørestol via en anden indgang end hovedindgangen. Der var ved hovedindgangen opsat et skilt med telefonnummer til valgstyrelserformanden og valgstyrelsersekretæren, så vælgerne kunne ringe, hvis de havde brug for at benytte den alternative indgang. Dette var ved en fejl ikke blevet kommunikeret godt nok ud til alle tilforordnede på valgstedet. I den pågældende situation valgte to tilforordnede derfor at modtage borgerens stemme på et gangareal, hvor de sammen med Camilla-Kenya Julendal trak sig lidt ud til siden, hvorefter de vendte ryggen til, da Camilla-Kenya Julendal skulle sætte sit kryds, hvilket også fungerede som en form for afskærmning.

Kommunen har over for ministeriet erkendt, at det var en uhensigtsmæssig måde, den pågældende situation blev håndteret på, og kommunen vil fremover sørge for, at skiltningen bliver meget tydelig, og at alle de tilforordnede på valgstederne i kommunen bliver orienteret om, hvordan man skal håndtere sådanne situationer.

Kommunen har efterfølgende via en e-mail til Camilla-Kenya Julendal beklaget den uhensigtsmæssige måde, situationen blev løst på.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det bl.a. fremgår af § 45, stk. 2, § 47, stk. 1, 1. pkt., og § 48, stk. 1, 1. pkt., i folketingsvalgloven, at kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen og for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Stemmerum skal være indrettet således, at der kan afgives stemme, uden at andre kan se, hvordan vælgeren stemmer. Stemmerum skal være forsynet med det fornødne udstyr til stemmeafgivning. Valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet, og stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede.

Ministeriet har endelig oplyst, at det bl.a. fremgår af § 49, stk. 1, i folketingsvalgloven, at vælgere, der på grund af manglende førighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 48, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Ministeriet har derudover henvist til punkt 7.2.3 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg, hvoraf der bl.a. fremgår følgende om fysisk tilgængelighed ved stemmeafgivningen:

»Når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger og lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne og stemmerummene så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede.«

Af vejledningens punkt 7.4.5 fremgår bl.a. følgende om muligheden for at vognstemme:

»Hvis det er nødvendigt, skal en vælger have mulighed for at afgive stemme umiddelbart uden for stemmelokalet – en såkaldt vognstemme – f.eks. i en bil parkeret ved afstemningsstedet, se folketingsvalglovens § 49, stk. 1, sidste pkt. To valgstyrelser eller tilforordnede vælgere skal i så fald bringe stemmesedlen ud til vælgeren, når de har sikret sig vælgerens identitet efter reglerne i folketingsvalglovens § 47. Når vælgeren har stemt og foldet stemmesedlen sammen, lægger valgstyrelserne eller de tilforordnede vælgere stemmesedlen ned i en transportabel stemmekasse og bærer stemmekassen tilbage til stemmelokalet. Det er meget vigtigt, at stemmeafgivningen sker på en betryggende måde, så de pågældende vælgere ikke bliver udsat for nogen påvirkning med hensyn til, hvordan de skal stemme, og så ingen får mulighed for at finde ud af, hvad vælgeren har stemt.«

Ministeriet har sluttelig oplyst, at det således følger af folketingsvalglovens § 49, stk. 1, sidste pkt., at der kan gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet. Som det fremgår af ministeriets vejledning, er det meget vigtigt, at stemmeafgivning uden for stemmelokalet sker på en betryggende måde, og at ingen får mulighed for at finde ud af, hvad vælgeren har stemt. Ministeriet har derfor fundet det beklageligt, at Camilla-Kenya Julendal har afgivet stemme på et sted, som andre vælgere har passeret, og hvor andre vælgere dermed potentielt har kunnet se, hvor hun har sat sit kryds.

Ministeriet noterer sig Randers Kommunes oplysninger om, at der på det pågældende valgsted var mulighed for at komme ind med kørestol via en anden indgang end hovedindgangen, og at der ved hovedindgangen var opsat et skilt med telefonnummer til valgstyrelserformanden og valgstyrelsersekretæren, så vælgere kunne ringe, hvis de havde brug for

at benytte den alternative indgang. Ministeriet har derudover noteret sig kommunens oplysning om, at dette ved en fejl ikke var blevet godt nok kommunikeret ud til alle tilforordnede på valgstedet.

Ministeriet har derudover noteret sig, at Randers Kommune har erkendt, at det var en uhensigtsmæssig måde, den pågældende situation blev håndteret på, og at kommunen fremadrettet vil sørge for, at skiltningen bliver meget tydelig, og at alle de tilforordnede vælgere på valgstederne i kommunen bliver orienteret om, hvordan man skal håndtere sådanne situationer.

Henset til, at Randers Kommune har erkendt, at situationen blev håndteret på en uhensigtsmæssig måde, at kommunen har beklaget forløbet over for Camilla-Kenya Julendal, og at kommunen fremadrettet vil sørge for, at skiltningen bliver meget tydelig, og at alle de tilforordnede vælgere bliver orienteret om, hvordan man skal håndtere sådanne situationer, har kommunens udtalelse herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tilslutter sig Randers Kommunes beklagelse af, at Camilla-Kenya Julendals stemmeafgivelse på det pågældende valgsted blev håndteret på en uhensigtsmæssig måde, idet hun måtte afgive sin stemme på et gangareal, som andre vælgere samtidig passerede, og hvor andre vælgere dermed potentielt har kunnet se, hvor hun har sat sit kryds. Udvalget noterer sig Randers Kommunes oplysninger om, at der på det pågældende valgsted var mulighed for at komme ind med kørestol via en anden indgang end hovedindgangen, at der ved hovedindgangen var opsat et skilt med telefonnummer til valgstyrelserformanden og valgstyrelsersekretæren, så vælgere kunne ringe, hvis de havde brug for at benytte den alternative indgang, og at kommunen har beklaget forløbet over for Camilla-Kenya Julendal. Udvalget noterer sig endvidere, at Randers Kommune har oplyst, at kommunen fremadrettet vil sørge for, at skiltningen bliver meget tydelig, og at alle de tilforordnede vælgere fremover vil blive orienteret om, hvordan man skal håndtere sådanne situationer.

5) *Albert og Nana Iversen, Stege*, har klaget over nedværdigende behandling fra personalet i forbindelse med udlevering af stemmeseddel til Albert Iversen på valgstedet i Vordingborg Kommune. Albert og Nana Iversen har bl.a. oplyst, at da de kom til valgstedet for at afgive deres stemme, afleverede de deres valgkort, men Albert Iversen blev nægtet en stemmeseddel, fordi han ikke selv kunne sige sin fødselsdato på grund af sit handicap. Klagerne blev bedt om at gå igen, da Albert Iversen skulle kunne give udtryk for sine data. Nana Iversen var med, og som hans ledsager oplyste hun selvfølgelig det nødvendige, hvilket ifølge klagen er, hvordan det har fungeret i 24 år, men det var ikke godt nok. Klagerne fik dog efter en halv time med meget snak og nedværdigende tale fra personalet pludselig alligevel lov til at afgive deres stemme med kontrollører på.

Vordingborg Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at valgsekretariatet i forbindelse med redegørelsen har gennemgået af-

stemningsbogen, hvor der er lavet et notat under forløbet af afstemningen, hvor der skete følgende, som gav anledning til bemærkninger:

»En borger henvender sig for at stemme sammen med sin ægtefælle. Borgerens mand er uden tale og sprog. Ægtefællen vil »stemme« for ham uden andres tilstedeværelse. Jeg afviser i første omgang, at manden kan stemme, da han ikke kan udtrykke sig ifølge konen. Efter afvisning kommer konen ind igen og beder om en klagevejledning. Efter nærmere overvejelser, taler vi om at det kan godkendes hvis manden er i stand til at nikke »ja« til at konen må sætte kryds. Vi går to ud til bilen, og konen hjælper sin mand med at stemme (forinden havde han nikked ja til spørgsmålet). Konen fik klagevejledningen.«

Derudover har kommunen oplyst, at valgstyrelserformanden har fremsendt en yderligere udtalelse på baggrund af valgklagen, hvoraf følgende fremgår:

»Jeg overvejede flere gange ved opslag i vores info mappe om borgeren havde ret til at stemme eller ej. Min første afvisning skyldes at konen starter dialogen med at sige at hendes mand intet sprog har, jeg spurgte til om han via hjælpemidler kunne pege eller vise hvor han vil stemme. Konen oplyste at han kun kunne kommunikere via hende og ingen andre ville kunne forstå ham. Jeg spurgte om vi kunne gå med ind i stemmeboksen, men det afviste konen også. Da konen kommer tilbage meget oprørsk og spørg efter klagevejledning, går jeg igen i dialog med hende. Hun oplyser at de i de sidste 24 år ikke har haft denne problematik som jeg stiller dem i. Efter dialog spørg jeg om manden kan nikke hvis jeg spørg ham om konen må hjælpe ham. Vi aftaler at jeg og 1 valgstyrelser går med ud i bilen og jeg spørger manden om det er okay at hans kone hjælper ham. Manden nikker og siger en lyd, hvorefter vi vender ryggen til og konen hjælper manden. Jeg syntes det var en meget svær sag og beslutte hvad der var korrekt i forhold til mandens vanskeligheder.«

Kommunens borgmester har endvidere til brug for kommunens udtalelse udtalt, at »jeg overhørte ikke samtalen mellem borgeren og personalet på valgstedet. Det så dog ud som om der blev talt stille og dæmpet fra personalets side. Borgeren var frustreret over den indledende afvisning. Det er min opfattelse at situationen blev løst og borgeren fik lejlighed til at stemme fra sin bil.«

Det er valgsekretariatets opfattelse, at personalet på valgstedet har handlet, som reglerne foreskriver. At borgeren/vælgeren har en oplevelse af, at der er nedværdigende tale fra personalet, tages naturligvis til efterretning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt Vordingborg Kommunes udtalelse i høring hos Albert og Nana Iversen. Albert og Nana Iversen har som svar herpå oplyst, at det, som Vordingborg Kommune har beskrevet, ikke var, hvad de har klaget over. De klager over, at Albert Iversen blev nægtet en stemmeseddel, på grund af at han ikke kunne sige sin fødselsdag eller give udtryk for den på anden måde. Det var efter klagerens opfattelse meget nedværdigende

og ubehageligt i andres påhør, hvilket også står i klagen. Nana Iversen har ifølge høringsvaret ikke nægtet tilstedeværelse af kontrollører i stemmeboksen. Albert Iversen har sin egen mening om, hvad han vil stemme, og det er der ingen andre, der har indflydelse på. Men da han ikke kan læse, skrive eller tale, skal han have hjælp, og det er så Nana Iversen, og sådan vil han have det.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har på baggrund af de supplerende oplysninger fra Albert og Nana Iversen anmodet Vordingborg Kommune om en supplerende udtalelse.

Kommunen har oplyst, at valgstyrelserformanden hertil har fremsendt følgende bemærkninger:

»Det er selvfølgelig beklageligt at vi ikke har samme opfattelse af hvad der er sket. Borger og hans kone henvender sig for at stemme, da vi scanner valgkort og spørg om mandens fødselsdag fortæller konen at manden intet sprog har og derfor skal han også stemme igennem hende (med hende som hjælper) vi spørg om vi kan gå med ind i boksen, men det afviser konen da de ikke før er spurgt om det mener hun ikke at vi skal »blande« os i det. Jeg læser i vores informationsmaterialer og vurderer på baggrunden af mandens manglende kommunikationsevne at afvise at han kan stemme.

Da konen kommer tilbage meget oprørsk og spørg efter klagevejledning, går jeg igen i dialog med hende. Hun oplyser at de i de sidste 24 år ikke har haft denne problematik som jeg stiller dem i. Efter dialog spørg jeg om manden kan nikke hvis jeg spørg ham om konen må hjælpe ham. Vi aftaler at jeg og 1 valgstyrelser går med ud i bilen og jeg spørg manden om det er okay at hans kone hjælper ham. Manden nikker og siger en lyd, hvorefter vi vender ryggen til og konen hjælper manden. Jeg syntes det var en meget svær sag og beslutte hvad der var korrekt i forhold til mandens vanskeligheder.

Jeg beklager selvfølgelig hvis parret har følt sig dårligt behandlet, jeg syntes vi prøvede at løse det til alles tilfredshed.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forhold til klagepunktet om identifikation af vælgeren oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.

Ministeriet har desuden oplyst, at det følger af § 47 i folketingsvalgloven, at valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet. Vælgeren skal inden stemmeafgivningen aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når

valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Det følger af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024, punkt 7.3.1 om identifikation af vælgeren, at valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato (dvs. dag, måned og årstal). Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke cpr-nummeret. Hvis vælgeren ikke ønsker at sige sin fødselsdato højt, kan oplysningen også gives ved at skrive fødselsdatoen på et stykke papir eller ved f.eks. at vise sundhedskortet. Dette skal højne sikkerheden omkring identifikation af vælgeren på valgdagen. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel oplyse sit navn og sin bopæl/adresse.

Det følger således af reglerne i valglovgivningen, at vælgeren inden stemmeafgivningen skal aflevere sit valgkort til valglisteføreren, og at valglisteføreren af hensyn til sikkerheden omkring identifikationen af vælgeren på valgdagen skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl, og hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Det er således en betingelse for, at vælgeren kan få udleveret en stemmeseddel, at vælgerens identitet kan fastslås.

Det er Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at det, i hvert fald som udgangspunkt, er vælgeren, der skal give oplysning om sin fødselsdato eller på anden måde legitimere sig over for valglisteføreren. Dog vil der ikke være noget i vejen for, at en vælger legitimerer sig ved hjælp af en tegnsprogstolk eller i øvrigt får praktisk hjælp i forbindelse med legitimationen, men der må forudsættes en vis personlig deltagelse fra vælgerens side.

På den baggrund er det Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at Albert Iversen har haft ret til at få praktisk hjælp af Nana Iversen, i forbindelse med at han skulle legitimere sig, når der i den forbindelse har været udøvet en vis personlig deltagelse fra hans side.

Efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse er det – som sagen foreligger oplyst – uklart, hvordan selve identifikationen af Albert Iversen konkret er foregået på det pågældende valgsted i Vordingborg Kommune.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har dog noteret sig både Albert og Nana Iversens og Vordingborg Kommunes oplysninger om, at Albert Iversen fik udleveret sin stemmeseddel og herefter fik afgivet sin stemme til europaparlamentsvalget.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet videre noteret sig, at der ikke er enighed mellem på den ene side Albert og Nana Iversen og på den anden side Vordingborg Kommune om behandlingen af Albert og Nana Iversen på det pågældende valgsted. Albert og Nana Iversen har således bl.a. oplyst, at talemåden fra personalet var nedværdigende og ubehagelig. Heroverfor har Vordingborg

Kommune bl.a. oplyst, at det er Vordingborg Kommunes opfattelse, at personalet talte stille og afdæmpet, og at personalet handlede, som reglerne foreskriver.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet ikke har mulighed for at gå nærmere ind i den bevismæssige vurdering af sagens faktiske omstændigheder, men ministeriet har noteret sig, at valgstyrrerformanden på det pågældende valgsted i Vordingborg Kommune har beklaget, hvis Albert og Nana Iversen har følt sig dårligt behandlet, og at Vordingborg Kommune har taget Albert og Nana Iversens oplevelse til efterretning.

Vordingborg Kommunes udtalelse har herefter – henset til at Albert Iversen fik udleveret sin stemmeseddel, at Vordingborg Kommune har taget klagerens oplevelse til efterretning, og at kommunen har beklaget forløbet – ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

I forhold til klagepunktet om personlig bistand til stemmeafgivning har Indenrigs- og Sundhedsministeriet som ovenfor oplyst, at det følger af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden oplyst, at det følger af 49, stk. 1 og 2, i folketingsvalgloven, at vælgere, der på grund af manglende førighed, svagelighed el.lign. ikke kan bevæge sig ind i stemmelokalet eller stemmerummet eller i øvrigt foretage stemmeafgivningen på den foreskrevne måde, jf. § 48, kan forlange fornøden hjælp til stemmeafgivningen, jf. dog stk. 4. Hjælp til stemmeafgivningen kan ydes ved personlig bistand, jf. stk. 2, og ved brug af eventuelle hjælpemidler, der skal stilles til rådighed ved stemmeafgivningen, jf. stk. 5. Der kan herved ske de nødvendige lempelser i den foreskrevne fremgangsmåde, herunder gives adgang til at foretage stemmeafgivning umiddelbart uden for stemmelokalet.

Personlig bistand til stemmeafgivning ydes af to valgstyrrere eller tilforordnede vælgere. I stedet for den ene valgstyrrer eller tilforordnede vælger kan vælgeren forlange personlig bistand til stemmeafgivningen af en person, der er udpeget af vælgeren selv. Tilkendegiver vælgeren over for en valgstyrrer eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt et ønske herom, og er vælgerens ønske begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, kan den personlige bistand ydes alene af en person, der er udpeget af vælgeren selv.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024, punkt 7.4.2, hvor reglerne om personlig bistand alene af en hjælper er beskrevet. Her fremgår bl.a., at vælgeren i visse tilfælde kan forlange, at personlig bistand ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, det vil sige uden at der tillige

skal medvirke en valgstyrelse eller tilforordnet vælger. To betingelser skal være opfyldt, for at den personlige bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget. For det første skal vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. For det andet skal ønsket være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

Med hensyn til den første betingelse fremgår det bl.a., at for at personlig bistand kan ydes alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal vælgeren over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegive et ønske herom. Vælgerens ønske om alene at få hjælp af en personligt udpeget hjælper skal dermed være udtrykkeligt og utvetydigt og må ikke kunne misforstås.

Det er vælgeren selv, der over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger skal udtrykke, at vælgeren alene ønsker hjælp af en personligt udpeget hjælper. Valgstyrelserne og de tilforordnede vælgere har desuden ikke pligt til at spørge, om vælgeren alene ønsker hjælp til stemmeafgivningen af en personligt udpeget hjælper.

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Tilkendegivelsen fra vælgeren kan som udgangspunkt ikke formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem eller en tolk.

Med hensyn til den anden betingelse fremgår det bl.a., at ønsket om at få hjælp alene af en person, som vælgeren selv har udpeget, skal være begrundet i en umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse. En »umiddelbart konstaterbar eller dokumenterbar fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse« er en funktionsnedsættelse, som valgstyrelserne eller de tilforordnede vælgere kan se eller konstatere, f.eks. i form af brækkede lemmer m.v. eller brug af kørestol, krykkestokke, mobilitystok, førerhund el.lign.

Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om betingelsen er opfyldt, og dermed om personlig bistand kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper.

Hvis det vurderes, at personlig bistand ikke kan ydes alene af en personligt udpeget hjælper – fordi en eller begge af ovenstående betingelser ikke er opfyldt – skal vælgeren i stedet tilbydes, at personlig bistand ydes af en personligt udpeget hjælper sammen med en valgstyrelse eller tilforordnet vælger, eller at personlig bistand ydes af to valgstyrelser eller tilforordnede vælgere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det efter ministeriets opfattelse – som sagen foreligger oplyst – må lægges til grund, at Albert Iversen er omfattet af den persongruppe, der efter valglovgivningen har ret til at få hjælp til stemmeafgivningen alene af en personlig hjælper. Hjælpen kan dog kun ydes alene af en personlig hjælper, hvis vælgeren selv udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom over for en valgstyrelse eller tilforordnet vælger.

Tilkendegivelsen fra vælgeren kan ikke formidles gennem en anden person, f.eks. et familiemedlem. Det er valgstyrelsen eller den tilforordnede vælger, der vurderer, om vælgeren udtrykkeligt og utvetydigt tilkendegiver et ønske herom.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan på baggrund af det oplyste ikke umiddelbart lægge til grund, at Albert Iversen selv udtrykkeligt og utvetydigt har tilkendegivet et ønske om alene at få hjælp af sin hustru, Nana Iversen. Det er endvidere – på baggrund af Vordingborg Kommunes udtalelse – uklart, hvorvidt Albert Iversen alene modtog hjælp til stemmeafgivningen af sin hustru eller af både sin hustru og en eller flere valgstyrelser.

Vordingborg Kommunes udtalelse har herefter – henset til ukklarheden om sagens faktiske omstændigheder – ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det oplyste til efterretning, herunder at der ikke er fuld klarhed om hændelsesforløbet i forbindelse med stemmeafgivelsen.

Udvalget finder det meget væsentligt, at der er stor opmærksomhed såvel på reglerne om hjælp til stemmeafgivningen som på, hvordan man bedst henvender sig til og vejleder vælgere, der har brug for hjælp.

6) Asger R. Sørensen, Greve, har klaget over, at han telefonisk havde ansøgt i god tid om at stemme i eget hjem, men at Greve Kommunes folkerregister gav ham afslag på sin ansøgning.

Asger R. Sørensen har oplyst, at han er 76 år, har haft to blodpropper, har hjemmepleje og går meget dårligt. Han har oplyst, at han i god tid ringede til Greve Kommunes folkerregister om at kunne stemme hjemme, men fik afslag. Asger R. Sørensen foreslår, at det bliver hjemmeplejens opgave ved næste valg at få lavet aftaler om afstemning i hjemmet for vælgere, der ikke selv kan møde op.

Greve Kommune har over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunens folkerregister ikke husker at have været i kontakt med Asger R. Sørensen, og at kommunen, hvis dette havde været tilfældet, havde imødekommet ansøgningen, hvis den var indgivet rettidigt. Kommunen har videre oplyst, at kommunen intet har journaliseret på borgeren.

Greve Kommune har over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet supplerende oplyst, at kommunen har undersøgt, om der er givet afslag på en konkret anmodning i perioden, og har konstateret, at kommunen ikke har registreret, at vælgeren har anmodet om at stemme i eget hjem, hvorfor der heller ikke er givet afslag.

Greve Kommune har endvidere oplyst, at kommunen har undersøgt, om vælgeren har kontaktet kommunen telefonisk i og omkring perioden, og om der ved denne lejlighed er givet et mundtligt afslag på anmodningen. Greve Kommune har oplyst, at det ikke har været muligt at konstatere,

om vælgeren har foretaget et opkald til kommunen i perioden. Kommunen har dog konstateret, at der ikke er udarbejdet et telefonnotat om afslaget for vælgeren, hvilket der i givet fald ville være foretaget efter de almindelige regler om notatpligt.

Greve Kommune har endvidere oplyst, at kommunen har undersøgt, om borgeren har fået udleveret et ansøgningsskema via hjemmeplejen, og har konstateret, at vælgeren alene modtager hjælp til medicinbehandling. Kommunen har derfor antaget, at han ikke opfyldte betingelserne for at brevstemme i eget hjem og har ikke af egen drift udleveret et ansøgningsskema.

Greve Kommune har desuden oplyst, at kommunen forud for valget har informeret medarbejderne i borgerservice og hjemmeplejen om de særlige muligheder, som et valg afføder. Det er bl.a. sket for at skærpe opmærksomheden på at vejlede borgere, der ønsker at afgive en stemme, og som af forskellige årsager har brug for hjælp til dette. Kommunen har oplyst, at det ikke er muligt at dokumentere den information, som er blevet givet til medarbejderne.

Greve Kommune har endvidere oplyst, at kommunen har offentliggjort vejledningen på sin hjemmeside i perioden og har haft annoncer om proceduren i det lokale dagblad og på kommunens facebookside.

Greve Kommune har endelig oplyst, at hvis kommunen havde modtaget et opkald om at stemme i eget hjem, ville kommunen have sendt et ansøgningsskema om at stemme i eget hjem til vælgeren med fysisk post eller have vejledt vælgeren i at downloade ansøgningsskemaet eller have taget kontakt til hjemmeplejen om udlevering af et ansøgningsskema.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt Greve Kommunes udtalelser i høring hos Asger R. Sørensen. Asger R. Sørensen har supplerende oplyst, at han kan se, at han har ringet til Greve Kommune den 30. maj, men at han ikke husker, om det var kommunens folkeregister, som han ringede til. Asger R. Sørensen har supplerende oplyst, at han ikke har fået udleveret et skema fra hjemmeplejen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven, jf. dog europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 2-6.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 2, at brevstemmeafgivning på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, kan finde sted de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest den tredjesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen. Brevstemmeafgivning de steder, der er nævnt i § 54 og § 58, stk. 4, i folketingsvalgloven, kan finde sted de sidste 3 uger før valgdagen til og med tredjesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af § 26, stk. 7, at om fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning samt om modtagelse og kontrol af brevstemmer gælder i øvrigt reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af folketingsvalglovens § 54, stk. 4, at vælgere, der på grund af sygdom eller manglende førlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme i hjemmet, medmindre de har mulighed for at stemme i en af de institutioner, boformer m.v., der er nævnt i folketingsvalglovens § 54, stk. 2. Anmodning om at brevstemme i hjemmet skal indgives senest kl. 18 12 dage før valgdagen. Hvis 12 dage før valgdagen er en lørdag eller søndag eller anden helligdag, forlænges fristen for at indgive anmodning om at brevstemme i hjemmet til førstkommande arbejdsdag kl. 12. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelsen af anmodningen om at brevstemme i hjemmet, dog senest den tredjesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen. Anmodningen skal indgives til opholdskommunen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere henvist til § 3, stk. 1, nr. 1 og 2, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Det fremgår bl.a. heraf, at kommunalbestyrelsen gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser skal sørge for, at vælgerne orienteres om muligheden for at brevstemme i hjemmet og om de nærmere betingelser herfor. Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at vælgere, der modtager personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet, jf. § 83, stk. 1, i lov om social service, eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema. Ansøgningsskemaet udleveres af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller hjemmesygeplejersken eller en anden aktivt udøvende i hjemmesygeplejerskeordningen. Den pågældende hjælper vælgeren med at udfylde og indsende skemaet, hvis det er nødvendigt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere henvist til § 4, stk. 1 og 3, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem. Det fremgår heraf, at ansøgning om at brevstemme i hjemmet skal sendes til vælgerens opholdskommune senest kl. 18 12 dage før valgdagen. Hvis 12 dage før valgdagen er en lørdag eller søndag, forlænges fristen for at indgive ansøgning om at brevstemme i hjemmet til førstkommande mandag kl. 12. Kommunalbestyrelsen kan fastsætte en senere frist for indgivelsen af ansøgningen om at brevstemme i hjemmet, dog senest tredjesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen. Der kan tidligst ansøges 4 uger før valgdagen. Ansøgningen kan sendes på et ansøgningsskema, der er godkendt af Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Ansøgningsskemaet kan fås hos kommunen (borgerservicecenteret). Ansøgning kan også ske på anden vis, f.eks. telefonisk.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har også henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg

søndag den 9. juni 2024, hvoraf bl.a. fremgår følgende om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem:

»8.4. *Brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen samt i vælgerens hjem*

Det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

[...]

8.4.1. *Betingelserne for brevstemmeafgivning*

[...]

8.4.1.2. *Særligt om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem*

Vælgere, der på grund af sygdom eller manglende forlighed ikke vil kunne møde frem på afstemningsstedet, kan brevstemme hjemme, medmindre de har mulighed for at brevstemme i en af de boformer og boliger, der er nævnt i § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4.

[...]

Ansøgning om at brevstemme i eget hjem kan tidligst indgives 4 uger før valgdagen, dvs. tidligst søndag den 12. maj 2024. Se § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 33 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i eget hjem. Sidste frist for at søge om at brevstemme i eget hjem er kl. 18 tolv dage før valgdagen, dvs. tirsdag den 28. maj 2024. Kommunalbestyrelsen kan dog fastsætte en senere frist for at ansøge om at brevstemme i hjemmet, dog senest tredjesidste hverdag før valgdagen, dvs. torsdag den 6. juni 2024, som er den sidste dag, hvor der kan brevstemmes her i landet. Se folketingsvalglovens § 54, stk. 4, 4. pkt., og Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 2. pkt.

[...]

Ansøgningen skal indgives til opholdskommunen, der ikke nødvendigvis er den samme som bopælskommunen. Ansøgningen kan indgives skriftligt eller på anden vis, f.eks. telefonisk eller ved hjælp af en elektronisk selvbetjeningsløsning, hvis en sådan løsning tilbydes af kommunen. [...]

[...]

Kommunalbestyrelsen skal gennem annoncering i de stedlige dagblade eller lokalaviser sørge for, at vælgerne bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i hjemmet og de nærmere betingelser herfor, se § 3, stk. 1, nr. 1, i bekendtgørelsen. Kommunalbestyrelsen skal også sørge for, at vælgere, der får personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller en person fra hjemmesygeplejen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i

kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget. Den, der udleverer ansøgningsskemaet, skal også hjælpe vælgeren med at udfylde og indsende skemaet, hvis det er nødvendigt. Se § 3, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelsen.

Det er kommunen, der skal foretage vurderingen af, om den enkelte vælger må antages at opfylde betingelserne for at brevstemme i hjemmet, se § 3 i bekendtgørelsen. Denne vurdering skal således ikke foretages af den person, der yder den personlige og praktiske hjælp m.v., eller af en person fra hjemmesygeplejen. Dette gælder, uanset om vedkommende er ansat i kommunen eller hos en privat leverandør, kommunen har antaget.

I det omfang der går længere tid imellem, at ovennævnte vælgere, som må antages at opfylde betingelserne for at brevstemme i hjemmet, får besøg af hjemmepleje m.v., bør kommunen ved brev oplyse vælgerne om muligheden for at brevstemme i hjemmet og evt. vedlægge et ansøgningsskema.

[...]

Ansøgere, der ikke opfylder betingelserne for at brevstemme i hjemmet, herunder har indgivet ansøgning efter fristens udløb, skal have skriftlig underretning herom med angivelse af grunden til, at deres anmodning om at stemme i hjemmet ikke har kunnet imødekommes, se § 6 i bekendtgørelsen. Et afslag skal således, uanset om ansøgningen er indgivet skriftligt eller telefonisk, under alle omstændigheder gives skriftligt.«

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at fristen for at søge om at brevstemme i eget hjem efter valglovgivningen var tirsdag den 28. maj 2024 kl. 18, men at kommunerne har mulighed for at fastsætte en senere frist. Det fremgår af Greve Kommunes hjemmeside, at kommunen ikke havde fastsat en senere frist for indgivelse af ansøgning om at brevstemme i hjemmet. Det fremgår af Asger R. Sørensen's høringssvar, at han har ringet til Greve Kommune den 30. maj 2024. Asger R. Sørensen har således ringet til kommunen efter fristens udløb.

For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt klageren har været i telefonisk kontakt med Greve Kommune, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig, at der ikke er overensstemmelse mellem Asger R. Sørensen's og Greve Kommunes oplysninger.

Greve Kommune har oplyst, at kommunen har undersøgt, om Asger R. Sørensen har kontaktet kommunen telefonisk i og omkring perioden, men at kommunen ikke har kunnet konstatere, om Asger R. Sørensen har foretaget et opkald i perioden. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan ikke heraf udlede, om kommunen også har undersøgt opkald efter fristens udløb.

For det tilfælde, at Asger R. Sørensen har ringet til Greve Kommune den 30. maj 2024, er det Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse, at kommunen ville have været berettiget til at afvise en anmodning om at brevstemme i

hjemmet, og at kommunen over for klager skulle begrunde det med, at fristen var overskredet.

Greve Kommune har oplyst, at kommunen har antaget, at Asger R. Sørensen ikke opfyldte betingelserne for at brevstemme i eget hjem og derfor ikke af egen drift udleverede et ansøgningsskema til vælgeren. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet har lagt til grund, at kommunen har vurderet, at vælgeren ikke var omfattet af persongruppen i § 3, stk. 1, nr. 2, i bekendtgørelse om brevstemmeafgivning i vælgerens hjem, hvorefter kommunen skal sørge for, at vælgere, der modtager personlig og praktisk hjælp m.v. i hjemmet eller hjemmesygepleje, og som må antages at opfylde betingelserne for at stemme i hjemmet, får udleveret et ansøgningsskema.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere oplyst, at det er ministeriets forståelse, at Greve Kommune, hvis kommunen havde modtaget en ansøgning fra Asger R. Sørensen rettidigt, ville have imødekommet ansøgningen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig Greve Kommunes oplysninger om, at hvis kommunen havde modtaget et opkald om at stemme i eget hjem, ville kommunen have sendt et ansøgningsskema om at stemme i eget hjem til vælgeren med fysisk post eller have vejledt vælgeren i at downloade ansøgningsskemaet eller have taget kontakt til hjemmeplejen om udlevering af et ansøgningsskema.

Endelig har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at det er ministeriets opfattelse, at muligheden for at indgive ansøgning om at brevstemme i hjemmet telefonisk ved fremtidige valg bør fremgå af Greve Kommunes annoncering om brevstemmeafgivning i eget hjem og på kommunens hjemmeside. Kommunen bør også telefonisk vejlede en vælger om muligheden for at indgive en ansøgning telefonisk, hvis kommunen modtager en telefonisk henvendelse herom og kommunen vurderer, at der er behov herfor.

Udvalget tager det af Greve Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

7) Cathrine H. Wills har ved e-mail af 7. juni 2024 på vegne af sin mor klaget over, at moderen ikke blev tilbudt muligheden for at brevstemme ved sin plejebolig (Rosenlund) i Gladsaxe Kommune, hvor kommunen havde arrangeret brevstemmeafgivning.

Cathrine H. Wills har i klagen oplyst, at hendes mor, der bor i en plejebolig, er svagtseende og dårligt gående og derfor desværre ikke i stand til at holde sig orienteret om diverse aktiviteter, der fremgår af stedets opslagstavler. Moderen er afhængig af, at personalet orienterer hende.

Cathrine H. Wills har endvidere oplyst, at det af Rosenlunds hjemmeside fremgår, at kommunens valgtilforordnede møder op på Rosenlund, når der er valg og folkeafstemning i Danmark, og i samarbejde med personalet sørger for, at de stemmeberettigede får mulighed for at afgive stemme i festsalen eller i egen bolig.

Cathrine H. Wills har i klagen anført, at det var meget frustrerende, at hun onsdag den 5. juni erfarede, at hendes mor ikke havde stemt mandag den 3. juni, og at moderen ikke engang var vidende om, at valget på Rosenlund havde fundet sted. Intet personale havde omtalt dette eller hjulpet hende af sted til afstemningen. Moderen havde set frem til at udøve sin demokratisk sikrede ret til at afgive sin stemme og var dybt skuffet over, at det fuldstændig var blevet negligeret af personalet. Cathrine H. Wills har anført, at hun forventer en afklaring af og forklaring på, hvordan dette kunne ske, og at de involverede bliver holdt ansvarlige for denne fadæse.

Gladsaxe Kommune har over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunen i forbindelse med modtagelsen af klagen for at udbedre en eventuel fejl ved brevafstemningen tilbød handicaptransport til beboeren med henblik på transport til Mørkhøj Valgsted på valgdagen den 9. juni 2024, men at klageren svarede, at hun selv ville transportere sin mor til valgstedet, hvis moderen ønskede det og var i stand til det på dagen.

Gladsaxe Kommune har i anledning af klagen endvidere oplyst, at kommunens valgbestyrelse i forbindelse med valg fastsætter en dato for modtagelse af brevstemmer i vælgerens eget hjem og ved kommunens plejeboliger. Oplysninger herom annonceres sammen med øvrige valgoplysninger i lokalavisen forud for valget. Op til brevafstemningen ved plejeboligerne den 3. juni 2024 har kommunen fire gange annonceret brevafstemningen i lokalavisen, hvoraf to af annoncerne er indsat i de 2 uger forud for brevafstemningen.

Oplysninger om brevafstemning generelt og ved kommunens plejeboliger fremgår også af kommunens hjemmeside.

Gladsaxe Kommune har endvidere oplyst, at centerlederen på Rosenlund har oplyst, at meddelelse om dato og tid for brevafstemning omdeles til samtlige beboere/boliger på plejecenteret, at der sættes opslag om muligheden for brevafstemning på alle fællesarealer (café og fælleskøkkener), at alle ansatte på Rosenlund på dagen for brevafstemning særskilt orienteres om, at de i dagens relation med beboerne skal huske dem på muligheden for at brevstemme, og at plejepersonale på Rosenlund på dagen for brevafstemning bistår beboerne med at komme til og fra bolig og brevafstemningsområde efter behov.

Gladsaxe Kommune har endvidere oplyst, at Rosenlund gør opmærksom på, at alle beboere modtager tilbud om hjælp fra personalet, men at ikke alle beboere på dagen ønsker eller vælger at brevstemme. Kommunens plejepersonale respekterer – ligesom alt øvrigt valgpersonale – en vælgers ønske om ikke at stemme og fører ikke journal herom ud over kommunens vælgerregistrering i brevstemmeprotokollen eller valglisten. Det er Rosenlunds vurdering, at orientering om brevafstemningen den 3. juni 2024 er givet til beboerne, at personalet har været i dialog med alle beboere om muligheden for at stemme, men at beboeren på dagen ikke har ønsket at deltage.

Gladsaxe Kommunes har endvidere oplyst, at der i kommunens valgsekretariats undersøgelse af hændelsesforløbet ingen indikationer er på, at Rosenlund ikke skulle være opmærksom på kommunens ansvar for bistand til beboerne i plejeboliger ved valg, eller at plejecenteret ikke skulle have orienteret om brevstemmemuligheden og bistået beboerne på selve datoen, og klagers beskrivelse af hændelsen kan ikke genkendes af Rosenlund og afspejler ikke observationerne ved brevafstemningen på plejecenteret. Der er således forskellige faktiske beskrivelser af forløbet før og under brevafstemningen ved plejeboligerne hos Rosenlund og klager.

Gladsaxe Kommunes valgsekretariat har ligeledes undersøgt antallet af brevstemmer modtaget ved kommunens plejeboliger, hvor ansatte og udefrakommende vælgere dog også kan stemme. Der er ikke fundet usædvanlige afvigelser fra stemmedeltagelsen på Rosenlund i forhold til de øvrige plejecentre, og der er ingen efterfølgende indikationer på, at brevafstemningen på Rosenlund skulle være påvirket af en manglende indsats fra plejepersonalet over for beboerne.

Gladsaxe Kommunes valgsekretariat har ikke fundet grundlag for generelt at antage, at der har været fejl ved brevstemmemodtagelsen på Rosenlund i relation til kommunens pligter over for beboere i plejeboligerne, men kan dog ikke entydigt afklare, om den pågældende beboer ikke har ønsket at stemme eller på dagen konkret ikke har fået tilstrækkelig bistand fra plejepersonalet til brevafstemningen.

Gladsaxe Kommune har afslutningsvis oplyst, at kommunen ved kommende valg vil have fokus på, om kommunens generelle orientering til vælgerne og den konkrete vejledning til beboerne dækker beboernes faktiske behov på plejecentrene.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har henvist til § 26, stk. 1, stk. 2, 2. pkt., og stk. 8, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven sammenholdt med § 54, stk. 2, nr. 1, i folketingsvalgloven, til § 1, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, § 3, stk. 1, nr. 1-3, § 5, stk. 1 og 2, og § 19, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 34 af 10. januar 2024 om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, der er udstedt med hjemmel i § 26, stk. 8, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven, samt til punkt 8.4 og 8.4.1 i Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg. De nævnte bestemmelser indeholder bl.a. regler om brevstemmeafgivning, herunder om, at brevstemmeafgivning kan ske i boformer eller boliger bl.a. for vælgere, der bor på plejehjem og i beskyttede boliger efter reglerne i lov om social service og om kommunernes forpligtelse i relation til brevstemmeafgivning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det af de nævnte bestemmelser følger, at der påhviler kommunalbestyrelsen et ansvar for at orientere vælgere, der bor i plejeboliger, om muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Såfremt vælgerens helbredstilstand taler derfor, kan der brevstemmes i vælgerens egen bolig frem for i et lokale indrettet til brevstemmeafgivningen i tilknytning til

eller umiddelbar nærhed af boformen eller boligen. Reglerne giver endog kommunalbestyrelsen mulighed for at føre lister over de vælgere, der har brevstemt eller fået tilbud herom, hvis det skønnes hensigtsmæssigt for at sikre, at alle vælgere, hvis helbredstilstand tilsiger dette, har fået tilbud om at brevstemme i deres egen bolig.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig Gladsaxe Kommunes oplysning om, at samtlige beboere/boliger på plejecenteret havde fået omdelt meddelelse om dato og tid for brevstemmeafgivningen og var orienteret herom ved opslag. Ministeriet her derudover noteret sig, at personalet på plejecenteret var instrueret i at orientere beboerne og bistå dem med at komme til og fra boligen til brevstemmeafgivningen efter behov. Endvidere har ministeriet noteret sig Cathrine H. Wills' oplysninger om, at Cathrine H. Wills' mor ikke har været vidende om muligheden for at brevstemme den 3. juni 2024 på plejecenteret, ligesom hun ikke er blevet bistået med at afgive brevstemme. Endelig har ministeriet noteret sig, at Gladsaxe Kommune ved kommende valg vil have fokus på, om kommunens generelle orientering til vælgerne og den konkrete vejledning til beboerne dækker beboernes faktiske behov på plejecentrene.

Henset til at Gladsaxe Kommune ved kommende valg vil have fokus på kommunens orientering og vejledning til beboerne på plejecentrene, har kommunens udtalelse herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Gladsaxe Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget bemærker, at det selvsagt er beklageligt, hvis Cathrine H. Wills' mor konkret ikke har fået tilstrækkelig oplysning om muligheden for at deltage i brevstemmeafgivning på plejecenteret, men noterer sig, at der ikke enighed om de faktiske omstændigheder i sagen, herunder omfanget af information til beboerne om muligheden. Udvalget noterer sig i lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at Gladsaxe Kommune ved kommende valg vil have fokus på, om kommunens generelle orientering til vælgerne og den konkrete vejledning til beboerne dækker beboernes faktiske behov på plejecentrene.

8) Peter Schloss, København, har klaget over, at han ikke blev afhentet på valgdagen.

Københavns Kommune har i første omgang i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunens valgsekretariat ikke varetager en opgave i forhold til at afhente borgere på valgdagen. Det er borgernes eget ansvar at koordinere transport på valgdagen med f.eks. hjemmeplejen eller flextrafik. Københavns Kommune sørger dog for, at det er muligt for borgere med nedsat førerlicens til at afgive deres stemme på valgstederne. F.eks. er alle valgsteder indrettet med enten en handicapvenlig stemmeboks eller en pavillon, og det er muligt at afgive sin stemme fra et køretøj uden for valgstedet.

Derudover tilbyder Københavns Kommune at afhente stemmer i borgernes eget hjem og på bl.a. plejehjem, hvis

de ikke har mulighed for at møde op på valgdagen på grund af sygdom eller nedsat førlighed. Indsatsen koordineres mellem Kultur- og Fritidsforvaltningen, Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen.

Medarbejdere fra disse forvaltninger, som er i kontakt med borgerne, kan hjælpe borgeren med at rekvirere og indsende en ansøgning om at stemme i eget hjem samt hjælpe borgerne med telefonisk at kontakte Københavns Kommunes Center for Brevstemmer med henblik på at lave en aftale om at stemme i eget hjem.

Borgerne kan ligeledes selv kontakte Københavns Kommunes Center for Brevstemmer telefonisk og anmode om at brevstemme i eget hjem. Københavns Kommune har ved europaparlamentsvalget i 2024 informeret borgere om muligheden for at stemme i eget hjem ved hjælp af et postkort, der oplyser borgeren om indsatsen og om den relevante kontaktinformation. Postkortet er bl.a. delt ud på plejehjem og sociale institutioner.

Den pågældende borger har ifølge Københavns Kommune ikke indgivet en ansøgning om at brevstemme i eget hjem til kommunen ved europaparlamentsvalget i 2024.

Efterfølgende har Københavns Kommune oplyst over for ministeriet, at den pågældende borger bor på Plejecentret Absalonhus, og at det har været muligt at brevstemme på det pågældende plejecenter den 21. maj 2024. Københavns Kommune har været i dialog med forstanderen på plejecenteret, der bekræfter, at beboerne på plejecenteret er blevet tilbudt at brevstemme på denne dag.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at Peter Schloss er undtaget fra digital post og ikke har oplyst sit telefonnummer i forbindelse med sin klage. Ministeriet har på den baggrund vurderet, at Peter Schloss' eventuelle bemærkninger til Københavns Kommunes høringssvar og supplerende høringssvar ikke ville kunne modtages rettidigt inden udvalgets behandling af sagen. Københavns Kommunes bemærkninger til sagen er derfor ikke sendt i høring hos Peter Schloss.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det følger af europaparlamentsvalglovens § 26, at ved valg til Europa-Parlamentet kan der brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven, og der kan brevstemmes de steder, der er nævnt i folketingsvalgloven, i de sidste 3 uger før valgdagen til og med tredjesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen. Indenrigs- og sundhedsministeren kan fastsætte nærmere regler om tilrettelæggelse og gennemførelse af brevstemmeafgivning og om fremgangsmåden ved afgivelse af brevstemme.

Ministeriet har desuden oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 54, stk. 2, nr. 1, at vælgere, der bor eller opholder sig på et plejehjem eller i beskyttede boliger, der drives efter reglerne i lov om social service, kan brevstemme i boformen eller boligen.

I forlængelse heraf har ministeriet oplyst, at det fremgår af § 1, stk. 1 og stk. 2, nr. 1, og § 3, stk. 1, nr. 1-3, i bekendtgø-

relse om brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, at vælgere, der bor eller opholder sig i en af de boformer eller boliger, der er nævnt i stk. 2, kan afgive brevstemme i boformen eller boligen til folketingsvalg, europaparlamentsvalg, kommunale og regionale valg, landsdækkende folkeafstemninger og bindende kommunale folkeafstemninger. Det drejer sig bl.a. om plejehjem og beskyttede boliger, jf. § 192 i lov om social service.

Det påhviler kommunalbestyrelsen i den kommune, hvor boformen eller boligen ligger, at sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte boformer eller boliger, i god tid inden afstemningen skal finde sted, orienteres om muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Vælgerne skal samtidig orienteres om, at de i stedet for at brevstemme kan stemme på valgdagen. Kommunalbestyrelsen er ikke efter denne bekendtgørelse forpligtet til at afholde eventuelle udgifter i forbindelse med transport eller ledsagelse til afstemningsstedet.

Det følger endvidere af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 punkt 8.4 og punkt 8.4.1.1 om bl.a. brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, at det er kommunalbestyrelsens ansvar at tilrettelægge og gennemføre brevstemmeafgivning i visse boformer og boliger efter lov om social service og boliglovgivningen, herunder i pleje- og ældreboliger, samt i vælgerens hjem.

Det følger af reglerne, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at vælgere, der bor eller opholder sig i de nævnte boformer eller boliger, i god tid inden afstemningen skal finde sted, bliver gjort bekendt med muligheden for at brevstemme i boformen eller boligen. Vælgerne skal samtidig gøres bekendt med, at de i stedet for at brevstemme har mulighed for at afgive deres stemme ved personligt fremmøde på afstemningsstedet på valgdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endelig oplyst, at kommunen ikke efter valglovgivningen er forpligtet til at arrangere transport af vælgere til valgstedet, men at valglovgivningen ikke er til hinder for, at plejehjem m.v. af egen drift arrangerer transport til valgsteder, og såfremt et plejehjem, der tidligere af egen drift har arrangeret transport til valgsteder, ophører hermed, bør beboerne orienteres herom i god tid forud for valghandlingen.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Københavns Kommunes oplysning om, at beboerne på vælgerens plejehjem er blevet tilbudt at brevstemme den 21. maj 2024. På det foreliggende grundlag har Indenrigs- og Sundhedsministeriet fundet det sandsynliggjort, at Peter Schloss er blevet tilbudt at brevstemme på plejehjemmet.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

9) *Søren Pedersen, Herlev*, har klaget over, at han på valgdagen fik udleveret en stemmeseddel på sit afstemningssted, selv om han allerede havde brevstemt.

Søren Pedersen har oplyst, at han havde afgivet sin stemme til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024 som brevstemme, men at han alligevel modtog et valgkort. Han ville derfor kontrollere, om personer, der har brevstemt, faktisk er registreret, så det ikke er muligt at møde op på et afstemningssted på valgdagen og afgive endnu en stemme. Søren Pedersen mødte derfor op på sit valgsted og fik her udleveret en stemmeseddel. Ved udleveringen af stemmesedlen oplyste han, at der var tale om en kontrol, idet han allerede havde brevstemt, og der blev herefter tilkaldt en valgbestyrer.

Herlev Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunen på valgdagen, kort efter afstemningen begyndte, blev opmærksom på, at fremmødere registrering og valglisten fra et tidligere valg ikke var fjernet fra PC-B og PC-C på valgstederne. Det medførte, at systemet afviste valgkort fra vælgere, som enten ikke var registreret ved det pågældende afstemningssted ved det tidligere valg, eller som havde brevstemt forud for det tidligere valg.

På den baggrund kontaktede kommunen systemudbyderen KMD for at få afhjulpet fejlen, og KMD instruerede kommunen i, hvordan den skulle rettes. Kommunen blev instrueret i, at fejlen skulle rettes, ved at oplysningerne fra det tidligere valg blev slettet fra PC-B og PC-C. I forbindelse med rettelsen overgik valgstederne kortvarigt til brug af manuel valgliste.

Da oplysningerne blev slettet fra PC-B og PC-C, blev den allerede udførte registrering af brevstemmer til valget den 9. juni 2024 også slettet. Brevstemmehåndteringen skulle derfor gendistribueres, men da kommunen ikke var blevet vejledt herom af KMD, overgik valgstederne igen til digital valgliste, uden at brevstemmehåndteringen blev gendistribueret. Det betød, at der ikke var oplysninger om brevstemmer i systemet, hvorfor et valgkort fra en vælger, der allerede havde brevstemt, ikke ville blive afvist.

Kommunen blev opmærksom på fejlen, da en vælger mødte op og forsøgte at afgive sin stemme på ny. Da vælgeren blev bekendt med, at det var muligt, gjorde han opmærksom på, at han havde brevstemt, og han fik herefter ikke adgang til at afgive sin stemme på ny.

Herefter kontaktede kommunen KMD, som oplyste, at brevstemmehåndteringen skulle gendistribueres, før systemet kunne afvise vælgere, der allerede havde brevstemt. KMD erkendte i den forbindelse, at kommunen ved en fejl ikke var blevet instrueret heri ved den første henvendelse. Kommunen sørgede herefter for, at brevstemmehåndteringen blev gendistribueret, og valghandlingen overgik igen til digital valgliste.

Kommunen har videre oplyst, at den vurderer, at fejlen vedrørende brevstemmehåndtering maksimalt bestod i tids-

rummet kl. 10-12.30, og at der således i en periode på op til 2½ time har været mulighed for, at vælgere, der allerede havde brevstemt, kunne møde frem på valgstederne og afgive en stemme på ny.

Umiddelbart efter valgets afslutning sammenholdt kommunen derfor lister over de vælgere, der havde brevstemt, med lister over vælgere, der stemte ved fremmøde, for hvert afstemningssted. Kommunen kunne i den forbindelse konstatere, at ingen vælgere havde afgivet deres stemme mere end én gang.

Endelig har Herlev Kommune oplyst, at det var dybt beklageligt, at fejlen opstod, men samtidig oplyst, at den ikke har medført konsekvenser i form af dobbelt stemmeafgivning. På baggrund af fejlen har kommunen tilrettet de relevante procedurebeskrivelser, så det sikres, at fejlen ikke kan opstå igen ved et senere valg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 15, stk. 1, at kommunalbestyrelsen forud for afstemningen udsender valgkort til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Af § 26, stk. 1, 2 og 7, fremgår det endvidere, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven. Det fremgår videre, at brevstemmeafgivning her i landet på de steder i kommunerne, hvor enhver vælger efter reglerne i folketingsvalgloven kan brevstemme, kan finde sted de sidste 6 uger før valgdagen, dog senest den tredjesidste hverdag, herunder lørdag, før valgdagen. Endelig fremgår det, at for så vidt angår fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning samt om modtagelse og kontrol af brevstemmer, gælder i øvrigt reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven.

Ministeriet har desuden oplyst, at det fremgår af folketingsvalglovens § 65, stk. 1, at valgbestyrelsen sørger for, at brevstemmerne bliver gennemgået inden afstemningens begyndelse og om nødvendigt 1 til 2 dage før valgdagen. Yderkuverterne åbnes, og det undersøges, om brevstemmerne kan komme i betragtning. Ved gennemgangen, herunder ved undersøgelsen og afgørelsen af, om en brevstemme kan komme i betragtning, skal medvirke mindst to valgstyrelser eller to medlemmer af valgbestyrelsen.

Det fremgår videre af § 66, stk. 1, 1. pkt., at når en brevstemme kan komme i betragtning, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har afgivet sin brevstemme. Endelig fremgår det af § 67, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, ikke kan stemme ved afstemningen på valgdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har også henvist til afsnit 4.7.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024, hvoraf der bl.a. fremgår følgende om udarbejdelse og udsendelse af valgkort:

»Så snart valglisten er udarbejdet, sender kommunalbestyrelsen valgkort ud til de vælgere i kommunen, der er optaget på valglisten til Europa-Parlamentsvalget i Danmark og registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 1. pkt. Kommunalbestyrelsen sender også valgkort til de vælgere, der uden at være bopælsregistreret i CPR lovligt har bopæl i Danmark, og som er optaget på valglisten. Se Europa-Parlamentsvalglovens § 15, stk. 1, 2. pkt.

[...]

Valgkortene udarbejdes maskinelt på grundlag af de maskinelt udarbejdede valglisten og dermed på grundlag af kommunens indberetninger til CPR, se afsnit 4.3. I visse tilfælde udarbejdes valgkortene dog manuelt, se nedenfor.

[...]

Kommunalbestyrelsen (udføres i praksis af KMD) skal aflevere alle valgkort, der udskrives efter 16.-dagsvalglisten, til postbesørgelse tids nok til, at de kan være modtaget af vælgerne senest 5 dage før valgdagen, dvs. senest tirsdag den 4. juni 2024.«

Om vælgere, der allerede har brevstemt, fremgår bl.a. følgende:

»7.3.4. Vælgere, der møder frem på valgdagen, men er afmærket på valglisten som en vælger, der allerede har stemt eller brevstemt.

Vælgere, der har afgivet en brevstemme, som er taget i betragtning, kan ikke stemme ved afstemningen på valgdagen, se folketingsvalglovens § 67.

Valglisteføreren må, inden stemmesedlen udleveres, sikre sig, at vælgeren ikke er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, og at afmærkningen på valglisten er korrekt. Viser det sig, at vælgeren er afmærket på valglisten som en vælger, der tidligere har stemt eller brevstemt, må valglisteføreren derfor undersøge, om vælgerens valgkort eller brevstemme er afleveret til afstemningsstedet.

[...]

Hvis en vælger, der har brevstemt, ved en fejl får udleveret en stemmeseddel og afgiver stemme på valgdagen, er det efter Indenrigs- og Sundhedsministeriets opfattelse nødvendigt at tage brevstemmen fra, så det sikres, at vælgeren – hvis stemmeseddel er lagt i stemmekassen og ikke kan tages op – ikke afgiver to stemmer til det samme valg.«

Endelig fremgår der bl.a. følgende om afmærkning på valglisten af vælgere, der har brevstemt:

»8.7.4.5. Hvis en brevstemme kan komme i betragtning

Når en brevstemme kan komme i betragtning, sættes et mærke ved vælgerens navn på valglisten, der angiver, at vælgeren har brevstemt, se folketingsvalglovens § 66, stk. 1.«

Det følger således af folketingsvalglovens § 65, stk. 1, og § 66, stk. 1, 1. pkt., at valgbestyrelsesmedlemmerne eller valgstyrelserne gennemgår brevstemmerne 1-2 dage før valgdagen og afmærker de vælgere på valglisten, der har afgivet en brevstemme, der kan komme i betragtning. Afmærkningen på valglisten skal sikre, at en vælger, der har afgivet en brevstemme, der er taget i betragtning, ikke kan stemme ved afstemningen på valgdagen.

Ministeriet har videre anført, at kommunalbestyrelsen (i praksis KMD) bl.a. sendte valgkort ud til de vælgere i kommunen, der var optaget på valglisten 16 dage før valget, dvs. fredag den 24. maj 2024. Vælgere, der brevstemte enten før eller efter den 24. maj 2024, vil derfor også have modtaget et valgkort. Af det brev, der indeholdt valgkort, fremgik det bl.a. også, at man ikke ville kunne stemme på valgdagen, hvis man havde brevstemt.

For så vidt angår den konkrete klage, har ministeriet noteret sig, at Herlev Kommune i første omgang selv blev opmærksom på, at der var en fejl i valgsystemet, kort efter at afstemningen var påbegyndt på valgdagen, og at kommunen rettede fejlen efter instruktion af systemudbyderen KMD.

Ministeriet har endvidere noteret sig, at en vælger herefter gjorde kommunen opmærksom på, at det var muligt for vælgeren at stemme ved fremmøde på valgdagen, selv om vælgeren havde brevstemt, og at kommunen herefter rettede også denne fejl, som derfor maksimalt bestod i tidsrummet kl. 10-12.30.

Videre har ministeriet noteret sig, at Herlev Kommune umiddelbart efter valgets afslutning har sammenholdt lister over de vælgere, der havde brevstemt, med lister over de vælgere, der stemte ved fremmøde, for hvert afstemningssted, og at kommunen har konstateret, at ingen vælgere har afgivet sin stemme mere end én gang.

Ministeriet har endelig noteret sig, at Herlev Kommune på baggrund af sagen har tilrettet de relevante procedurebeskrivelser, så det sikres, at fejlen ikke kan opstå igen ved et senere valg.

Henset til at Herlev Kommune har rettet de opståede fejl, idet kommunen blev opmærksom på dem, og at kommunen har tilrettet de relevante procedurebeskrivelser for at sikre, at lignende fejl ikke kan opstå ved fremtidige valg, har Herlev Kommunes udtalelse herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Herlev Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

Udvalget tilslutter sig Herlev Kommunes vurdering af, at det er dybt beklageligt, at en sådan fejl kunne ske. I lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet noterer udvalget sig samtidig, at Herlev Kommune rettede den opståede fejl, da kommunen blev opmærksom på den, og at Herlev Kommune umiddelbart efter valgets afslutning har sammenholdt vælgerlisterne og i den forbindelse konstateret, at ingen vælgere har afgivet deres stemme mere end én gang.

Udvalget noterer sig endelig, at Herlev Kommune har oplyst, at kommunen har tilrettet de relevante procedurebeskrivelser, så det sikres, at fejlen ikke kan opstå igen ved et senere valg.

10) Diana Bøgvad, Vordingborg, har klaget over, at hun har stemt personligt på en kandidat, der efter optællingen af de personlige stemmer på hendes valgsted i Vordingborg Kommune ikke har fået nogen personlige stemmer. Det fremgår af klagen, at Diana Bøgvad undrer sig over, at Søren Hansen fra Dansk Folkeparti står med 0 stemmer på det valgsted, hvor hun stemte, da hun gav ham en stemme til valget.

Vordingborg Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at ved nærmere gennemgang af kandidatlisten og afstemningsbog er der navnesammenfald mellem to kandidaters for- og efternavn på samme liste. Valgsekretariatet i kommunen har ingen grund til at betvivle Diana Bøgvads påstand, men idet der er navnesammenfald, er det valgsekretariatets opfattelse, at vælgeren eventuelt kan have identificeret den forkerte kandidat og derved kan have stemt på en anden kandidat end den ønskede.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det følger af § 24, stk. 3 og 4, og § 28, stk. 1 og 2, i europaparlamentsvalgloven, at indenrigs- og sundhedsministeren til valgbestyrelserne sender meddelelse om de godkendte kandidatlistor, om de tildelte bogstavbetegnelser, om anmeldte valgforbund og om, hvorledes og i hvilken rækkefølge kandidaternes navne skal anføres på stemmesedlerne. Ministeren fastsætter nærmere regler om stemmesedlernes tilvejebringelse, indhold og udformning.

Ministeren fastsætter endvidere, hvornår stemmeoptællingen skal finde sted. Stemmeoptællingen er offentlig. Det optæles, hvor mange stemmer der ved afstemningen er afgivet for hver kandidatliste, og hvor mange af disse der er afgivet for de enkelte kandidater. Hvis stemmeoptællingen finder sted på afstemningsdagen, foretages stemmeoptælling på de enkelte afstemningssteder, indberetning af afstemningsresultatet, endelig opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintællingen), underskrivelse af valgbogen og sammenpakning af stemmematerialet i øvrigt efter reglerne i kapitel 9 i folketingsvalgloven med de fravigelser, der følger af §§ 29 og 30.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 72, stk. 1, og § 73, stk. 1 og 2, at senest dagen efter afstemningen har fundet sted, samles valgbestyrelsen til endelig opgørelse af resultatet af stemmeafgivningen i opstillingskredsen (fintælling). I opstillingskredse, hvori flere kommuner indgår helt eller delvis, samles valgbestyrelsen i kredskommunen. Fintællingen er offentlig. For hvert afstemningsområde foretager valgbestyrelsen en ny optælling og bedømmelse af de afgivne stemmesedler efter reglerne i §§ 68, 69 og 74 a. Resultaterne af optællingerne indføres i valgbogen. Derefter opgøres, hvor mange stemmer der i hele opstillingskredsen er tilfaldet

hvert parti og hver kandidat uden for partierne. Resultatet indføres i valgbogen og meddeles de tilstedeværende. Der foretages samtidig en opgørelse for hvert afstemningsområde og for hele opstillingskredsen af antallet af personlige stemmer for hver kandidat samt antallet af partistemmer for hvert parti, jf. stk. 3 og 4. Der foretages herefter en opgørelse for hele opstillingskredsen af, hvorledes de afgivne partistemmer skal fordeles på hver enkelt kandidat, jf. stk. 5, og af summen af antallet af personlige stemmer og tillagte partistemmer for hver kandidat.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endelig oplyst, at det følger af § 8 i bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved europaparlamentsvalg, at i tilfælde, hvor der kan ske forveksling af kandidaternes navne, skal der med almindelige typer i forlængelse af navnene eller, hvis det er nødvendigt med henblik på at undgå, at kolonnerne vil få en u hensigtsmæssig bredde, under navnene anføres en kortfattet betegnelse på enten stilling eller bopæl for de pågældende kandidater. I andre tilfælde må kandidaternes stilling eller bopæl ikke anføres. Indenrigs- og sundhedsministeren træffer afgørelse om, hvilken betegnelse der skal anføres i de tilfælde, der er nævnt i stk. 1, 1. pkt.

Af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 fremgår bl.a., at fintællingen foretages efter reglerne i folketingsvalglovens § 73, stk. 1 og 2, og europaparlamentsvalglovens §§ 29 og 30. Valgbestyrelsen foretager en ny optælling og bedømmelse af de afgivne stemmesedler for hvert afstemningsområde for sig efter reglerne i folketingsvalglovens § 73, stk. 1, 1. pkt., og europaparlamentsvalglovens §§ 29 og 30. Det vil sige, at valgbestyrelsen foretager en ny optælling af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver kandidatliste. Desuden foretager valgbestyrelsen en ny optælling af antallet af blanke og andre ugyldige stemmesedler. Valgbestyrelsen foretager her den endelige bedømmelse af stemmesedlernes gyldighed. Se afsnit 9.2 om stemmeoptælling på afstemningsstedet og afsnit 9.4 om bedømmelse af stemmesedler. Derefter opgør valgbestyrelsen det samlede resultat for hele opstillingskredsen. Valgbestyrelsen opgør således, hvor mange stemmer der i opstillingskredsen er afgivet for hver af kandidatlistor. Se folketingsvalglovens § 73, stk. 1, 3. pkt.

I forhold til personlig stemme eller listestemme fremgår det af vejledningen, at samtidig med optællingen af, hvor mange stemmer der er afgivet for hver af kandidatlistor, foretager valgbestyrelsen en opgørelse af de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af listestemmer for hver kandidatliste. Opgørelsen af de personlige stemmer for hver kandidat og antallet af listestemmer skal ske for hvert afstemningsområde for sig og derefter for hele opstillingskredsen. Der henvises til folketingsvalglovens § 73, stk. 2, 1. pkt., og europaparlamentsvalglovens § 30.

Det følger endvidere af § 8 i bekendtgørelse om stemmesedler til brug ved europaparlamentsvalg, at i tilfælde, hvor der kan ske forveksling af kandidaternes navne, skal der anføres en kortfattet betegnelse på enten stilling eller bopæl

for de pågældende kandidater. I andre tilfælde må oplysningerne ikke anføres. Det følger videre af bestemmelsen, at det er indenrigs- og sundhedsministeren, der træffer afgørelse om, hvilken betegnelse der skal anføres i disse tilfælde.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet den 3. maj 2024 bl.a. sendte stemmeseddelforlæg til brug for kommunernes udarbejdelse af stemmesedler til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024 til samtlige valgbestyrelser. Stemmeseddelforlægget indeholder samtlige partier og kandidater i den rækkefølge, de skal stå i på stemmesedlen.

Ministeriet har oplyst, at ministeriet i forbindelse med udarbejdelse af stemmeseddelforlæg bl.a. havde gjort sig følgende overvejelser:

I forbindelse med udarbejdelsen af stemmeseddelforlæg blev ministeriets valgenhed opmærksom på, at der var en vis lighed mellem navnene på to af kandidaterne fra Dansk Folkeparti: Søren Hansen og Søren Lund Hansen. Det gav anledning til overvejelser om, hvorvidt navnene var forvekslelige og skulle have tilføjet en betegnelse for kandidaternes stilling eller bopæl, jf. stemmeseddelsbekendtgørelsens § 8. Begge kandidater valgte, at deres stemmeseddelnavn skulle være identisk med deres fulde navn.

Til brug for ministeriets overvejelser havde ministeriet den 30. april 2024 rettet telefonisk henvendelse til Chris Bjerknæs, Dansk Folkeparti, med henblik på at høre partiets syn på, om der er forvekslingsrisiko mellem de to kandidater. Chris Bjerknæs oplyste, at partiet ikke mente, at der var forvekslingsrisiko. De havde været opmærksomme på, at der var et vist navnesammenfald, men de havde ikke tænkt tanken, at de to kunne forveksles. Chris Bjerknæs bad om mulighed for også at drøfte spørgsmålet med de to kandidater. Senere samme dag vendte Chris Bjerknæs tilbage pr. SMS med oplysning om, at partiet ønskede, at de to kandidater skulle stå med deres navne uden yderligere angivelser, og at de to kandidater var ok med det.

Ministeriet overvejede herefter spørgsmålet. På den ene side kunne det anføres, at de to navne var så ens, at der var forvekslelighed, idet den ene kandidats navn i sin helhed indgik i den anden kandidats navn. På den anden side kunne det anføres, at den anden kandidat havde et mellemnavn i sit navn, som gjorde, at de to navne adskilte sig fra hinanden. På både fortegnelsen over kandidater, som anvendtes til brevstemmeafgivning, og på stemmesedlen ville begge kandidater stå med deres fulde navne (som er deres stemmeseddelnavne), og vælgerne kunne dermed se, at der var tale om to forskellige kandidater.

Der var efter ministeriets opfattelse ikke noget entydigt rigtigt svar på, om der var forvekslingsrisiko i den konkrete situation. Risikoen for forveksling skulle desuden vurderes over for det forhold, at en tilføjelse af bopæl eller stilling ud for to kandidater, men ikke ud for de øvrige kandidater, ville fremhæve de to kandidater på stemmesedlen, der i øvrigt i enhver henseende skal være neutral og ensartet.

På ovenstående baggrund samt i lyset af, at partiet og de to kandidater ikke selv fandt, at der var forvekslingsrisiko,

besluttede ministeriet, at der ikke skulle tilføjes oplysninger om de to kandidaters bopæl eller stilling på stemmesedlen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i anledning af klagen gennemgået de personlige stemmetal for kandidaterne Søren Hansen og Søren Lund Hansen fra Dansk Folkeparti for at vurdere, hvad der skulle til for at ændre på placeringen i partiets stedfortræderrækkefølge.

Kandidaten Søren Hansen fra Dansk Folkeparti fik 975 personlige stemmer og blev på den baggrund nr. 9 i partiets stedfortræderliste. Kandidaten Stine Steffensen fik 1.006 personlige stemmer og blev nr. 8 i stedfortræderlisten. Søren Hansen skulle derfor derudover have fået mere end 31 personlige stemmer for at kunne blive placeret som nr. 8 på stedfortræderlisten.

Kandidaten Søren Lund Hansen fra Dansk Folkeparti fik 1.421 personlige stemmer og blev på den baggrund nr. 4 i partiets stedfortræderliste. Kandidaten Julie Jacobsen fik 1.999 personlige stemmer og blev nr. 3 i stedfortræderlisten. Søren Lund Hansen skulle derfor derudover have fået mere end 578 personlige stemmer for at kunne blive placeret som nr. 3 på stedfortræderlisten.

Det har således ikke haft nogen betydning for valgresultatet, at der eventuelt er sket en fejl enten ved vælgerens afmærkning på stemmesedlen eller ved valgbestyrelsens fin-tælling.

Henset hertil og til Indenrigs- og Sundhedsministeriets overvejelser om forvekslingsrisiko, hvori det bl.a. indgik, at Dansk Folkeparti vurderede, at der ikke var nogen forvekslingsrisiko mellem de to kandidater, og at begge de to kandidater var enige i den nævnte vurdering, har kommunens udtalelse herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Vordingborg Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

11) Bernd Wisskirchen, Glostrup, har ved brev af 9. juni 2024 klaget over, at han blev nægtet at afgive sin stemme til europaparlamentsvalget med den begrundelse, at han ikke var optaget på valglisten i Glostrup Kommune.

Bernd Wisskirchen har i den forbindelse bl.a. oplyst, at han er tysk statsborger og har boet i Danmark siden 2006. Bernd Wisskirchen har endvidere oplyst, at han første gang stemte til europaparlamentsvalget i Danmark i 2009 og siden har stemt til samtlige valg, og at han derfor ikke ansøgte om at stemme – selv om han den 13. marts 2024 modtog en underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet herom – da han ifølge oplysninger, som han fandt på Indenrigs- og Sundhedsministeriets hjemmeside, skulle være automatisk optaget på valglisten. Herudover har Bernd Wisskirchen oplyst, at han – efter modtagelsen af underretningen fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet – via borger.dk den 28. marts 2024 kontaktede Glostrup Kommune for oplysninger om sin valgret, men at Glostrup Kommune ikke har besvaret hans henvendelse.

Bernd Wisskirchen har endvidere klaget over underretningen fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, der ifølge ham er fejlagtig, fordi han tidligere har afgivet stemme til europaparlamentsvalg i Danmark.

Glostrup Kommune har over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet bl.a. oplyst, at det i forhold til forløbet beskrevet i klagen er korrekt, at det ikke var muligt for de tilfornede og valgsekretærene på valgstedet at finde Bernd Wisskirchen på valglisten. Derfor tog valgsekretæren kontakt til borgerservice om assistance og udleverede samtidig en klagevejledning til Bernd Wisskirchen.

Borgerservice kunne ved tjek i systemer og arkiv ikke finde dokumentation for, at Bernd Wisskirchen tidligere har stået på en valgliste til et valg til europaparlamentet. På den baggrund blev borgeren orienteret om, at det ikke var muligt for ham at afgive sin stemme til valget.

Samme dag, den 9. juni 2024, modtog Glostrup Kommune et høringsbrev vedrørende Bernd Wisskirchens valgklage. Af klagen fremgår der dokumentation for, at Bernd Wisskirchen den 28. marts 2024 havde sendt en henvendelse til kommunens borgerrådgiver via sikker post fra borger.dk, hvori Bernd Wisskirchen efterspurgte vejledning i forhold til, om han allerede var optaget på valglisten, eller om han skulle søge om optagelse på listen.

Glostrup Kommune har bekræftet, at denne henvendelse var modtaget i borgerrådgiverens postkasse den 28. marts 2024. Idet borgerrådgiveren er uafhængig af Glostrup Kommunes administration, er det alene borgerrådgiveren, som har adgang til denne postkasse. Ved en fejl blev Bernd Wisskirchens henvendelse ikke videresendt fra borgerrådgiverens postkasse. Derfor har kommunen ikke givet Bernd Wisskirchen den nødvendige vejledning, som ville have gjort det muligt for ham at søge optagelse på valglisten og dermed at kunne afgive sin stemme til valget til Europa-Parlamentet den 9. juni 2024. Dette har Glostrup Kommune beklaget.

Endvidere har Glostrup Kommune oplyst, at kommunen har undersøgt, hvorvidt Bernd Wisskirchen var på valglisten, og/eller om han tidligere har ansøgt om at komme på valglisten. Kommunen har til sin udtalelse om sagen til Indenrigs- og Sundhedsministeriet vedlagt et notat herom fra Glostrup folkeregister inklusive et skærmpoint fra Det Centrale Personregister, hvoraf det fremgik, at Bernd Wisskirchen ikke havde valget ved dette valg og heller ikke havde valget ved sidste europaparlamentsvalg.

Kommunen har oplyst, at kommunen vil henvende sig til Bernd Wisskirchen direkte og beklage forholdet med manglende vejledning, herunder manglende reaktion på mailen.

Kommunen har ydermere anført, at hvis en borger tidligere har stået på en valgliste, burde det være muligt for kommunen at finde det frem. Konklusionen må være, at Bernd Wisskirchen ikke tidligere har stået på valglisten. Bernd Wisskirchen har stemmeret ved kommunalvalget og regionsrådsvalget, men det blev ikke undersøgt på valgdagen, og

kommunen har først senere undersøgt den mulighed. Det er derfor også korrekt, at Bernd Wisskirchen tidligere har stemt i Glostrup, men det har ikke været til et europaparlamentsvalg, da han ikke har ansøgt om at komme på valgliste til dette valg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, og § 4, at valget til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som har opnået alderen for valget til Folketinget, og som har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Ingen kan udøve valget uden at være optaget på valglisten.

Om personer, der har valget efter europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, har ministeriet endvidere oplyst, at det bl.a. fremgår af § 14 a, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, i samme lov, at disse personer efter anmodning optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). Personerne optages på valglisten efter tilsvarende regler som dem, der gælder for personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 1, og som er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), såfremt de pågældende var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark eller siden da uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Ministeriet har endelig oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., at indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 3, og at kommunalbestyrelsen forud for afstemningen udsender valgkort til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Det fremgår bl.a. af § 1, stk. 1, og § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, at statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har valget til europaparlamentsvalg i Danmark efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som ikke optages automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, optages efter ansøgning på valglisten til det førstkommande valg til Europa-Parlamentet, hvis de senest 5 uger før valgdagen opfylder valgretsbetingelserne efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen, hvis de indgiver ansøgning om optagelse på valglisten efter reglerne i §§ 2-8, og hvis afgørelse om optagelse på valglisten er truffet senest 15.-dagen før valgdagen. Kommunalbestyrelsen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valget efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, til CPR i overensstemmelse med de nærmere fastsatte regler herfor.

Det fremgår af § 20, stk. 1 og 2, i samme bekendtgørelse, at ministeriet forud for hvert valg til Europa-Parlamentet 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter sender underretning, jf. stk. 2, til statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som 3 måneder før valgdagen er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark, som vil være fyldt 18 år senest på valgdagen, som ikke opfylder betingelserne for at blive optaget automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, og som ikke efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten. Underretningen oplyser om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af retten til at stemme og opstille til valg i Danmark, og henviser til nærmere information på ministeriets valghjemmeside, hvor også det relevante ansøgningsskema og en vejledning hertil vil være til rådighed i forskellige sprogversioner. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til ministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet ved opslag i CPR har konstateret, at der på nuværende tidspunkt ikke er registreret oplysninger om valgret for Bernd Wisskirchen. Endvidere er der for Bernd Wisskirchen i hændeskataloget i CPR ikke oplysninger om tidligere registreringer om valgret. Hændeskataloget i CPR går tilbage til juni 2006. Der er således ikke foretaget registrering i CPR af valgretsoplysninger for Bernd Wisskirchen efter registreringen af ham som indrejst i Danmark i 2006.

Bernd Wisskirchen blev derfor ikke optaget til europaparlamentsvalget i 2009 eller ved senere valg på grundlag af CPR's valgudtræk og er derfor rettelig ikke blevet automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024.

Ydermere har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at ministeriet i overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, i midten af marts 2024 udsendte underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten til europaparlamentsvalget i 2019, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten).

I overensstemmelse med bekendtgørelsens § 20, stk. 2, oplyste Indenrigs- og Sundhedsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på både dansk og engelsk og indeholdt derudover kortere tekster på fransk, tysk, polsk og rumænsk.

Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgere via digital post eller – hvis de pågældende var fritaget for digital post – som almindeligt brev. Underretningen, der blev sendt via digital post, havde titlen »Hvis du vil stemme til EU-valget, skal du ansøge«.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark,

f.eks. fordi de ved tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 9. juni 2024, medmindre de anmodede om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet sendte således to forskellige og individuelt målrettede underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) har på vegne af Indenrigs- og Sundhedsministeriet stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valgret og valgbarhed til de næsten 230.000 herboende EU-borgere i midten af marts 2024.

Det fremgår af forsendelsesloggen fra Strålfors, at Bernd Wisskirchen i midten af marts 2024 via digital post har modtaget en underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at han skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024. Bernd Wisskirchen har i sin klage bekræftet modtagelsen af denne.

For så vidt angår den del af klagen, der handler om Glostrup Kommunes manglende besvarelse af Bernd Wisskirchens henvendelse af 28. marts 2024, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Glostrup Kommunes oplysning om, at Glostrup Kommune har beklaget, at der ikke er blevet reageret på e-mailen, idet Glostrup Kommune har vurderet, at Bernd Wisskirchen ellers kunne have ansøgt om optagelse på valglisten.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse endvidere noteret sig Glostrup Kommunes oplysning om, at Glostrup Kommune vil henvende sig direkte til Bernd Wisskirchen og beklage forholdet med manglende vejledning, herunder manglende reaktion på den fremsendte e-mail.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at Glostrup Kommune efter ministeriets opfattelse for fremtiden bør sikre sig, at e-mail fra borgere vedrørende valg, der indsendes til kommunen, herunder til kommunens borgerrådgiver, videresendes snarest muligt til rette afdeling, således at borgere ikke afskæres fra muligheden for at deltage i valghandlingen.

Udvalget tager det af Glostrup Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget noterer sig i lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet, at Glostrup Kommune har oplyst, at kommunen direkte over for klageren vil beklage forholdet med manglende vejledning og manglende reaktion på klagerens e-mail. Udvalget tilslutter sig ministeriets opfordring til kommunen om at sikre sig, at e-mail om valg, der sendes til kommunen, herunder borgerrådgiveren, snarest muligt videresendes til rette afdeling.

12) *Mario Nils Rottländer, Greve*, har via Greve Kommune mundtligt klaget over, at han, der er EU-borger og bosat i Danmark, blev nægtet at afgive sin stemme til europaparlamentsvalget med den begrundelse, at han ikke var optaget på valglisten i Greve Kommune.

Mario Nils Rottländer har i forbindelse med klagen oplyst, at han tidligere har afgivet stemme ved valg i Danmark.

Greve Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet bl.a. oplyst, at Mario Nils Rottländer siden 2004 har været registreret med fast bopæl i Danmark, og at kommunen derfor har lagt til grund, at han har modtaget Indenrigs- og Sundhedsministeriets brev til alle EU-borgere med fast bopæl i Danmark pr. 11. marts 2024, som blev udsendt den 12. og 13. marts 2024. Brevet oplyser adressaten om, at denne skal ansøge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget. Der er ikke tidligere modtaget en ansøgning fra Mario Nils Rottländer om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark i Greve Kommune.

Kommunen har endvidere oplyst, at kommunen forud for valget har afholdt interne møder for medarbejderne i borger-service for at instruere om de særlige regler, der gælder om EU-borgeres stemmemuligheder. Dette er bl.a. sket for at skærpe opmærksomheden på at vejlede borgere, der ønsker at afgive en stemme i Danmark, om bl.a. frister. Kommunen har offentliggjort en vejledning herom på kommunens hjemmeside og haft annoncer om proceduren i det lokale dagblad.

Kommunen har endelig henvist til § 5 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, hvoraf det fremgår, at hvis en ansøgning indgives efter udløbet af de frister, der er nævnt i § 4, kan ansøgeren ikke optages på valglisten til det førstkommande valg til Europa-Parlamentet. Opfylder ansøgeren i øvrigt betingelserne for optagelse på valglisten, skal ansøgeren optages på valglisten med virkning for det næstfølgende valg til Europa-Parlamentet.

Det er på den baggrund kommunens opfattelse, at det var berettiget at afvise Mario Nils Rottländer, da han ikke havde ansøgt om optagelse på valglisten ved dette eller tidligere valg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, og § 4, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som har opnået alderen for valgret til Folketinget, og som har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten.

Om personer, der har valgret efter europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, har ministeriet endvidere oplyst, at det bl.a. fremgår af § 14 a, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, i samme lov, at disse personer efter anmodning optages på

valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). Personerne optages på valglisten efter tilsvarende regler som dem, der gælder for personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1, og som er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), såfremt de pågældende var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark eller siden da uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Ministeriet har endelig oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk. 1, 1. pkt., at indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, og at kommunalbestyrelsen forud for afstemningen udsender valgkort til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Det fremgår bl.a. af § 1, stk. 1, og § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, at statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har valgret til europaparlamentsvalg i Danmark efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som ikke optages automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, optages efter ansøgning på valglisten til det førstkommande valg til Europa-Parlamentet, hvis de senest 5 uger før valgdagen opfylder valgrets betingelserne efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen, hvis de indgiver ansøgning om optagelse på valglisten efter reglerne i §§ 2-8, og hvis afgørelse om optagelse på valglisten er truffet senest 15.-dagen før valgdagen. Kommunalbestyrelsen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, til CPR i overensstemmelse med de nærmere fastsatte regler herfor.

Det fremgår af § 20, stk. 1 og 2, i samme bekendtgørelse, at ministeriet forud for hvert valg til Europa-Parlamentet 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter sender underretning, jf. stk. 2, til statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som 3 måneder før valgdagen er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark, som vil være fyldt 18 år senest på valgdagen, som ikke opfylder betingelserne for at blive optaget automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, og som ikke efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten. Underretningen oplyser om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af retten til at stemme og opstille til valg i Danmark, og henviser til nærmere information på ministeriets valghjemmeside, hvor også det relevante ansøgningsskema og en vejledning hertil vil være til rådighed i forskellige sprogversioner. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til ministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet i forbindelse med klagen ved opslag i CPR har konstateret, at der på nuværende tidspunkt ikke er registreret oplysninger om valgret for Mario Nils Rottländer. Endvidere er der for Mario Nils Rottländer i hændelseskataloget i CPR ikke oplysninger om tidligere registreringer om valgret. Hændelseskataloget i CPR går tilbage til april 2002. Der er således ikke efter april 2002 foretaget registrering i CPR af valgretsoplysninger for Mario Nils Rottländer, hverken indberetning eller sletning.

Mario Nils Rottländer blev derfor ikke optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i 2004 eller ved senere valg på grundlag af CPR's valgudtræk og er derfor rettelig ikke blevet automatisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024.

Ydermere har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at ministeriet i midten af marts 2024 i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 20, stk. 1, udsendte underretning til den i § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten til europaparlamentsvalget i 2019, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten).

I overensstemmelse med bekendtgørelsens § 20, stk. 2, oplyste ministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på både dansk og engelsk og indeholdt derudover kortere tekster på fransk, tysk, polsk og rumænsk.

Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgere via digital post eller – hvis de pågældende var fritaget for digital post – som almindeligt brev. Underretningen, der blev sendt via digital post, havde titlen »Hvis du vil stemme til EU-valget, skal du ansøge«.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra ministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 9. juni 2024, medmindre de anmodede om sletning, jf. bekendtgørelsens § 21.

Ministeriet sendte således to forskellige og individuelt målrettede underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

Af forsendelsesloggen fra PostNord Strålfors A/S, som på vegne af ministeriet har stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valgret og valgbarhed til de herboende EU-borgere i midten af marts 2024, fremgår det ifølge ministeriet, at Mario Nils Rottländer i midten af marts 2024 via digital post har modtaget en underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at han skulle søge

om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024.

Greve Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Greve Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

13) *Georg Karl Steigleder, Bredebro*, har ved brev af 9. juni 2024 klaget over, at han, som er EU-borger, blev nægtet at afgive sin stemme til europaparlamentsvalget med den begrundelse, at han ikke var optaget på valglisten i Tønder Kommune.

Georg Karl Steigleder har i den forbindelse oplyst, at han i forbindelse med valget undrede sig over, at han ikke fik et valgkort, ligesom hans hustru fik et. De har boet godt 3 år i Tønder Kommune på samme adresse.

Georg Karl Steigleder kontaktede derfor Tønder Kommune og fik oplyst, at kommunen ville sende et brev i e-Boks.

Efterfølgende modtog Georg Karl Steigleder i e-Boks et ansøgningsskema samt en vejledning i forhold til ansøgning om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark af herboende EU-borgere. Han læste den vedhæftede vejledning og kom frem, til at ifølge punkt 2, de sidste seks linjer, skulle han ikke ansøge om at komme på valglisten, idet han havde stemt ved europaparlamentsvalget i 2019 i Sorø Kommune. Georg Karl Steigleder har i samme forbindelse henvist til vejledningens punkt 5.

Georg Karl Steigleder har desuden henvist til, at der på det fremsendte ansøgningsskema står: »Husk – se vejledningen på bagsiden«, hvilket han har gjort.

Da Tønder Kommune efterfølgende ikke kunne hjælpe Georg Karl Steigleder videre, henviste de ham til at kontakte Sorø Kommune, hvor han sidst havde boet og været tilmeldt folkeregisteret og afgivet stemme til europaparlamentsvalget i 2019.

Georg Karl Steigleder kontaktede Sorø Kommune og fik her oplyst af en medarbejder, at han havde stemt til europaparlamentsvalget i 2019 i Sorø Kommune, ligesom medarbejderen bekræftede, at Georg Karl Steigleder var tilmeldt postnummer 6261 Bredebro. Ligeledes blev Georg Karl Steigleder oplyst om, at han skulle medbringe gult sygesikringskort og billed-id, når han skulle stemme, og at han kunne stemme uden valgkort med ovenstående id.

Georg Karl Steigleder tog af sted til sit valgsted i Tønder Kommune, Ballum Multihus, Ballum, 6261 Bredebro, sammen med sin hustru. Ved ankomsten ca. kl. 12.30 og efter fremvisning af påkrævet dokumentation blev han informeret om, at han ikke kunne stemme, da han ikke var opført på valglisten. Han forklarede, at han havde boet mange år i Danmark og havde stemt flere gange til europaparlamentsvalg her, senest i Sorø Kommune i 2019. Den valgtilfornede kontaktede Tønder Kommune ved Yrsa Smidt, der bekræftede, at Georg Karl Steigleder ikke fremgik af valglisten. Han gentog, at han havde stemt til kommunalvalg

i Tønder Kommune, og at han havde stemt til europaparlamentsvalg i Sorø Kommune i 2019 og derfor ikke skulle godkendes fremadrettet. Han kørte hjem uden at have afgivet sin stemme og var ret indigneret over dette, da han anser det som sin borgerpligt og ret at stemme, når der er valg, og har gjort dette, siden han blev myndig.

Georg Karl Steigleder fandt vejledningen frem og printede den ud og kørte endnu en gang til valgstedet – nu alene, da hans hustru syntes, at stemningen var noget distanceret og afgjort på forhånd. Georg Karl Steigleder viste vejledningen og gjorde opmærksom på, at han var berettiget til at afgive sin stemme. Den valgtilfornede telefonerede, og igen blev Georg Karl Steigleder afvist og kørte hjem igen.

Da Georg Karl Steigleder nu var temmelig træt af, at han ikke kunne trænge igennem og på rettelig vis få lov at afgive sin stemme, besluttede han sig for at klage over det. Han kørte for tredje gang den dag mod Ballum Multihus med henblik på at få navne på de involverede parter. Georg Karl Steigleder blev da henvist til en jurist, Morten Snitner, i Tønder Kommune, der var til stede i valglokalet. Denne forsynede Georg Karl Steigleder med skriftlig dokumentation dels på navnene på medlemmerne i valgbestyrelsen i Tønder Kommune, dels på, at Georg Karl Steigleder var nægtet at afgive sin stemme i Tønder Kommune, idet han ikke var opført på valglisten, samt at det var verificeret ved opkald til borgerservice. Georg Karl Steigleder bad endnu en gang om, at et valgsted i Sorø Kommune blev kontaktet. Dette kunne ikke lade sig gøre. Det undrede Georg Karl Steigleder, at der kunne verificeres fra Tønder Kommunes borgerservice på en søndag, men at man ikke kunne kontakte et valgsted i Sorø Kommune på en valgdag i åbningstiden. Ligeledes undrede det Georg Karl Steigleder, at valglokalet ikke havde pc eller printer eller andet digitalt udstyr på stedet ud over mobiltelefon, dette i en digital tidsalder med digital post, e-Boks, MitID etc. Georg Karl Steigleder blev af den omtalte jurist tilbudt hjælp til at klage, hvilket han afviste, under henvisning til at han som voksen selv kunne klare dette, og tænkte, at habiliteten kunne være et problem i den forbindelse.

Georg Karl Steigleder har oplyst, at han har kendt og boet sammen med sin hustru i 17 år, at de altid har fulgtes ad til stemmeurnerne, og at hustruen kan bevidne, at Georg Karl Steigleder har fået udleveret stemmeseddel, afkrydset i enrum og lagt sin stemmeseddel i stemmeurnen ved såvel kommunalvalg som europaparlamentsvalg, dette i Frederiksberg Kommune og sidst i Sorø Kommune.

Georg Karl Steigleder har i klagen udtrykt forundring over, hvordan han kan have været borger og vælger i så mange år i Danmark og pludselig blive afvist eller slettet af valglisten uden varsel. Han har endvidere udtrykt forundring over, hvordan han har kunnet stemme til de tidligere kommunalvalg og europaparlamentsvalg i Danmark, hvis han ikke var eller er på valglisten.

Georg Karl Steigleder har rejst det spørgsmål, om der kan være en fejl i den vejledning, han har modtaget via e-Boks,

idet det fremgik af vejledningen, at han ikke skulle udfylde og indsende formularen, når han tidligere havde stemt til europaparlamentsvalg i Danmark.

Tønder Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunens folkeregister har udarbejdet en redegørelse over forløbet, som kommunen har vedlagt som bilag til kommunens udtalelse til ministeriet. Endvidere har kommunen oplyst, at der samtidig hermed er foretaget en fornyet kontrol af loggen i folkeregisteret og opslag i den fysiske valgliste for afstemningsstedet Ballum, som var tilgængelig på afstemningsstedet.

Så langt tilbage Tønder Kommune kan se i loggen fra folkeregisteret, har Georg Karl Steigleder ikke fået godkendt en ansøgning om optagelse på valglisten til europaparlamentsvalget. Ligeledes kan det ved kontrolopslag i valglisten bekræftes, at Georg Karl Steigleder i overensstemmelse hermed ikke står opført på valglisten. Som Georg Karl Steigleder også har oplyst, er det alene hans ægtefælle, der er dansk statsborger, som står opført på valglisten, og som i overensstemmelse hermed har modtaget valgkort.

På baggrund af redegørelsen og registreringerne i folkeregisteret har Tønder Kommune lagt til grund, at klager ikke har været optaget til valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024. Kommunen har henvist til, at i henhold til § 4 i europaparlamentsvalgloven kan ingen udøve valgret uden at være optaget på valglisten. Tønder Kommune har i overensstemmelse hermed afvist klager fra at afgive stemme ved europaparlamentsvalget.

Tønder Kommune har bekræftet Georg Karl Steigleders tilkendegivelse om, at han ikke har indleveret en ansøgning til Tønder Kommune om optagelse på valglisten til dette valg, og oplyst, at Georg Karl Steigleder i forbindelse med sin første henvendelse på afstemningsstedet i Ballum den 9. juni 2024 fik fremsendt ansøgningsskemaet hertil via digital post sammen med ministeriets vejledning. Det er samme vejledning, som Georg Karl Steigleder har vedlagt som bilag 2 til sin klage, og som han henviste til under sit andet besøg på afstemningsstedet i Ballum den 9. juni 2024 samt i den fremsendte klage.

Tønder Kommune har oplyst, at som anført i vejledningen skal en ansøger ikke på ny ansøge om at komme på valglisten til det kommende europaparlamentsvalg, såfremt man var optaget på valglisten i Danmark til det seneste europaparlamentsvalg.

Tønder Kommune har ingen verificerbare oplysninger om, hvorvidt Georg Karl Steigleder har afgivet stemme i Sorø Kommune til tidligere valg til europaparlamentet. Det fremgår dog som anført ikke af loggen i folkeregisteret, at Georg Karl Steigleder før, under eller efter sin bopæl i Sorø Kommune har fået indberettet valgret til europaparlamentsvalget.

Tønder Kommune har derfor lagt oplysningerne i folke- registeret til grund for, at Georg Karl Steigleder ikke har

været registreret med valgret til europaparlamentsvalget i Danmark den 9. juni 2024.

Tønder Kommune har oplyst, at kommunen ikke er bekendt med Georg Karl Steigleders redegørelse for modtaget vejledning fra Sorø Kommune.

Af udtalelsen fra folkeregisteret i Tønder Kommune, som kommunen har sendt til Indenrigs- og Sundhedsministeriet som bilag til kommunens udtalelse, fremgår endvidere, at underskriveren af folkeregisterets udtalelse, Asta Schmidt, den 9. juni 2024 modtog en opringning fra valgstedet i Ballum ved sekretær Jan Franke, idet Georg Karl Steigleder gerne ville stemme til europaparlamentsvalget, men ikke stod anført på valglisten.

Asta Schmidt oplyste, at Georg Karl Steigleder ikke var optaget på valglisten, idet han ikke havde ansøgt om at komme på valglisten.

Endvidere fremgår det af udtalelsen fra folkeregisteret, at Georg Karl Steigleder oplyste over for sekretæren, at han i 2019, hvor han var borger i Sorø Kommune, havde stemt til europaparlamentsvalget, hvorfor han stadig måtte være på valglisten. Dette kunne man i folkeregisteret ikke se, og det fremgik ikke af loggen i CPR, at Sorø Kommune på noget tidspunkt havde indberettet valgret for Georg Karl Steigleder.

Endelig fremgår det af folkeregisterets udtalelse, at det af CPR fremgik, at Georg Karl Steigleder ad flere omgange havde været udrejst til Tyskland, dog senest for perioden fra den 1. februar 2017 til den 5. februar 2018. Udreisen medfører altid ophævelse af valgretten, og borgeren skal igen ansøge om at komme på valglisten.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, og § 4, at valgret til Europa-Parlamentet har enhver, der på valgdagen er statsborger i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som har opnået alderen for valgret til Folketinget, og som har fast bopæl i Danmark eller er registreret i Udenrigsministeriets protokol. Ingen kan udøve valgret uden at være optaget på valglisten.

Om personer, der har valgret efter europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 3, har ministeriet endvidere oplyst, at det bl.a. fremgår af § 14 a, stk. 1, 1. pkt., og stk. 2, i samme lov, at disse personer efter anmodning optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR). Personerne optages på valglisten efter tilsvarende regler som dem, der gælder for personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 1, og som er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), såfremt de pågældende var optaget på valglisten i Danmark til det sidst afholdte valg til Europa-Parlamentet, siden da uafbrudt har haft fast bopæl i Danmark eller siden da uafbrudt har været registreret i Udenrigsministeriets protokol og ikke har anmodet om at blive slettet af valglisten.

Ministeriet har endelig oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 14 a, stk. 4, 1. pkt., og § 15, stk.

1, 1. pkt., at indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter § 3, stk. 1, nr. 3, og at kommunalbestyrelsen forud for afstemningen udsender valgkort til de vælgere, der er optaget på valglisten og registreret i Det Centrale Personregister (CPR) med bopæl eller fast opholdssted i kommunen eller registreret i Udenrigsministeriets protokol.

Det fremgår bl.a. af § 1, stk. 1, og § 15 i bekendtgørelse om optagelse på valglisten til Europa-Parlamentsvalg i Danmark af statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der er bopælsregistreret i CPR, at statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, der har valgret til europaparlamentsvalg i Danmark efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, og som ikke optages automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, optages efter ansøgning på valglisten til det førstkommande valg til Europa-Parlamentet, hvis de senest 5 uger før valgdagen opfylder valgrets betingelserne efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, bortset fra aldersbetingelsen, hvis de indgiver ansøgning om optagelse på valglisten efter reglerne i §§ 2-8, og hvis afgørelse om optagelse på valglisten er truffet senest 15.-dagen før valgdagen. Kommunalbestyrelsen skal indberette afgørelser om optagelse på valglisten af personer, der har valgret efter lovens § 3, stk. 1, nr. 3, til CPR i overensstemmelse med de nærmere fastsatte regler herfor.

Det fremgår af § 20, stk. 1 og 2, i samme bekendtgørelse, at ministeriet forud for hvert valg til Europa-Parlamentet 3 måneder før valgdagen eller snarest muligt derefter sender underretning, jf. stk. 2, til statsborgere i en af de øvrige medlemsstater i Den Europæiske Union, som 3 måneder før valgdagen er registreret i CPR med bopæl eller fast opholdssted i en kommune i Danmark, som vil være fyldt 18 år senest på valgdagen, som ikke opfylder betingelserne for at blive optaget automatisk på valglisten i medfør af lovens § 14 a, stk. 2, og som ikke efter ansøgning efter det seneste valg til Europa-Parlamentet er blevet optaget på valglisten. Underretningen oplyser om de betingelser og bestemmelser, der gælder for udøvelse af retten til at stemme og opstille til valg i Danmark, og henviser til nærmere information på ministeriets valghjemmeside, hvor også det relevante ansøgningsskema og en vejledning hertil vil være til rådighed i forskellige sprogversioner. Underretningen indeholder endvidere relevant kontaktinformation til ministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet ved opslag i CPR har konstateret, at der på nuværende tidspunkt ikke er registreret oplysninger om valgret for Georg Karl Steigleder. Endvidere er der for Georg Karl Steigleder i hændelseskataloget i CPR ikke oplysninger om tidligere registreringer om valgret. Hændelseskataloget i CPR går tilbage til juni 2003. Der er således ikke efter juni 2003 foretaget registrering i CPR af valgretsoplysninger for Georg Karl Steigleder (hverken indberetning eller sletning).

Georg Karl Steigleder blev derfor ikke optaget til europaparlamentsvalget i 2004 eller ved senere valg på grundlag af CPR's valgudtræk og er derfor rettelig ikke blevet automa-

tisk optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024.

Ydermere har Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at ministeriet i overensstemmelse med den nævnte bekendtgørelses § 20, stk. 1, i midten af marts 2024 udsendte underretning til den i bekendtgørelsens § 20, stk. 1, nævnte personkreds (herboende EU-borgere, der ikke var på valglisten til europaparlamentsvalget i 2019, og som derfor ikke automatisk blev optaget på valglisten).

I overensstemmelse med bekendtgørelsens § 20, stk. 2, oplyste Indenrigs- og Sundhedsministeriet i underretningen de pågældende om, hvor de kunne hente et ansøgningsskema til brug for ansøgning om optagelse på valglisten. Desuden blev der i underretningen oplyst om fristen for indgivelse af ansøgning. Underretningen var udformet på både dansk og engelsk og indeholdt derudover kortere tekster på fransk, tysk, polsk og rumænsk.

Underretningen blev sendt individuelt til de nævnte EU-borgere via digital post eller – hvis de pågældende var fritaget for digital post – som almindeligt brev. Underretningen, der blev sendt via digital post, havde titlen »Hvis du vil stemme til EU-valget, skal du ansøge«.

Herboende EU-borgere, der 3 måneder før valgdagen var optaget på valglisten til europaparlamentsvalg i Danmark, f.eks. fordi de ved tidligere europaparlamentsvalg efter anmodning var blevet optaget på valglisten og ikke efterfølgende var blevet slettet herfra, modtog en anden underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at de automatisk ville blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget i Danmark den 9. juni 2024, medmindre de anmodede om sletning, jf. § 21 i den nævnte bekendtgørelse.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet sendte således to forskellige og individuelt målrettede underretninger, afhængigt af om den herboende EU-borger allerede var optaget på valglisten og derfor automatisk blev optaget ved det aktuelle valg eller først skulle søge om optagelse på valglisten.

PostNord Strålfors A/S (herefter Strålfors) har på vegne af Indenrigs- og Sundhedsministeriet stået for forsendelsen af de ovennævnte underretninger om valget og valgbarhed til de næsten 230.000 herboende EU-borgere i midten af marts 2024.

Det fremgår af forsendelsesloggen fra Strålfors, at Georg Karl Steigleder i midten af marts 2024 via digital post har modtaget en underretning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet om, at han skulle søge om at blive optaget på valglisten til europaparlamentsvalget den 9. juni 2024.

Tønder Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Tønder Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

14) *Morten Ulriis-Nordberg* har via Udenrigsministeriet klaget over vejledningen ved brevstemmeafgivningen på den danske ambassade i Lissabon.

Morten Ulriis-Nordberg har oplyst, at der var en del ting, som han var nødt til at tjekke og google for at kunne stemme. For så vidt angår stemmesedlen, har Morten Ulriis-Nordberg oplyst, at der ikke var nogen liste i det udleverede materiale, hvilket betød at han måtte slå partibogstav, partinavn og kandidat op. Med hensyn til konvolutten og informationsblanketten har Morten Ulriis-Nordberg oplyst, at han skulle udfylde, til hvilken kommune det skulle adresseres, herunder kommunens postnummer og postdistrikt. Morten Ulriis-Nordberg har oplyst, at han ikke var sikker på, om det skulle være den seneste bopælskommune eller den kommune, hvor han er optaget på valglisten, hvilket kontaktpersonen på ambassaden heller ikke vidste. Morten Ulriis-Nordberg valgte kommunen, hvor han var optaget på valglisten, men har oplyst, at han er usikker på, om han påførte den rigtige kommune, og om stemmen kan være ugyldig. Morten Ulriis-Nordberg har endelig anført, at der burde være mere information online til vælgerne forud for brevstemmeafgivelsen.

Udenrigsministeriet har, for så vidt angår den del af klagen, der vedrører stemmesedlen, oplyst, at der endnu ikke var offentliggjort en kandidatliste på det tidspunkt, Morten Ulriis-Nordberg stemte (den 8. april 2024). De danske repræsentationer m.v. kunne på den baggrund ikke give yderligere information herom.

For så vidt angår den del af klagen, der vedrører konvolut og informationsblanket, har Udenrigsministeriet oplyst, at de danske repræsentationer m.v. i udlandet ikke har mulighed for at undersøge, hvilken valgliste en vælger er optaget på. Såfremt en vælger er bekendt med sin kommune, kan repræsentationerne m.v. imidlertid give oplysninger om adresse m.v. på de respektive kommuner. Denne information er tilgængelig for alle danske repræsentationer m.v. som led i forberedelsen af europaparlamentsvalget den 9. juni 2024.

Udenrigsministeriet har supplerende oplyst, at det var den første brevstemmeafgivning, der fandt sted på ambassaden, og at vælgeren under stemmeafgivelsen ikke gav udtryk for, at vedkommende manglende informationer om partinavn, partibogstaver el.lign. Udenrigsministeriet har endvidere supplerende oplyst, at ambassaden efterfølgende printede alt relevant materiale fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, herunder en onepager med information om opstillingsberettigede partier pr. 29. februar 2024, og gjorde materialet tilgængeligt for vælgere, som skulle stemme på ambassaden.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt Udenrigsministeriets udtalelse i høring hos Morten Ulriis-Nordberg, der supplerende bl.a. har oplyst, at han synes, at han mangler svar på, hvilke tiltag der bliver sat i værk fremover for at undgå en lignende situation. Morten Ulriis-Nordberg har endvidere supplerende oplyst, at han gik ud fra, at kandidatlisten var på plads, inden brevstemmeafgivningen begyndte. Morten Ulriis-Nordberg har yderligere supplerende op-

lyst, at han kunne have risikeret at stemme på en mulig kandidat, der ikke kom til at fremgå af kandidatlisten. Morten Ulriis-Nordberg har, for så vidt angår Udenrigsministeriets oplysning om, at det var den første brevstemmeafgivning, der fandt sted på ambassaden, supplerende anført, at man bør være klar til, at vælgere kan stemme, eller også bør stemmeperioden forkortes.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har vurderet, at det ikke var muligt, at Udenrigsministeriets eventuelle bemærkninger til Morten Ulriis-Nordbergs supplerende bemærkninger til sagen ville kunne modtages og behandles rettidigt inden udvalgets behandling af sagen. Bemærkningerne fra Morten Ulriis-Nordberg er derfor alene sendt til Udenrigsministeriet til orientering. Udenrigsministeriet har i den forbindelse oplyst, at ministeriet kommer til at tage henvendelsen med i ministeriets samlede evaluering af det afholdte valg.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 1, at der ved valg til Europa-Parlamentet kan brevstemmes efter reglerne i kapitel 8 i folketingsvalgloven, jf. dog europaparlamentsvalglovens § 26, stk. 2-6.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det fremgår af folketingsvalglovens § 57, stk. 2 og 3, at vælgere, der opholder sig i udlandet, kan brevstemme på en dansk diplomatisk eller konsulær repræsentation eller hos en stemmemodtager, der er udpeget af indenrigs- og sundhedsministeren, og at brevstemmer, der er afgivet mere end 3 måneder før valgdagen, ikke kommer i betragtning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af folketingsvalglovens § 60, stk. 2, at indenrigs- og sundhedsministeren tilvejebringer brevstemmematerialet, og at brevstemmematerialet til enhver tid skal findes hos kommunerne og på de danske repræsentationer i udlandet samt om bord i danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har også henvist til punkt 8.6 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024, hvoraf bl.a. fremgår følgende om brevstemmeafgivning i udlandet:

»8.6.1. *Brevstemmesteder og brevstemmemodtagere på Færøerne, i Grønland og i udlandet*

Ved Europa-Parlamentsvalg kan enhver vælger brevstemme på folkeregistrene på Færøerne og i Grønland samt på danske diplomatisk og konsulære repræsentationer i udlandet (ambassader, konsulater m.v.), se folketingsvalglovens § 57, stk. 1 og 2.

[...]

8.6.3. *Tidsrum for brevstemmeafgivning*

På Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart samt på danske havanlæg uden for dansk område kan der brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen, dvs.

fra den 9. marts 2024, se Europa-Parlamentsvalglovens § 26, stk. 2, 3. pkt.

[...]

8.6.4. *Brevstemmematerialet*

Brevstemmematerialet er det samme, som bruges her i landet, se afsnit 8.1.

Brevstemmematerialet skal senest fra den dag, hvor brevstemmeafgivningen påbegyndes, dvs. søndag den 9. marts 2024, findes på danske diplomatisk og konsulære repræsentationer i udlandet, om bord på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg uden for dansk område, se folketingsvalglovens § 60, stk. 2, 2. pkt.

8.6.5. *Fremgangsmåden ved brevstemmeafgivning*

Den praktiske fremgangsmåde ved brevstemmeafgivningen er den samme som fremgangsmåden på de steder i kommunen, hvor enhver vælger kan brevstemme, f.eks. borger-servicecentre og lignende, se folketingsvalglovens § 61 med de afvigelser, der følger af, at der ved Europa-Parlamentsvalg kan stemmes på de samme kandidater i hele landet, og afsnit 8.2.5.

En vælger, der ønsker at brevstemme på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg, forudsættes selv at være bekendt med, hvilke kandidatlistor og eventuelt kandidater der forventes at blive eller er opstillet til Europa-Parlamentsvalget.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere oplyst, at ministeriet den 29. februar 2024 har sendt en e-mail med brev og bilag til bl.a. Udenrigsministeriet med henblik på at sætte særskilt fokus på de nævnte regler forud for valget. Følgende fremgår bl.a. af e-mailteksten:

»Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal anmode **Udenrigsministeriet** om at underrette de danske repræsentationer om indholdet af vedhæftede brev samt bilag, herunder vejledningen til vælgerne, som indeholder fortegnelsen over de opstillingsberettigede partier, samt sørge for, at repræsentationerne straks bliver forsynet med det nødvendige brevstemmemateriale.«

Følgende fremgår bl.a. af brevet:

»1. **Indledning og indhold**

Søndag den 9. juni 2024 afholdes der valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet. I udlandet kan der brevstemmes fra 3 måneder før valgdagen, dvs. fra og med lørdag den 9. marts 2024.

Dette brev indeholder en række vigtige informationer til brug for Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriets Personalestyrelse, der har ansvaret for brevstemmeafgivningen i udlandet.

[...]

De øvrige bilag indeholder oplysning om:

- billeder af brevstemmematerialet (bilag 2)

- vejledning til vælgere, der brevstemmer i udlandet m.v. (bilag 3)

- kommunernes adresser til fremsendelse af brevstemmer (bilag 4)

[...]

5. Sådan brevstemmer man

[...]

Til brug ved brevstemmeafgivningen vedhæftes *vejledning til vælgerne om brevstemmeafgivning på Færøerne, i Grønland, i udlandet, på danske skibe i udenrigsfart og på danske havanlæg* (bilag 3). Vejledningen indeholder bl.a. oplysning om de partier, der pr. dags dato er opstillingsberettigede til Europa-Parlamentsvalg, og deres bogstavbetegnelser. Hvis andre partier bliver opstillingsberettigede, vil ministeriet snarest muligt sende en ny vejledning.

De opstillede kandidater vil blive offentliggjort på Indenrigs- og Sundhedsministeriets valghjemmeside valg.im.dk senest fredag den 26. april 2024. Det vil være hensigtsmæssigt, at en udskrift af disse oplysninger udleveres til vælgere, der brevstemmer efter dette tidspunkt.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet skal anmode Udenrigsministeriet om at underrette de danske repræsentationer i udlandet om brevstemmeafgivningen og sørge for, at repræsentationerne bliver forsynet med vejledningen til vælgere (bilag 3) samt brevstemmemateriale, hvis det ikke allerede er sket.

[...]

6. Fremsendelse og frankering af brevstemmerne

Repræsentationerne/stemmemodtageren skal sørge for, at brevstemmerne (yderkuvert med indhold) snarest muligt bliver sendt til den kommune, vælgeren har angivet på yderkuverten. Kommunernes adresser kan findes i det vedlagte bilag 4. Brevstemmerne skal være fremme i kommunen, inden valget starter den 9. juni 2024 kl. 9. **Yderkuværterne må ikke være lagt i andre konvolutter ved forsendelsen.**

Udgifter til forsendelsen afholdes af Udenrigsministeriet/Forsvaret. Det forudsættes, at repræsentationen/Forsvaret gør, hvad der er muligt og rimeligt, herunder ved valg af hurtigste forsendelsesmåde, for at brevstemmen kan nå frem, inden valget starter kl. 9 på valgdagen.

Brevstemmerne skal som udgangspunkt sendes direkte til kommunen (se bilag 4). [...]

Følgende fremgår bl.a. af vejledningen, der var vedlagt e-mailen til Udenrigsministeriet som et bilag:

»VEJLEDNING TIL VÆLGERE OM BREVSTEMMEAFGIVNING

[...] i udlandet [...] til Europa-Parlamentsvalget i Danmark søndag den 9. juni 2024

Du kan brevstemme fra søndag den 9. marts 2024 i udlandet, på Færøerne og i Grønland. På danske havanlæg på

dansk område kan du brevstemme fra søndag den 19. maj 2024.

Du kan stemme på et parti eller en kandidat, der stiller op til valget.

Følgende partier er pr. 29. februar 2024 opstillingsberettiget til valget i Danmark:

- A. Socialdemokratiet
- O. Dansk Folkeparti
- B. Radikale Venstre
- V. Venstre, Danmarks Liberale Parti
- C. Det Konservative Folkeparti
- Æ. Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg
- F. SF – Socialistisk Folkeparti
- Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne
- I. Liberal Alliance
- Å. Alternativet
- M. Moderaterne

Senest fra **fredag den 26. april 2024** kan du finde en oversigt over de partier og kandidater, der er opstillet til valget, på Indenrigs- og Sundhedsministeriets hjemmeside: valg.im.dk.

På de små blå konvolutter til brevstemmesedlen står der, hvordan man brevstemmer.

Du kan brevstemme igen, hvis du senere vil ændre din stemme. Det er den sidst afgivne brevstemme, der tæller. Hvis du brevstemmer, kan du ikke møde op på valgdagen og stemme.

Din brevstemme vil blive sendt til din kommune.«

Følgende fremgår bl.a. af vejledningen på bagsiden af følgebrevet til brevstemmematerialet:

»Uden på yderkuverten skal du på forsiden skrive navnet på den kommune, hvor du bor, og kommunens postnummer og postdistrikt. [...]

Hvis du bor i udlandet, skal du på forsiden af yderkuverten skrive navnet på den kommune, hvor du sidst har været registreret med en bopæl i Danmark. [...]

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at brevstemmer skal fremsendes til den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Det vil i langt de fleste tilfælde være vælgerens nuværende bopælskommune eller, for så vidt angår udlandsdanskere, seneste bopælskommune. Dog vil der være et antal udlandsdanskere ved europaparlamentsvalg, der er optaget på en særlig valgliste, »københavnervalglisten«, uanset at Københavns Kommune ikke var deres seneste bopælskommune. Brevstemmen skal i disse tilfælde sendes til Københavns Kommune.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden oplyst, at såfremt klageren har skrevet navnet på den kommune, hvor

han er optaget på valglisten, vil brevstemmen være blevet sendt til rette kommune og have indgået i valget.

For så vidt angår brevstemmeafgivningen på ambassaden i Lissabon, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet fundet det beklageligt, at bilaget med vejledningen til vælgere om brevstemmeafgivning samt oversigten med kommunernes adresser, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt til Udenrigsministeriet den 29. februar 2024, ikke var tilgængelige, da Morten Ulriis-Nordberg afgav sin stemme, og heller ikke blev fundet frem, efter at klageren rejste forskellige tvivlsspørgsmål, som medarbejderen ikke kunne svare på.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig Udenrigsministeriets oplysning om, at ambassaden efterfølgende gjorde det relevante materiale tilgængeligt for vælgere, der mødte op for at brevstemme.

For så vidt angår Udenrigsministeriets håndtering af vælgerens henvendelse, har Indenrigs- og Sundhedsministeriet endvidere fundet det beklageligt, at Udenrigsministeriet ikke straks oversendte henvendelsen som en valgklage til Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Endvidere har Indenrigs- og Sundhedsministeriet fundet det beklageligt, at Udenrigsministeriet i sit svar til Morten Ulriis-Nordberg ikke svarede ham på, hvorvidt han havde sendt sin brevstemme til den rette kommune.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har noteret sig, at Udenrigsministeriet vil inddrage henvendelsen i ministeriets samlede evaluering af valget.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har videre noteret sig, at vejledningen på følgebrevet til brevstemmer til europaparlamentsvalg kan give anledning til forvirring for vælgere, der er optaget på valglisten i en anden kommune end deres seneste bopælskommune.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse bemærket, at ministeriet ved fremstilling af nyt brevstemmemateriale til brug for europaparlamentsvalg vil ændre teksten i vejledningen på følgebrevene, således at det tydeligt fremgår, at brevstemmer skal sendes til Københavns Kommune, såfremt man er optaget på »københavnervalglisten«. Ministeriet vil forud for europaparlamentsvalget i 2029 bestille nyt brevstemmemateriale til brug for valget. Ministeriet vil ikke destruere det nuværende lager af brevstemmemateriale til brug for europaparlamentsvalg. Der må derfor påregnes en overgangsperiode, hvor det nuværende materiale fortsat benyttes.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endvidere noteret sig, at vejledningen til vælgere om brevstemmeafgivning, hvis den havde været tilgængelig for Morten Ulriis-Nordberg, ikke ville have besvaret hans spørgsmål om, hvorvidt hans brevstemme skulle sendes til den seneste bopælskommune eller den kommune, hvor han var optaget på valglisten. På den baggrund vil ministeriet sikre, at dette tydeligt fremgår af vejledningen ved europaparlamentsvalget i 2029.

Udvalget tager det af Udenrigsministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder det i lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet beklageligt, at vejledningen til vælgere om brevstemmeafgivning og oversigten med kommunernes adresser, som Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt til Udenrigsministeriet den 29. februar 2024, ikke var tilgængelige, da Morten Ulriis-Nordberg afgav sin stemme.

Udvalget noterer sig det af Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste om, at ministeriet vil sikre, at det tydeligt fremgår af vejledningen ved europaparlamentsvalget i 2029, om brevstemmen skal sendes til vælgerens seneste bopælskommune eller den kommune, hvor vælgeren er optaget på valglisten. Udvalget noterer sig endvidere det af Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste om, at såfremt klageren har skrevet navnet på den kommune, hvor han er optaget på valglisten, vil brevstemmen være blevet sendt til rette kommune og have indgået i valget.

15) *Jan Gorodkin, Holte*, har klaget over en tilforordnet vælgers opførsel, idet denne efter Jan Gorodkins opfattelse udviste en vis frustration over, at han i stedet for mundtligt at oplyse sin fødselsdato valgte at fremvise sit sundhedskort.

Rudersdal Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunen både forud for valgdagen og på selve valgdagen, umiddelbart inden valghandlingen blev sat i gang, orienterede de politisk udpegede, som bl.a. sidder ved valgbordene på kommunens valgsteder, om gældende regler for selve valghandlingen, herunder at det er helt legalt, at en vælger ikke nødvendigvis oplyser sin fødselsdato mundtligt, men at dette kan ske enten ved at notere det skriftligt eller ved at fremvise eksempelvis kørekort, pas eller sundhedskort. Derudover havde kommunen opfordret alle til at bidrage til, at vælgerne fik en god oplevelse, når de kom for at afgive deres stemme på valgstedet.

Kommunen har yderligere oplyst, at kommunen kontaktede det pågældende valgsted umiddelbart efter at have modtaget klagen, og at valgstedet kort efter vendte tilbage og oplyste, at valgstyrerformanden på valgstedet havde videreført vælgerens oplevelse til bemanningen ved valgbordene, der samtidig havde fået gentaget reglerne og var blevet bedt om fremadrettet at have en skærpet opmærksomhed på disse ud over fortsat at bidrage til, at alle vælgere fik en god oplevelse på valgstedet. Kommunen har beklaget vælgerens oplevelse over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har henvist til, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.

Ministeriet har oplyst, at det fremgår af § 47 i folketingsvalgloven, at valgret udøves ved personligt fremmøde på afstemningsstedet, og at vælgeren inden stemmeafgivningen skal aflevere sit valgkort til valglisteføreren. Har en vælger

ikke medbragt valgkort, udskrives et valgkort. Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel give oplysning om sit navn og sin bopæl. Hvis der er tvivl om en vælgers identitet, skal denne fastslås, om fornødent ved fremlæggelse af dokumentation herfor. Derefter, og når valglisteføreren har afmærket vælgerens navn på valglisten, udleveres en stemmeseddel til vælgeren.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har endelig henvist til punkt 7.3.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg, hvoraf der bl.a. fremgår følgende om identifikation af vælgeren og afmærkning på valglisten:

»Valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato (dvs. dag, måned og årstal), se folketingsvalglovens § 47, 4. pkt. Det er alene vælgerens fødselsdato, der skal oplyses, men ikke cpr-nummeret. Hvis vælgeren ikke ønsker at sige sin fødselsdato højt, kan oplysningen også gives ved at skrive fødselsdatoen på et stykke papir eller ved f.eks. at vise sundhedskortet. Dette skal højne sikkerheden omkring identifikation af vælgeren på valgdagen. Vælgeren skal i øvrigt på forespørgsel oplyse sit navn og sin bopæl/adresse, se folketingsvalglovens § 47, 5. pkt.«

Det følger således af folketingsvalglovens § 47, 4. pkt., at valglisteføreren skal forlange, at vælgeren giver oplysning om sin fødselsdato. Det fremgår videre af ministeriets vejledning, at vælgeren efter eget ønske kan identificere sig ved at oplyse sin fødselsdato mundtligt, skriftligt eller ved fremvisning af f.eks. sundhedskort. Valglisteføreren skal således godtage en oplysning om fødselsdato på alle disse måder.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Rudersdal Kommunes oplysninger om, at kommunen, umiddelbart inden valgbehandlingen gik i gang, orienterede de tilfornordnede vælgere om reglerne for identifikation af vælgeren, og at dette blev gentaget og indskærpet af valgstyrrerformanden på det konkrete valgsted, efter at kommunen blev bekendt med episoden. Ministeriet har desuden noteret sig, at valgstyrrerformanden bad bemanningen ved valgbordene om at bidrage til, at alle vælgere fik en god oplevelse på valgstedet, og at kommunen har beklaget vælgerens oplevelse.

Rudersdal Kommunes udtalelse har herefter ikke givet ministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Rudersdal Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

16) *Søren Andersen, København*, har klaget over, at der ved indgangen til hans valgsted sad en masse unge mennesker af anden etnisk herkomst og flød i lobbyen. Det var ikke til at se, om de tilhørte stedet eller bare hang ud i lobbyen. Efter klageren havde sat sit kryds, spurgte han, hvorfor de lod en gruppe af unge mennesker hænge ud med mobiltelefoner osv. i lobbyen, inden man skulle ind at stemme. Klageren fik at vide, at de hørte til på valgstedet og nok bare holdt pause. Klageren gjorde opmærksom på den særlige natur i Nordvest, hvor folk er bange for at stemme, på grund af at moskéerne i området før har holdt øje med,

hvem der går ind på stederne. Klageren oplyser endvidere, at der var flere af anden etnisk herkomst, som så ud til at vende om kort før indgangen.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunen kan bekræfte, at der var fire tilfornordnede, der opholdt sig i lobbyen i løbet af valgdagen. Deres opgave var at modtage og guide vælgere til valglokalet, herunder særlig at hjælpe gangbesværede og vælgere med barnevogne til og fra elevatoren til valglokalet. Valgsekretæren på valgstedet har bekræftet, at de tilfornordnede hen mod afslutningen af valgbehandlingen har opholdt sig i lobbyen, hvor de snakkede sammen og benyttede mobiltelefoner. Dette blev dog ikke påtalt af valgsekretæren, da valgsekretæren vurderede, at der ikke var travlt. Valgsekretæren har oplyst, at han oplevede de fire tilfornordnede som søde og ordentlige, men at de måske kunne opleves som en klike, der opholdt sig meget sammen. Valgsekretæren formoder, at de fire kendte hinanden på forhånd. De fire tilfornordnede bad om morgenen på valgdagen om at være i den samme gruppe på vagtplanen, så de kunne holde pause sammen.

Kommunen har endvidere oplyst, at det fremadrettet kan overvejes, om det vil være mere hensigtsmæssigt, at en gruppe af unge tilfornordnede fordeles på forskellige grupper i vagtplanen, så de ikke opleves som en klike af vælgerne. Kommunen har bemærket, at valgsekretæren ikke har modtaget tilkendegivelser fra øvrige tilfornordnede, valgstyrelsen eller andre, der deltog i organiseringen af valget, om, at der skulle have været problemer med de fire tilfornordnede.

Endelig har kommunen henvist til, at vælgerne ifølge Indenrigsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalget ikke må udsættes for holdningsmæssig påvirkning på valgstedet, herunder via tilfornordnede tændte elektroniske medier. Derfor vil det forud for afholdelsen af næste valg blive indskærpet over for valgsekretærerne i Københavns Kommune, at de tilfornordnede ikke må benytte deres mobiltelefoner, mens de opholder sig i lokaler, hvor vælgerne også færdes.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i sine bemærkninger til klagen bl.a. oplyst, at det følger af folketingsvalglovens § 30, stk. 1, at de tilfornordnede vælgere bistår ved valget og vælges blandt kommunens vælgere. Derudover følger det af folketingsvalglovens § 50, 3. pkt., at valgstyrrerne skal påse, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Endvidere følger det af folketingsvalglovens § 51, stk. 1, 2. pkt., at de personer, der forestår afstemningen, ikke over for uvedkommende må oplyse, om en vælger har været til stede for at afgive stemme, eller i øvrigt oplyse forhold vedrørende en vælgers stemmeafgivning. Endelig følger det af folketingsvalglovens § 51, stk. 2, at ingen uvedkommende må føre systematisk kontrol med, at vælgerne møder og afgiver stemme.

Endvidere har ministeriet henvist til ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg punkt 7.6, hvor forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning er beskrevet. Her fremgår bl.a., at forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Holdningsmæssig påvirkning via kommunens eller valgstyreses eller tilfornordnede vælgeres tændte elektroniske medier (tv, computere, mobiltelefoner, smartphones og tablets m.v.) er omfattet af forbuddet.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Københavns Kommunes oplysninger om, at det fremadrettet kan overvejes, om det vil være mere hensigtsmæssigt, at en gruppe af unge tilfornordnede vælgere fordeles på forskellige grupper i vagtplanen, så de ikke opleves som en klike af vælgere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har derudover noteret sig, at Københavns Kommune forud for afholdelsen af næste valg over for valgsekretærene vil indskærpe, at de tilfornordnede vælgere ikke må benytte deres mobiltelefoner, mens de opholder sig i lokaler, hvor vælgere også færdes.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden bemærket, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis pauser blandt tilfornordnede vælgere afholdes på steder, som vælgere ikke skal passere i forbindelse med stemmeafgivningen, herunder ved indgangen til valgstedet, således at disse pauser ikke kan opfattes som et forstyrrende element for vælgere.

Københavns Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

17) *Anne Bach Waagstein, København*, har klaget over, at hun på sit afstemningssted blev mødt af en mand iført et stort og markant Palæstinatørklæde, som stod og tog imod alle borgere i døren. Hun har i sin klage oplyst, at det ikke virkede neutralt, da der for hende var tale om et klart politisk signal, og at det kunne have påvirket, hvem hun valgte at stemme på.

Københavns Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at kommunen ikke er bekendt med, at situationen har fundet sted, da hverken valgsekretæren eller valgstyrelsen på valgstedet kan genkende situationen.

De tilfornordnede på valgstederne i kommunen informeres klart og tydeligt om, at det ikke er tilladt at bære valgagitationisk beklædning i forbindelse med stemmeafgivningen, og at dette oplyses både i de skriftlige vejledninger til de tilfornordnede og mundtligt på valgstederne, inden valget ringes ind.

Kommunen har videre oplyst, at det derfor også er yderst beklageligt, hvis en borger alligevel har oplevet, at en tilfor-

ordnet har båret beklædning med et tydeligt politisk symbol, og at kommunen kun kan beklage, at en tilfornordnet er gået imod de anvisninger, som valgsekretæren har givet til alle tilfornordnede.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet har sendt kommunens udtalelse i høring hos Anne Bach Waagstein, som ikke har besvaret høringen.

Ministeriet har videre oplyst, at det fremgår af § 25, stk. 1, i europaparlamentsvalgloven, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne.

Af § 50 i kapitel 7 i folketingsvalgloven fremgår det desuden, at valgstyrene kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrene begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrene påser, at vælgere ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, og de tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrenes anvisninger.

Ministeriet har videre henvist til, at der i punkt 7.6 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg søndag den 9. juni 2024 bl.a. fremgår følgende om valgagitation m.v. på afstemningsstederne:

»Valgstyrene skal sørge for, at vælgere ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, se folketingsvalglovens § 50, 3. pkt.

Påbuddet for valgstyrene om at sørge for, at vælgere ikke bliver udsat for valgagitation, gælder efter bestemmelsen også enhver anden form for holdningsmæssig påvirkning. Bestemmelsen er en kodificering af de almindelige valgretlige grundsætninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling. Forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren indebærer således, at der ikke må uddeles materiale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f.eks. gange, trapper samt efter omstændighederne skolegårde o.lign., se nedenfor.

Endvidere må materiale, der ganske vist ikke agiterer for et bestemt synspunkt i forbindelse med aktuelle politiske spørgsmål eller giver udtryk for en bestemt politisk holdning eller lignende, men som udsætter vælgeren for holdningsmæssige påvirkninger, ikke være fremlagt eller ophængt i valglokalet eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil. Heller ikke oplysende materiale om emnerne for valget eller om aktuelle politiske spørgsmål må være fremlagt eller ophængt i valglokalet eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Der vil kunne være tale om valgagitation, hvis der i valglokalerne er ophængt bannere, plakater m.v. for hjælpeorganisationer o.lign., hvis de pågældende organisationer har været aktive i valgkampen. Som et eksempel kan nævnes, at der ved folkeafstemningen den 3. december 2015 om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning var et afstemningssted, hvor der inden og på afstemningsdagen hang et banner for Red Barnet, der havde været aktive i »Ja«-kampagnen i forbindelse med folkeafstemningen. Der var med banneret således tale om valgagitation, hvorfor banneret skulle fjernes omgående. Valgstyrerne skal således være opmærksomme herpå og på allerede ophængte bannere m.v. på afstemningsstederne.

Forbuddet gælder enhver form for holdningsmæssig påvirkning af vælgeren, uanset mediet hvorved eller måden hvorpå eller personen hvorfra den holdningsmæssige påvirkning finder sted. Holdningsmæssig påvirkning via kommunens eller valgstyreres eller tilforordnede vælgeres tændte elektroniske medier (tv, computere, mobiltelefoner, smartphones og tablets m.v.) er omfattet af forbuddet.

[...]

Derimod må valgstyrere og tilforordnede vælgere samt kommunalt ansatte, der deltager i afviklingen af afstemningen, overhovedet ikke bære politiske emblemer, mærkater eller lignende. De må heller ikke bære mærkater, emblemer eller lignende, der agiterer for et bestemt synspunkt i forhold til aktuelle politiske spørgsmål eller i øvrigt giver udtryk for en bestemt politisk holdning eller lignende. En nål med FN's Verdensmål eller den gule sløjfe (»Støt vore soldater«) må anses for en sådan holdningsmæssig manifestation.

Det er ikke i strid med bestemmelsen at bære dannebrogsemler eller lignende eller at flage med dannebrogslag. Det er derimod i strid med bestemmelsen at bære emblemer m.v. med EU-flaget eller det ukrainske flag eller at flage med disse flag på valgstederne, idet sådanne emblemer og flag ikke vil fremstå som politisk neutrale.«

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at det altid vil være en konkret vurdering ved det enkelte valg og det enkelte valgsted, hvad der udgør valgagitation. Efter ministeriets opfattelse må valgstyrere og tilforordnede vælgere m.v. ikke bære tøj med statements om politiske emner. Det omfatter også statements om igangværende konflikter, herunder Israel/Palæstina, uanset om der i det pågældende statement indgår en konkret stillingtagen til emnet eller ej.

Efter en helhedsvurdering af dette er det ministeriets vurdering, at det er i strid med reglerne om valgagitation, hvis en valgtilforordnet var iført det palæstinensiske tørklæde kaldet keffiyeh ved europaparlamentsvalget den 9. juni 2024. Ministeriet har i den forbindelse navnlig lagt vægt på, at tørklædet i den aktuelle kontekst entydigt forbindes med den igangværende konflikt mellem Israel og Palæstina.

Med hensyn til klagen har ministeriet noteret sig, at der er usikkerhed om sagens faktiske omstændigheder. Køben-

havns Kommune har herunder oplyst til ministeriet, at hverken valgsekretæren eller valgstyrelsen på valgstedet har kunnet genkende situationen.

Ministeriet har videre oplyst, at ministeriet ikke har mulighed for at oplyse klagen yderligere og derfor beklageligvis ikke kan afklare, om det var en tilforordnet vælger, der bar tørklædet, eller hvor længe forholdet stod på.

Ministeriet har noteret sig Københavns Kommunes oplysninger om, at kommunen har sikret, at de tilforordnede vælgere både skriftligt og mundtligt er orienteret om forbuddet mod valgagitorisk påklædning, og at kommunen har beklaget, at en tilforordnet vælger er gået imod valgsekretærens anvisninger.

Kommunens udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Københavns Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

Udvalget noterer sig Indenrigs- og Sundhedsministeriets vurdering af, at det efter en helhedsvurdering er i strid med reglerne om valgagitation, hvis en tilforordnet vælger var iført det palæstinensiske tørklæde kaldet keffiyeh ved valgstedet.

Herudover noterer udvalget sig i lighed med Indenrigs- og Sundhedsministeriet Københavns Kommunes oplysninger om, kommunen har sikret, at de tilforordnede vælgere både skriftligt og mundtligt er blevet orienteret om forbuddet mod valgagitorisk påklædning, og at kommunen har beklaget, at en tilforordnet vælger er gået imod valgsekretærens anvisninger.

18) Jonas Hofland, Hvidovre, har klaget over, at Hvidovre Kommune stillede røde blyanter til rådighed ved valgbehandlingen. Jonas Hofland har derudover klaget over, at de opslag, som var ophængt ved indgangen til valgstederne, og som forklarede, hvordan man korrekt afgav sin stemme, kunne skabe forvirring hos vælgerne på grund af de farver, som var anvendt på opslagene.

Hvidovre Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at man i kommunen har valgt at bruge rød blyant for at gøre krydserne mere synlige, når stemmesedlerne skal tælles op. Dette gør efter kommunens opfattelse opgaven nemmere og hurtigere for de personer, der skal tælle stemmesedlerne på valgaftenen, og de personer, der skal fintælle stemmesedlerne. Hvidovre Kommune har på den baggrund ikke overvejelser om at skifte farve på valgblyanterne.

For så vidt angår de opslag, som oplyser vælgerne om, hvordan man afgiver sin stemme korrekt, har Hvidovre Kommune henvist til Indenrigs- og Sundhedsministeriet, da det er ministeriet, der har udsendt opslaget til kommunerne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at ministeriet den 3. maj 2024 sendte en e-mail til kommunerne, hvoraf det bl.a. fremgik, at det ville være hensigtsmæssigt, at der blev hængt opslag op i stemmerummene med en vejledning

til vælgerne om, hvordan man skulle bære sig ad med at stemme. Ministeriet havde vedlagt et forslag til en sådan vejledning, som kommunen kunne vælge at benytte.

Ministeriet har henvist til, at det fremgår af europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det bl.a. fremgår af § 45, stk. 2, og § 48, stk. 1, i folketingsvalgloven, at kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen og for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser, og at stemmeafgivningen sker i stemmerummet, hvor kun vælgeren må være til stede. På stemmesedlen sætter vælgeren et kryds ved et partinavn eller et kandidatnavn.

Ministeriet har også henvist til punkt 7.2.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg, hvoraf der bl.a. fremgår følgende om skriveredskaber ved stemmeafgivningen:

»Stemmerum og stemmekasser skal være indrettet som fastsat i folketingsvalglovens § 45, stk. 2. Der skal bl.a. være det nødvendige udstyr i hvert stemmerum for, at vælgerne kan afgive deres stemme (skriveplade og blyant eller andet egnet skriveredskab). Det fremlagte skriveredskab behøver ikke være en blyant eller en sort eller blå kuglepen, men må godt have en mere synlig farve, f.eks. rød, hvis kommunalbestyrelsen f.eks. måtte vurdere, at det vil gøre afkrydsningen tydeligere og lette stemmeoptællingen.

Det er også tilladt for vælgeren at anvende sit eget medbragte skriveredskab. Det er dog i den forbindelse vigtigt, at vælgeren vejledes om, at farven eller tykkelsen af skriveredskabet ikke må afvige så væsentligt fra gængse skriveredskaber, at stemmesedlen kan bedømmes som værende givet et særpræg, da stemmesedlen i givet fald vil være ugyldig [...].«

Valglovgivningen indeholder således ingen angivelse af, med hvilken farve skriveredskab vælgeren skal sætte sit kryds på stemmesedlen. Det er efter valglovgivningen ikke et krav, at der anvendes blyanter eller kuglepenne med en bestemt skriftfarve, f.eks. sort eller blå, i forbindelse med stemmeafgivningen, hvis det vurderes, at et skriveredskab med en anden skriftfarve, som f.eks. rød, vil lette stemmeoptællingen.

For så vidt angår spørgsmålet om farverne på det omtalte opslag, som ministeriet har sendt til kommunerne forud for valget, og som har til formål at vejlede vælgerne om korrekt stemmeafgivning, har ministeriet bemærket, at de anvendte farver, grøn og rød, er anvendt, da disse farver generelt må betragtes som sædvanlige for vejledning af borgerne om, hvad der må betragtes som korrekt henholdsvis ukorrekt adfærd m.v. Ministeriet har på den baggrund ikke intentioner om at ændre farverne på opslaget ved fremtidige valg.

Hvidovre Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Hvidovre Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

19) Anna Madsen, Mårslet, har ved e-mail af 9. juni 2024 klaget over, at der var en indsamling ved indgangen til et valgsted i Aarhus Kommune.

Anna Madsen har i sin klage oplyst, at hun, da hun var til valg på Mårslet Skole, oplevede ubehag ved indgangen til skolens trappe, som førte til skolens valglokale, idet en mand, som holdt nogle papirer i hænderne, henvendte sig til hende og alle de andre, som kom for at afgive deres stemme. Manden stod lige præcis ved skiltet med »Indgang til Valget«. Det viste sig, at manden egentligt bare ville sælge julemærker.

Anna Madsen har anført, at man kan synes, at dette er fuldstændig uskyldigt og endda lidt sjovt. Anna Madsen har dog valgt at klage over forholdet, idet hun mener, at det er forkert, at valgtilforordnede tillader denne praksis.

Anna Madsen har videre anført, at det, imens man nærmer sig valgstedet, ligner, at personen står der for at agitere til at sætte sit kryds et bestemt sted, hvilket ikke er tilladt. Mandens placering tæt på indgangen ser Anna Madsen som af afgørende betydning, idet den muligvis kan få nogen til at vende om og ikke stemme for ikke at blive konfronteret med ham ved indgangen.

Aarhus Kommune har i anledning af klagen oplyst, at valgsekretariatet i kommunen om eftermiddagen den 9. juni 2024 blev ringet op af Indenrigs- og Sundhedsministeriet og gjort bekendt med vælgerens henvendelse til ministeriet tidligere på dagen. Aarhus Kommune kunne i den forbindelse konstatere, at der ikke var givet tilladelse til indsamlinger m.v. ved afstemningsstedet Mårslet Skole. Valgsekretariatet henvendte sig derfor straks til valgsekretæren på Mårslet Skole, der omgående fik stoppet den pågældende aktivitet.

Aarhus Kommune har især hæftet sig ved, at der ikke var givet tilladelse af Aarhus Kommune til den pågældende indsamling, og at den derfor ikke måtte finde sted. Valgsekretariatet har ikke kendskab til, om indsamleren har indhentet tilladelse fra Indsamlingsnævnet.

Valgstyrerformanden og valgsekretæren på Mårslet Skole har oplyst, at der løbende blev ført tilsyn med indgangen til valgstedet. Ved disse tilsyn blev der ikke konstateret indsamling. Den pågældende indsamling vurderes derfor at være sket inden for et kort tidsrum.

Aarhus Kommune har oplyst, at kommunen ved fremtidige valg fortsat vil føre kontrol med, at der kun gennemføres indsamlinger m.v. på valgdagen ved afstemningsstederne, hvis der er indhentet tilladelse til dette. Aarhus Kommune er dog ikke bekendt med, at der tidligere er gennemført indsamlinger m.v. uden tilladelse. Aarhus Kommune vil også fortsat være opmærksom på, at indsamlinger ved afstemningssteder ikke er til gene for vælgerne.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har henvist til europaparlamentsvalglovens § 25 sammenholdt med folketingsvalglovens § 50. Heraf fremgår, at valgstyrene kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrene begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrene påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, og de tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrenes anvisninger.

Endvidere har Indenrigs- og Sundhedsministeriets henvist til punkt 7.8. i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg den 9. juni 2024. Her fremgår det om indsamlinger m.v. på afstemningsstederne, at kommunalbestyrelsen som ejer eller eventuelt bruger af den matrikel, hvor bygningen med valglokalerne er beliggende, afgør, om der må ske indsamlinger til almennyttige formål (Røde Kors, Folkekirkens Nødhjælp m.v.) på valgdagen ved de enkelte afstemningssteder. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille betingelser om, hvor store indsamlingsbøsserne må være, og hvor de må stå m.v. Indsamlingsbøsserne skal selvsagt placeres uden for valglokalerne.

Indsamlingerne skal ske i overensstemmelse med reglerne i indsamlingsloven (lov nr. 511 af 26. maj 2014 med senere ændringer). Det indebærer bl.a., at en indsamling kræver tilladelse fra Indsamlingsnævnet. Det gælder både for opstilling af en indsamlingsbøsse og for gadeindsamling, hvor der rettes personlig henvendelse til vælgerne på åben gade eller andre offentlige steder med opfordringer til at yde bidrag til et forud angivet formål. Det er den forening, organisation m.v., som foretager indsamlingen, som har pligt til at indhente tilladelsen fra Indsamlingsnævnet og til at sikre, at eventuelle vilkår for tilladelsen og andre regler for indsamlingen overholdes.

Ydermere fremgår det af vejledningen, at indsamlinger eller afholdelse af almennyttige lotterier i øvrigt skal foregå således, at de ikke på nogen måde kan forstyrre valgbehandlingen, herunder gøre det besværligt at komme ind og ud af valglokalerne. Det skal således være muligt for vælgere at komme ind og ud af valglokalerne uden at blive standset eller anråbt af eventuelle indsamlere eller udbydere af almennyttige lotterier ved afstemningsstedet. Valgstyrene skal påse dette på valgdagen, ligesom de skal påse, at vælgerne ikke i forbindelse med sådanne indsamlinger eller almennyttige lotterier udsættes for valgagitation eller anden holdningsmæssig påvirkning.

Videre fremgår det af vejledningen, at Indenrigs- og Sundhedsministeriet henstiller, at kommunalbestyrelsen er særlig opmærksom på, at indsamlinger ikke må være til gene for vælgere.

Endelig fremgår det af vejledningen, at kommunalbestyrelsens afgørelse om tilladelse til og betingelser for indsamlinger eller almennyttige lotterier i øvrigt skal træffes i

overensstemmelse med almindelige grundsætninger om saglighed og lighed i forvaltningen med henblik på at sikre, at afstemningen kan foregå uforstyrret. Kommunalbestyrelsen kan i den forbindelse stille som vilkår, at indsamlingen eller det almennyttige lotteri opfylder betingelserne i henholdsvis indsamlingsloven og spillelovgivningen, og at den påkrævede tilladelse eller anmeldelse forevises.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at valglovgivningen således ikke er til hinder for, at der på afstemningsstederne kan foregå indsamlinger til humanitære eller velgørende formål. Dette spørgsmål afgøres af kommunalbestyrelsen ud fra erfaringerne fra tidligere valg og i overensstemmelse med de nævnte retningslinjer.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig Aarhus Kommunes oplysninger om, at Aarhus Kommune ikke havde givet tilladelse til den pågældende indsamling, og at den derfor ikke måtte finde sted. Ministeriet har desuden noteret sig kommunens oplysninger om, at kommunen omgående fik stoppet indsamlingsaktiviteten, og at kommunen også fremadrettet vil være opmærksom på, at indsamlinger på valgsteder ikke er til gene for vælgerne.

Aarhus Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aarhus Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning. Udvalget finder det uheldigt, at der foregik en indsamling på valgstedet uden tilladelse, men noterer sig, at kommunen hurtigt fik standset indsamlingen, da man blev opmærksom på forholdet.

20) Peter Sune Brandt Jensen, Vedbæk, har ved e-mail af 9. juni 2024 med bilag klaget over, at afstemningsstedet Trørøds-kolen i Vedbæk i Rudersdal Kommune har henvist ham til Gladsaxe Kommune, selv om han ikke er bopælsregistreret på en adresse i Gladsaxe Kommune.

Peter Sune Brandt Jensen har i klagen oplyst, at han i forbindelse med afgivelse af personlig stemme til valget på Trørøds-kolen i Vedbæk blev henvist til Gladsaxe Kommune. Peter Sune Brandt Jensen har henvist til, at han ikke har nogen adresse i Gladsaxe, men at hans bopæl er Vietoft 21, 2950 Vedbæk. Peter Sune Brandt Jensen har til støtte for sin klage vedhæftet skærbilleder af registreringer fra bl.a. CVR og Vurderingsportalen

Rudersdal Kommune har i anledning af klagen oplyst, at Peter Sune Brandt Jensen ikke var optaget på valglisten under Trørød valgsted i Rudersdal Kommune til europaparlamentsvalget, da Peter Sune Brandt Jensen ikke er bosiddende i Rudersdal Kommune. Peter Sune Brandt Jensen har solgt boligen og er fraflyttet adressen Vietoft 21, 2950 Vedbæk pr. 30. januar 2021. Peter Sune Brandt Jensen har sidst haft fast bopæl på Rønne Alle 1, 1. tv., 2860 Søborg og er for nærværende registreret på »Uden fast bopæl« i CPR.

Peter Sune Brandt Jensen har siden salg af boligen to gange anmeldt flytning til Vietoft 21, 2950 Vedbæk. Seneste anmeldelse var den 29. februar 2024. Folkeregisteret

har begge gange undersøgt rigtigheden af flytteanmeldelserne. Ejeren af boligen er bosiddende på adressen og afviser, at Peter Sune Brandt Jensen er flyttet tilbage i sin tidligere bolig. Rudersdal Kommune har ved afvisning af flytteanmeldelserne informeret Peter Sune Brandt Jensen om dette. Da sidste faste bopælsadresse var i Gladsaxe Kommune, er Peter Sune Brandt Jensen, jf. CPR-lovens § 6, stk. 4, registreret på »Uden fast bopæl« under Gladsaxe Kommune. Peter Sune Brandt Jensen er derfor optaget på valglisten i Gladsaxe Kommune, hvilket Folkeregisteret oplyste valgsekretæren på Trørød valgsted om på valgdagen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har henvist til § 14, stk. 1, 1. pkt., og § 14, stk. 2, 1. pkt., i europaparlamentsvalgloven. Af § 14, stk. 1, 1. pkt., fremgår, at i de år, hvor valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet skal afholdes, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en valgliste over vælgerne i kommunen. Af § 14, stk. 2, 1. pkt., fremgår, at for udarbejdelse af valglisten og for optagelse på denne liste af personer, der har valget efter § 3, stk. 1, nr. 1 eller 4, finder reglerne om valglisten i folketingsvalgloven tilsvarende anvendelse. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har desuden henvist til § 15 i folketingsvalgloven, hvoraf fremgår, at vælgerne skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR), jf. dog § 16.

Af Indenrigs- og Sundhedsministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg den 9. juni 2024 fremgår, at vælgere med dansk indfødsret, der har valget til Europa-Parlamentet efter europaparlamentsvalglovens § 3, stk. 1, nr. 1 (folketingsvælgere) eller nr. 4 (dansk indfødsret, 18 år og fast bopæl i Danmark), som udgangspunkt optages automatisk (dvs. maskinelt på grundlag af udtræk af CPR og uden at ansøge) på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret. Det følger således af folketingsvalglovens § 15, at vælgerne skal optages på valglisten i den kommune, hvor de er bopælsregistreret i Det Centrale Personregister (CPR).

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig, at Peter Sune Brandt Jensen ikke var optaget på valglisten i Rudersdal Kommune, da han ikke er bopælsregistreret i kommunen.

Rudersdal Kommunes udtalelse har ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Rudersdal Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

21) Jørgen Christensen, Aalborg, har klaget over, at han har længere til sit eget valgsted end til andre valgsteder i området.

Aalborg Kommune har i anledning af klagen over for Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyst, at når valgsekretariatet i kommunen vurderer, om der skal ske en ændring af grænserne for afstemningsområderne, sammenholder man antallet af vælgere med egnede valglokaler. I vurderingen af, om et lokale er egnet til afholdelse af valg og afstemninger, er det afgørende, om det er tilgængeligt for handicappede.

de. Valgsekretariatet ser desuden også på, om der er gode ind- og udgangsforhold, således at der kan skabes et optimalt flow, og om der er tilstrækkeligt med parkeringspladser. Hvis der tilknyttes for mange vælgere til et valgsted, som ikke er egnet hertil, kan der opstå kø og ventetid for vælgerne. I valgsekretariatet i Aalborg Kommune er man bekendt med den problematik, som Jørgen Christensen har påpeget, og evaluerer forud for hvert valg, om afstemningsområderne skal ændres. Ved evalueringen inddrager man de anførte momenter og den udvikling, der løbende sker af infrastrukturen i byen og afstemningsstedernes indretning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har oplyst, at det bl.a. fremgår af europaparlamentsvalglovens § 2, stk. 2, og § 25, stk. 1, at afstemningen og stemmeoptællingen foregår i de samme afstemningsområder og opstillingskredse som ved valg til Folketinget, og at afstemning på valgdagen og forberedelsen hertil finder sted efter reglerne i § 44 og kapitel 7 i folketingsvalgloven med de afvigelser, der følger af, at der ikke kan opstilles kandidater uden for partierne, jf. dog stk. 2-4.

Ministeriet har endvidere oplyst, at det fremgår af § 9 og § 45, stk. 1, i folketingsvalgloven, at hver kommune eller del af en kommune i en opstillingskreds er inddelt i afstemningsområder. En kommune eller del af en kommune kan dog udgøre ét afstemningsområde. Kommunalbestyrelsen træffer beslutning om oprettelse, ændring eller nedlæggelse af afstemningsområder, og i hvert afstemningsområde foregår afstemningen på ét afstemningssted.

Ministeriet har henvist til punkt 4.9 og 7.2.3 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg den 9. juni 2024, hvoraf der bl.a. fremgår følgende om afstemningsområder og afstemningssteder:

»Afstemningen foregår i de samme afstemningsområder som ved folketingsvalg, se Europa-Parlamentsvalglovens § 2, stk. 2.

Der er ét afstemningssted for hvert afstemningsområde. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at ændre grænserne for afstemningsområderne ved at oprette, sammenlægge eller nedlægge afstemningsområder.

[...]

Når kommunalbestyrelsen udpeger de bygninger og lokaler, der skal bruges under afstemningen, skal kommunalbestyrelsen i øvrigt tage hensyn til, at lokalerne og stemmerummene så vidt muligt skal være tilgængelige for kørestolsbrugere og andre stærkt bevægelseshæmmede.«

Endelig har ministeriet bemærket, at kommunalbestyrelsen inden for rammerne af valglovgivningen og forvaltningsretlige grundsætninger om magtfordrejning og ligebehandling m.v. har frihed til at placere valgsteder, som de stedlige forhold tilsiger.

Med hensyn til klagen har ministeriet noteret sig Aalborg Kommunes oplysning om, at antallet af vælgere sammenholdt med egnede valglokaler har indgået i kommunens vurdering af grænserne for afstemningsområderne. Ministeriet

har endvidere noteret sig, at kommunen har lagt vægt på tilgængelighed for handicappede, ind- og udgangsforhold, antal parkeringspladser og risiko for kødannelse.

Aalborg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til bemærkninger.

Udvalget tager det af Aalborg Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

22) *Per Jensen, Nørresundby*, har ved e-mail af 9. juni 2024 klaget over indretningen af valgstedet på Gl. Lindholm Skole i Aalborg Kommune.

Per Jensen har bl.a. betegnet valgstedet som latterligt og kedeligt og sammenlignet det med en begravelse, ligesom han har anført, at der ikke fandtes nogen markering eller vejledning om, hvor det var.

Aalborg Kommune har oplyst, at valgstedet på Gl. Lindholm Skole var indrettet med to valgborde, otte stemmebokse og en handicapboks. Der var opsat opslag om hjælpemidler og kandidaternes navne. I stemmerummene var der opsat vejledning om, hvordan man stemmer, og om muligheden for at bytte stemmesedlen. Udenfor var adgangen til valgstedet markeret med et beachflag samt skilte med indgangspile. Desuden var pedellen på skolen anmodet om – hvis muligt – at flage med dannebrog.

Videre har kommunen oplyst, at valgstedet var bemandet med tre kommunalt udpegede valgsekretærer, fire tilfornordnede vælgere samt fem valgstyrelser, og at flere af dem havde erfaring fra tidligere valg og afstemninger.

Kommunen har beklaget, hvis Per Jensen ikke har haft en god oplevelse på afstemningsstedet, men anført, at kommunen omvendt er af den opfattelse, at afstemningsstedet var indrettet efter gældende regler, ligesom det var holdt neutralt, således at vælgerne ikke har oplevet nogen form for valgagitation.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har sendt Aalborg Kommunes udtalelse i høring hos Per Jensen.

Per Jensen har herefter supplerende bl.a. bemærket, at han ikke så nogen flag eller andet, der henviste til valgstedet, og at hans kone, som er nytillflyttet, ikke havde fundet lokalet, hvis ikke han havde kendskab til lokalområdet. Endvidere har Per Jensen anført, at da han sidst havde stemt i en anden del af Aalborg, havde det været væsentlig mere indbydende og festligt at komme på valgstedet.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har henvist til europaparlamentsvalglovens § 25, stk. 1, sammenholdt med folketingsvalglovens § 45, stk. 2, og § 50. Heraf fremgår, at kommunalbestyrelsen sørger for lokaler til afstemningen samt for det fornødne antal stemmerum og stemmekasser. Stemmerum skal være indrettet således, at der kan afgives stemme, uden at andre kan se, hvorledes vælgeren stemmer. Stemmerum skal være forsynet med det fornødne udstyr til stemmeafgivning. Stemmekasser skal være indrettet således, at ingen stemmeseddel kan tages ud, uden at

stemmekassen åbnes. Stemmekasser skal kunne låses eller forsegles. Endvidere fremgår, at valgstyrelserne kan bestemme, at der i stemmelokalet foruden de personer, som forestår afstemningen, kun må opholde sig vælgere, der skal afgive stemme. Endvidere kan valgstyrelserne begrænse antallet af tilstedeværende vælgere, når ordensmæssige hensyn kræver det. Valgstyrelserne påser, at vælgerne ikke udsættes for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil, og de tilstedeværende skal i øvrigt rette sig efter valgstyrelsernes anvisninger.

Endvidere har Indenrigs- og Sundhedsministeriet henvist til punkt 7.2.1 i ministeriets vejledning om afholdelse af europaparlamentsvalg den 9. juni 2024. Her fremgår om de fysiske forhold på valgstederne bl.a., at afstemningen foregår på ét afstemningssted i hvert afstemningsområde. Kommunalbestyrelsen skal sørge for lokaler til afstemningen samt det nødvendige antal stemmerum og stemmekasser. Kommunalbestyrelsen skal i øvrigt sørge for, at der er truffet de nødvendige forberedelser til afstemningen på hvert afstemningssted. Det indebærer bl.a., at kommunalbestyrelsen skal sørge for det nødvendige antal valgborde m.v. med den nødvendige bemanding. Videre fremgår det, at folketingsvalgloven ikke indeholder nærmere regler om, hvor mange valgborde, stemmerum og stemmekasser der skal være på de enkelte afstemningssteder i forhold til antallet af vælgere. Det må kommunalbestyrelsen afgøre ud fra erfaringerne fra tidligere valg med, hvad der må anses for nødvendigt på de enkelte afstemningssteder, og hvad der må anses for muligt under hensyn til de pladmæssige forhold og antallet af tilfornordnede vælgere, der vil kunne udpeges.

Ydermere har ministeriet henvist til vejledningens punkt 7.6., hvor det om valgagitation bl.a. fremgår, at valgstyrelserne skal sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation eller anden form for holdningsmæssig påvirkning i valglokalerne eller andre steder i umiddelbar tilknytning hertil.

Påbuddet for valgstyrelserne om at sørge for, at vælgerne ikke bliver udsat for valgagitation, gælder efter bestemmelsen også enhver anden form for holdningsmæssig påvirkning. Bestemmelsen er en kodificering af de almindelige valgretlige grundsætninger om neutralitet med hensyn til de ydre omstændigheder ved valghandlingens afvikling. Forbuddet mod valgagitation og anden holdningsmæssig påvirkning af vælgeren indebærer således, at der ikke må uddeles materiale eller hænges valgplakater op eller på anden måde udøves egentlig valgagitation i de nævnte lokaliteter eller de umiddelbare adgangsveje hertil, f.eks. gange, trappe samt efter omstændighederne skolegårde og lign.

Med hensyn til klagen har Indenrigs- og Sundhedsministeriet noteret sig, at der ikke er enighed mellem Per Jensen og Aalborg Kommune om sagens faktiske omstændigheder. Per Jensen har således bl.a. oplyst, at han ikke så nogen flag eller skilte, der markerede valgstedet, og at det var svært at finde valgstedet. Heroverfor har Aalborg Kommune bl.a. oplyst, at valgstedet var markeret med beachflag og indgangspile.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i den forbindelse oplyst, at der er bevismæssige spørgsmål i klagen, der ikke lader sig afklare inden for de rammer, der gælder for ministeriets oplysning af sagen. Ministeriet har således ikke mulighed for at gå nærmere ind i den bevismæssige vurdering af sagens faktiske omstændigheder.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at der ikke gælder noget krav om, at indgangene til valgsteder skal være markeret på bestemte måder. Hvis indgangen til et valgsted er svær at lokalisere ud fra adressen alene, kan det efter en konkret vurdering være hensigtsmæssigt at vejlede vælgerne ved brug af f.eks. skilte eller tilforordnede vælgere.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet har videre bemærket, at kommunalbestyrelsen inden for valglovgivningens rammer og under iagttagelse af den almindelige forvaltningsretlige lighedsgrundsætning har frihed til at indrette valglokalerne, som de stedlige forhold tilsiger.

Aalborg Kommunes udtalelse har herefter ikke givet Indenrigs- og Sundhedsministeriet anledning til yderligere bemærkninger.

Udvalget tager det af Aalborg Kommune og Indenrigs- og Sundhedsministeriet oplyste til efterretning.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets beregninger og opgørelser

De af Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretagne beregninger og opgørelser har ikke givet udvalget anledning til særlige bemærkninger.

*Anders Kronborg (S) Birgitte Vind (S) Christian Rabjerg Madsen (S) Mogens Jensen (S) Rasmus Horn Langhoff (S)
Trine Bramsen (S) Peter Juel-Jensen (V) fmd. Lars Christian Lilleholt (V) Jeppe Søb (M) Hans Kristian Skibby (DD)
Kenneth Fredslund Petersen (DD) Ole Birk Olesen (LA) Mai Mercado (KF) Pia Kjærsgaard (DF)
Kirsten Normann Andersen (SF) nfm. Rosa Lund (EL) Christina Olumeko (ALT)*

Radikale Venstre, Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	50	Radikale Venstre (RV)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	22	Dansk Folkeparti (DF)	7
Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg (DD)	16	Alternativet (ALT)	5
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Liberal Alliance (LA)	15	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Moderaterne (M)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	5

Der blev ved valget afgivet i alt 2.505.381 stemmer mod 2.800.029 i 2019, 2.332.217 i 2014, 2.415.568 i 2009, 1.921.541 i 2004 og 2.023.306 i 1999.

Stemmeprocenten var 58,3 mod 66,1 i 2019, 56,32 i 2014, 59,5 i 2009, 47,9 i 2004 og 50,5 i 1999.

Navnene på de kandidater, der har opnået valg, er omdelt til udvalget. Der har ikke over for udvalget været rejst tvivl om de pågældendes valgbarhed.

Navnene på de kandidater, der ikke opnåede valg, er omdelt til udvalget.

Udvalgets konklusion og indstilling

I det foregående har udvalget fremdraget en række enkeltspørgsmål og en række fejl og mangler.

Udvalget finder dog anledning til at udtale, at ingen af de nævnte enkeltspørgsmål eller fejl og mangler har været af en sådan karakter, at de må antages at have kunnet influere på valgets gyldighed eller dets resultat.

Udvalget er herefter enigt om at afgive følgende:

Indstilling

Folketinget godkender det den 9. juni 2024 afholdte valg af 15 medlemmer til Europa-Parlamentet, de af Indenrigs- og Sundhedsministeriet foretagne beregninger og opgørelser af dette valg og de i bilag 1 nævnte kandidater som valgte.

Liste over kandidater, der godkendes som valgt**A. Socialdemokratiet**

1. Christel Schaldemose
2. Niels Fuglsang
3. Marianne Vind

B. Radikale Venstre

1. Sigrid Friis

C. Det Konservative Folkeparti

1. Niels Flemming Hansen

F. SF – Socialistisk Folkeparti

1. Kira Marie Peter-Hansen
2. Villy Søvnal
3. Rasmus Nordqvist

L. Liberal Alliance

1. Henrik Dahl

M. Moderaterne

1. Stine Bosse

O. Dansk Folkeparti

1. Anders Vistisen

V. Venstre, Danmarks Liberale Parti

1. Morten Løkkegaard
2. Asger Christensen

Æ. Danmarksdemokraterne – Inger Støjberg

1. Kristoffer Storm

Ø. Enhedslisten – De Rød-Grønne

1. Per Clausen